

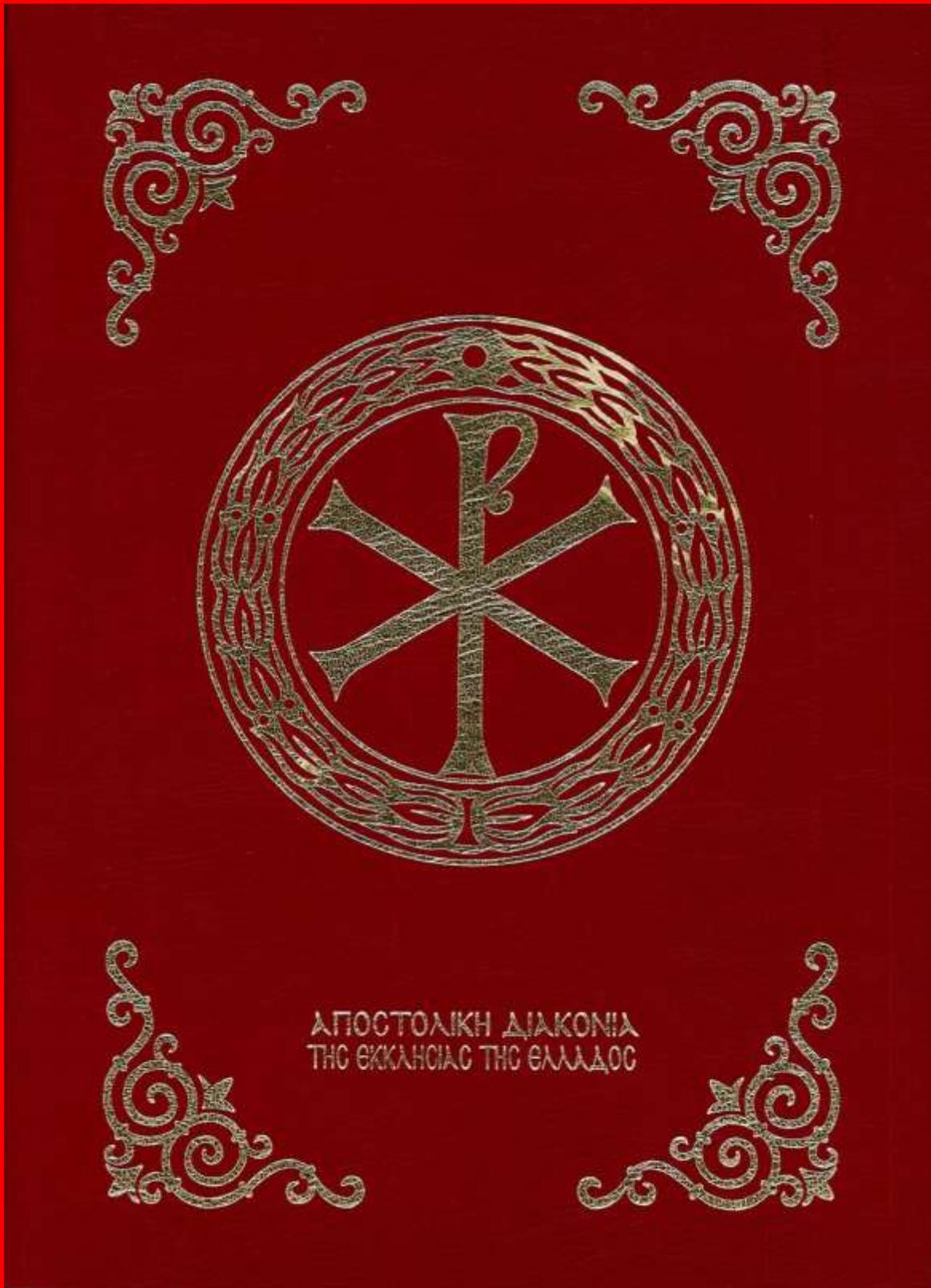
TEZĂUR LITURGIC

14 FEBRUARIE

**VIATA
SF. CUVIOS
ILARION
DE LA
IVIRON-ATHOS**

NEA SKETI-ATHOS, 2005

Βίος καὶ Πολιτεία τοῦ Ὁσίου Ἰλαρίωνος τοῦ Ἀθωνίτου

Ἐκ τῆς ἐκδόσεως: Ὁ πύργος τῆς ἀρετῆς,
Ἰερὰ Καλύβη Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου,
Νέα Σκῆτη, Ἁγίου Ὄρους, 2005

Περιεχόμενα

1. Παιδικὰ χρόνια καὶ ἐφηβεία
2. Στὴν ὑπηρεσία τοῦ Βασιλιᾶ
3. Ἐγκλεισμός στὸ παλάτι
4. Ἀφιξη στὸν Ἅγιον Ὄρος
5. Ὁμολογητῆς τῆς πίστεως
6. Ὑπηρέτης τῶν φυλακισμένων
7. Ἐπιστροφή στὸ Ἅγιον Ὄρος, διαμονὴ στὴν ἔρημο
8. Ὁ ἐγκλεισμός
9. Διαμονὴ στὴν μονὴ Ἰβήρων. Ἀποδοχὴ ὑποτακτικῶν
10. Στὸ κελλί τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου. Πατρικὲς νοθεσίες.
Θαυμαστὰ σημεῖα
11. Στὴν Μικρὰ Ἁγία Ἄννα
12. Στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος
13. Ἡ κοίμησις τοῦ Γέροντος Ἰλαρίωνος

Α'. Παιδικὰ χρόνια καὶ ἐφηβεία

Ὁ Ἀθωνίτης Ὅσιος Ἰλαρίων ὁ Γεωργιανός, γεννήθηκε τὸ 1776 ἀπὸ τὸν Χαχούλια καὶ τὴν Μαρία Κοντσαβέλι. Οἱ γονεῖς του ἦταν ἰδιαίτερα εὐλαβεῖς λόγω τῆς παλαιᾶς καὶ ἀριστοκρατικῆς καταγωγῆς τους, μὲ ἰδιαίτερη εὐλάβεια στὸν Μεγαλομάρτυρα Ἅγιο Γεώργιο. Ἡ ἐθνικότητά τους ἦταν Ἰμερετιανοί, καὶ ζοῦσαν στὸ χωριὸ Λοσιάτ-Κχέβι, στὴν ἐπαρχία τῆς Κουταΐσης. Στὸ νεογέννητο παιδί τους κατὰ τὸ Ἅγιο Βάπτισμα ἔδωσαν τὸ ὄνομα Ἰεσσαί.

Ὅταν ὁ Ἰεσσαί, ἔφθασε στὴν ἡλικία τῶν ἕξι χρονῶν, ὁ ἀδελφὸς τῆς μητέρας του Μαρίας, Ἱεροδιάκονος Στέφανος, ἔφθασε στὸ χωριὸ τους. Ὁ π. Στέφανος, εἶχε τὴν φήμη τοῦ μεγάλου ἀσκητῆ, ὁ ὁποῖος πρὶν εἰσαχθεῖ στὸν μοναχισμό, εἶχε ζήσει στὴν βασιλικὴ αὐλή, κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τοῦ πρίγκιπα Γεωργίου Τσερετέλι. Στὴν συνέχεια, μετὰ ἀπὸ ἀρκετὲς προσπάθειες, πῆρε τὴν ἄδεια νὰ ἀφήσει τὸ παλάτι καὶ πῆγε στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ταμπακίني. Μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια, κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ ἔμπειρου γέροντα, Ἀρχιμανδίτη Γερμανοῦ, ἐκάρη μοναχός, καὶ χειροτονήθηκε διάκονος. Πέρασε τὰ ἐπόμενα ἕξι χρόνια ζώντας στὸ μοναστήρι, ἐνῶ ἐπιθυμοῦσε νὰ ἀκολουθήσει τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ τοῦ ἐγκλεισμοῦ. Ἀρχικὰ, τοῦ δόθηκε εὐλογία τότε νὰ ζήσει σὰν ἐγκλειστος γιὰ λίγες μόνο μέρες καὶ μετὰ ἀπὸ

διάστημα πέντε χρόνων ἄρχισε νὰ ζεῖ βίον συνεχόμενου ἐγκλεισμοῦ.

Κινούμενος ἀπὸ θεῖο ζῆλο, ὁ π. Στέφανος θέλησε νὰ ἐκπαιδεύσει ἕναν ὑποτακτικὸν στὴν ἀσκητικὴν ζωὴν. Φθάνοντας στὸ σπίτι τῆς ἀδελφῆς του, ἔπεισε αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν της, νὰ ἀφιερῶσουν τὸν πρωτότοκόν τους γιὸν, στὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ. Παίρνοντας τὸν Ἰεσσαί, στὸ ἐρημητήριόν του στὸ δάσος, ὁ γέροντας τὸν μεγάλωσε τὰ ἐπόμενα δώδεκα χρόνια διδάσκοντάς του τὴν σιωπὴν, τὴν ἀγνότητα, τὴν προσευχὴν, καὶ τὴν μελέτην τῶν θείων Γραφῶν.

Μιᾶς καὶ ὁ Ἰεσσαί, ἦταν ἀποκομμένος ἀπὸ τὸν κόσμον, τὰ χρόνια τῆς ἐφηβείας του ἦταν χρόνια μεγάλου πνευματικοῦ πλοῦτου. Σπάνια ὁ π. Στέφανος ἐπέτρεπε στὸν Ἰεσσαί, νὰ ἐπισκεφθεῖ τοὺς γονεῖς του καὶ τὴν Μονήν, καὶ ἔτσι ὁ νέος ἔμαθε γρήγορα τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου. Μὲ διάφορα τεχνάσματα, οἱ δαίμονες προσπάθησαν νὰ τοῦ προκαλέσουν πνευματικὴ σύγχυσιν ἢ καὶ τὸν ἴδιον τὸν θάνατον. Τὴν νύκταν, τοῦ ἔκαναν ἐπίθεσιν οἱ δαίμονες μὲ μορφὴν ληστῶν ἢ καλῶντάς τον μὲ τὴν μορφὴν τῆς μητέρας του, ὑπενθυμίζοντάς του τὸ πατρικόν του σπίτι. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μέρας τοῦ ἔκαναν ἐπίθεσιν μὲ τὴν μορφὴν ἀρκούδων ἢ ἄλλων θηρίων μὲ σκοπὸν νὰ τὸν τρομάξουν.

Όταν ο θάνατος του γέροντος Στεφάνου πλησίαζε, συμβούλεψε τον Ίεσσαί, να εγκαταλείψει μετά τον θάνατό του το έρημητήριο, για να μην ζήσει χωρίς πνευματικό όδηγό, μήπως παγιδευτεί από τον έχθρο.

Ο π. Στέφανος τότε πήγε στην Μονή, ζήτησε συγχώρεση και άσπαστηκε για τελευταία φορά, τους πατέρες. Επέστρεψε στο κελλί του και μετά από μία άρρώστια μερικῶν ἡμερῶν ἔφυγε για την εύλογημένη αἰωνιότητα.

Ο θάνατος του γέροντα, υπήρξε μεγάλη απώλεια για τους αδελφούς της Μονής, αλλά και για πολλούς λαϊκούς. Στο πρόσωπό του, έχασαν έναν άνθρωπο προσευχῆς, έναν σύμβουλο και έναν παρηγορητή τῶν ψυχῶν τους. Ο Ίεσσαί, αργότερα, επιβεβαίωσε ότι ο π. Στέφανος ἦταν ἕνας ἄνθρωπος αὐστηρῶν μοναστικῶν ἀρχῶν, ὁ ὁποῖος εἶχε σημειώσει μεγάλη πρόοδο στις πνευματικές ἀρετές. Για ἑβδομάδες μποροῦσε νὰ φάει μόνο ἄλατι καὶ νερό. Ἄλλες φορές, ἔτρωγε μόνο λίγα λαχανικά. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, μποροῦσε νὰ κρατήσει τριήμερο μὲ πλήρη ἀποχή ἀπὸ φαγητό, καὶ νερό.

Πολλοί, ἐρχόντουσαν για νὰ τὸν συμβουλευτοῦν. Σὲ ἕναν λαϊκό, ποὺ ἦρθε νὰ τὸν συμβουλευτεῖ για νὰ γίνει μοναχός, εἶπε: Ἐὰν ἐπιθυμεῖς νὰ ἀρχίσεις τὴν μοναχικὴ ζωὴ, πρέπει πρῶτα νὰ καθαρῶσαι ἀπὸ τὰ μισὰ σου πάθη καὶ τὶς ἡδονές, πρὶν νὰ λάβεις τὸ

μοναχικὸ σχῆμα, καὶ μετὰ νὰ κοπιᾶσεις ἔτσι ὥστε νὰ ἀποβάλλεις κάθε ἴχνος κοσμικῆς ζωῆς μιὰ γιὰ πάντα.

Μετὰ ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ γέροντα, ὁ Ἰεσσαί, μετακόμισε στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ταμπακίни. Ἐζήσε ἐκεῖ γιὰ λίγο καιρὸ μόνο, ἀφοῦ εἶχε θερμὴ ἐπιθυμία νὰ συνεχίσει τὶς σπουδές του. Ἀκούγοντας ὅτι ἓνα σχολεῖο εἶχε ἀνοίξει στὴν Τυφλίδα, ἔφυγε κρυφά, γιὰ τὴν ἀνατολικὴ Γεωργία. Καθ' ὁδὸν, ἔμεινε μὲ τὸν ἐπίσκοπο τῆς Νικοσίας Ἀθανάσιο. Αὐτὸς ὁ ἅγιος ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἄκουσε τὴν ζωὴ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ἀκούγοντάς τον νὰ διαβάζει ἀπὸ τὸ Γεωργιανὸ προσευχητάρι, τὸν συμβούλευσε σχετικὰ μὲ τὸ μέλλον του: Παιδί μου, δὲν θὰ μάθεις τίποτα στὸ σχολεῖο, μὲ ὅσα ἔχεις μάθει στὴν ἔρημο. Ἔτσι, ἐπέστρεψε στὸ σπίτι σου, καὶ μὲ τὶς εὐχὲς τοῦ γέροντά σου, ὁ Κύριος καὶ Θεὸς μας, ὁ Ὅποιος σὲ δίδαξε αὐτὲς τὶς προσευχὲς, θὰ σὲ ὀδηγήσει σὲ τέτοιο ἐπίπεδο, πὺθὲν θὰ εἶσαι χρήσιμος γιὰ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὸν λαὸ του. Μὲ τὴν εὐλογία αὐτὴ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰεσσαί, ἐπέστρεψε στὸ σπίτι τοῦ πατέρα του.

Ὁ Ἰεσσαί, παρέμεινε στὸ πατρικὸ του σπίτι γιὰ λίγο χρονικὸ διάστημα, πρὶν ὁ πατέρας του τὸν στείλει στὸ παλάτι στὸ Κουταΐση γιὰ νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν βασιλιά. Ὁ τελευταῖος, τὸν ἐμπιστεύθηκε στὸν πιὸ κοντινὸ του ἄνθρωπο, τὸν πρίγκηπα Γεώργιο Τσερετέλι, γιὰ νὰ τὸν καθοδηγεῖ. Ἀργότερα, βλέποντας σὲ αὐτὸν μιὰ

σφοδρή ἐπιθυμία γιὰ πνευματικὴ ζωὴ, τὸν ἐμπιστεύθηκε γιὰ περαιτέρω ἐπιστημονικὴ μὀρφωση στὸν καλὰ καλλιεργημένο ἀρχιμανδῆτη Γερόντιο. Ὁ πατήρ Γερόντιος τὸν παρότρυνε περισσότερο νὰ ἀγαπήσει τὴν προσευχὴ, καὶ τὸν καθοδήγησε σὲ ἓν αὐστηρὸ μοναχικὸ πνεῦμα. Ὁ Ἰεσσαί, ἀργότερα, ἔλεγε μὲ θαυμασμό, πὼς ὁ γέροντας ἔκανε ἀγρυπνία, στεκόμενος ὄρθιος ἀπὸ τὸ ἀπόδειπνο ἕως τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου. Φυσικὰ, τὸν ἔβαζε νὰ καθίσει στὴν προσευχὴ μαζί του. Ἔτσι περνοῦσε ὅλη τὴν νύκτα μὲ ψαλμωδία καὶ ἀναγνώσεις προσευχῶν. Ὁ Ἰεσσαί, ζοῦσε ἓναν ἀσκητικὸ βίο μὲ πλήρη ὑπακοὴ στὸν γέροντά του.

Κάποτε, μέσα στὸν χειμῶνα, ὁ π. Γερόντιος τοῦ ἐμπιστεύθηκε νὰ πάει ἓνα γράμμα σὲ ἓναν φίλο στὸ Κουταῖση, στέλνοντάς τον χωρὶς ὑποδήματα μέσα στὰ χιόνια. Τὸ γράμμα ἔφθασε στὸν προορισμὸ του καὶ ὁ ἄνθρωπος ξαφνιασμένος ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ ἔδωσε χρήματα γιὰ νὰ ἀγοράσει παπούτσια. Ἐπιστρέφοντας στὸν γέροντά του μὲ τὰ σανδάλια στὰ πόδια του, δέχθηκε τὴν ἐπίπληξη τοῦ τελευταίου γιὰ τὴν ἔλλειψη τῆς πίστεως του καὶ τὴν ἀνυπομονησία του.

Ὁ γέροντας ἐπίσης, τοῦ δίδαξε σταδιακὰ τὴν ἐγκράτεια, ὀδηγώντας τον σιγὰ-σιγὰ, σὲ μεγαλύτερη πνευματικὴ ἀσκητικότητα. Ἀρχικὰ, τὸν συμβούλευσε νὰ ἀπέχει ἀπὸ τὸ φαγητό, ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου τὶς

Δευτέρες, Τετάρτες και Παρασκευές. Αργότερα, δὲν ἔτρωγε τίποτα ὅλες αὐτὲς τὶς ἡμέρες.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ, ὁ πατὴρ Γερόντιος τὸν μὸρφωσε στὶς κοσμικὲς σπουδὲς: καλλιγραφία, γραμματικὴ, ἀριθμητικὴ, κ.λ.π. Μὲ τέτοιους ἀγῶνες καὶ κόπους, ὁ Ἰεσσαί, πέρασε τριάμισι χρόνια μὲ τὸν γέροντα.

Ὅταν ὁ π. Γερόντιος εἶδε ὅτι ὁ νέος εἶχε προοδεύσει σὲ ὅλες τὶς σπουδὲς του, τὸν ἔστειλε πίσω στὸν πρίγκιπα Τσερετέλι γιὰ ἄλλες γενικὲς σπουδὲς. Ὁ πρίγκιπας κράτησε τὸν Ἰεσσαί, δίπλα του γιὰ πάντα, παίρνοντάς τον μαζί του ὅπου καὶ νὰ πῆγαινε. Μετὰ ἀπὸ ἕναν χρόνο, ὁ πρίγκιπας τὸν ἐμπιστεύθηκε νὰ διευθύνει τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τῆς συνοδείας του. Παρομοίως, τοῦ ἐμπιστεύθηκε νὰ ὑπογράψει ἐντολὲς στὸ ὄνομά του, δίνοντας τὴν προσωπικὴ του σφραγίδα γιὰ αὐτὸν τὸν σκοπὸ.

Β΄. Στὴν ὑπηρεσία τοῦ Βασιλιᾶ

Ὁ Ἰεσσαί, πέρασε δύο ἀκόμη χρόνια στὴν ὑπηρεσία τοῦ πρίγκιπα Τσερετέλι, πρὶν νὰ μεταφερθεῖ στὸ παλάτι στὸ Κουταΐση. Ἐκεῖ ὁ βασιλιᾶς Σολομώντας ὁ Β΄, τὸν ἔβαλε ὑπεύθυνο στὸ γραφεῖο γιὰ τὰ οἰκονομικά. Ὑπηρέτησε σὲ αὐτὴ τὴν θέση γιὰ δύομισι χρόνια, μέχρι ποὺ ὁ βασιλιᾶς, τὸν συμβούλευσε νὰ παντρευτεῖ καὶ νὰ γίνεи ἱερέας.

Ἐκεῖνο τὸν καιρὸ, εἶχε κυριεύσει ἀνησυχία τὴν βασιλικὴ αὐλή, σχετικὰ μὲ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Ῥώσσου Αὐτοκράτορα νὰ προσαρτήσῃ τὴν Ἱμερέτη. Ἦταν καιρὸς ταραγμένος καὶ οἱ γνῶμες διχάζονταν σχετικὰ μὲ τὸ πῶς ἦταν τὸ καλύτερο ἐγχείρημα. Ἔτσι ὁ βασιλιάς, πρότεινε στὸν Ἰεσσαί, νὰ χειροτονηθεῖ βλέποντας τὴν ἀθωότητά του καὶ τὴν κατευθυνόμενη ἀπὸ τὸν Θεό, καρδιά του. Ἀπὸ τοὺς αὐλικούς του, ὁ βασιλιάς, δὲν μποροῦσε νὰ στηριχθεῖ σὲ κανέναν ἄλλον, παρὰ μόνον στὸν ἀρχιστράτηγό του, τὸν πρίγκιπα Καϊχόσρο Τσερετέλι, καὶ κάποιους ἄλλους ἔμπιστους ὑπηρέτες. Ἐπειτα ὁ ἔμπιστος στὸν βασιλιά, πρίγκιπας Γεώργιος Τσερετέλι εἶχε κοιμηθεῖ, γεγονός πὸ προκάλεσε μεγάλη θλίψη στὸν βασιλιά. Μετὰ τὸν θάνατό του, ὁ βασιλιάς, δὲν εἶχε κανέναν γιὰ νὰ μοιραστεῖ τὶς σκέψεις του καὶ τὰ αἰσθήματά του. Γιὰ αὐτὸ ἀποφάσισε νὰ χειροτονηθεῖ ὁ Ἰεσσαί, ἔτσι ὥστε νὰ ἔχει ἓνα πνευματικὸ, καὶ ἓνα σύμβουλο τόσο σὲ προσωπικὸ, ὅσο καὶ σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο.

Ὁ Ἰεσσαί, ὑπήκουσε σὴν ἐπιθυμία τοῦ κυρίου του, παντρεύτηκε τὴν νεαρὴ Μαρία, ἡ ὁποία εἶχε βασιλικὴ καταγωγή. Ἐχοντας ζήσει μόνον δύο ἐβδομάδες στὸ σπίτι τοῦ πεθεροῦ του, μετακόμισε στὸ Κουταῖση, ὅπου γρήγορα χειροτονήθηκε διάκονος καὶ μετὰ ἱερεὺς. Ἐπειτα ἀναδείχθηκε πρωτοπρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας τοῦ παλατιοῦ.

Ὁ βασιλιάς Σολομώντας, κράτησε τὸν π. Ἰεσσαί, κοντὰ του καὶ τοῦ ἀνέθεσε νὰ λύνει τὶς κτηματικὲς διαφορὲς μεταξὺ τῶν ἡγεμόνων. Ἀπὸ πλευρᾶς του ὁ π. Ἰεσσαί, ἔπρεπε σὰν εἰρηνοποιός, νὰ διαθέτει μεγάλη σύνεση καὶ ὑπομονή. Αὐτό, τοῦ ἀπορρόφοῦσε τόσο πολὺ χρόνο, ὥστε ἔβλεπε γιὰ πολὺ λίγο τὴν πρεσβυτέρα του. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν αὐτὴ νὰ θλίβεται ὄλο καὶ περισσότερο. Κάποια φορὰ, πού αὐτὴ ἔμαθε ὅτι ὁ σύζυγός της, ἐπιστρέφοντας ἀπὸ ἓνα συνηθισμένο ταξίδι ἀπὸ τὴν περιφέρεια τοῦ πρίγκιπα Ἀμπασίδη, συνέχισε τὸ ταξίδι του κατευθεῖαν σὸ Κουταΐση χωρὶς νὰ σταματήσει νὰ τὴν δεῖ, ἡ πρεσβυτέρα Μαρία λυπήθηκε τόσο πολὺ, πού ἔχασε τὴν ὑγεία της καὶ μετὰ ἀπὸ μία ἐξάμηνη ἀσθένεια, κοιμήθηκε, ἔχοντας συμπληρώσει μόλις δύο χρόνια γάμου.

Περίπου αὐτὴν τὴν ἐποχὴ, οἱ σχέσεις μεταξὺ τοῦ βασιλείου τῆς Ἱμερέτης καὶ τῆς Ῥωσσίας ἔφθασαν σὲ κρίσιμο σημεῖο. Στὰ 1801, τὸ βασίλειο τοῦ Καρτκλί-Κακχετί (στὴν ἀνατολικὴ Γεωργία), προσαρτήθηκε στὴν Ῥωσικὴ Αὐτοκρατορία κατόπιν ἀπαιτήσεως τοῦ βασιλέως Γεωργίου ΙΓ΄ (ὁ ὁποῖος κοιμήθηκε τὸ 1800), προκειμένου νὰ προστατεύσει τὴν χώρα ἀπὸ τοὺς ὀθωμανοὺς Τούρκους καὶ τὸν Πέρση Σάχη. Ἡ Ῥωσικὴ κυβέρνησις τότε, ἄρχισε ἀλληλογραφία μὲ τὸν βασιλιά τῆς Ἱμερέτης σχετικὰ μὲ τὴν προσάρτησι τοῦ ἔθνους του στὴν Ῥωσσία. Ὁ βασιλιάς Σολομώντας ὁ Β΄, συμβουλευθὲν τὴν βουλή τῶν εὐγενῶν τοῦ

βασιλείου του και στα 1804, κατόπιν πιέσεως από την Ρωσία, δεν είχε άλλο περιθώριο παρά να αποφασίσει τα ακόλουθα: Έφ'όσον και ο βασιλιάς δεν είχε διάδοχο για τον θρόνο, η Ίμερέτη θα παρέμενε ανεξάρτητη μέχρι τον θάνατό του, παραμένοντας σε αδελφικές σχέσεις με την Ρωσία, σαν δύο κράτη όμοδοξα που ήταν. Ο ρωσικός στρατός, είχε ελεύθερη διάβαση μέσα από την γη της Ίμερέτης στα τουρκικά σύνορα, και ο στρατός της Ίμερέτης θα τους παρείχε βοήθεια. Οι σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών επρόκειτο να κρατηθούν με αυτούς τους ιερούς όρους, όπως αρμόζει σε ηγέτες που σέβονται τον Θεό, και χριστιανούς ενωμένους με την άορατη ένωση της ψυχής, αιώνια και άφθαρτα. Μετά από τον θάνατο του βασιλιά, θα εισαγόταν η συμφωνία αυτή, στην νομοθεσία της Ρωσικής Αυτοκρατορίας. Η απόφαση τότε, έστάλη στον Γενικό Κυβερνήτη του Καυκάσου στην Τυφλίδα, για να την προωθήσει στον Τσάρο Αλέξανδρο τον Α΄.

Παρ' όλη την γενική αποδοχή της συνθήκης με τα αναφερόμενα σε αυτήν βασιλικά θέματα, ένας ηγέμονας, ο πρίγκιπας Ζουράμπ Τσερετέλι, φροντίζοντας για τον έαυτό του, άρχισε να μηχανεύεται πώς θα κατάφερνε να αναρρίχηθεί στον θρόνο της Ίμερέτης. Αρχικά, άρχισε να διαβάλλει τον έναν μονάρχη στον άλλο. Μή μπορώντας να σπείρει διχόνοια, άρχισε μία επικοινωνία με τον Ρωσο Γενικό Διοικητή του Καυκάσου, Αλέξανδρο Τορμαζόφ. Παρουσιάζοντας με μαύρα χρώματα την

βασιλική ἀκολουθία στὸν Γενικὸ Διοικητὴ, μετὰ ἀπὸ ἐπανάληψη σκευωριῶν, τελικὰ, πέτυχε τὸν σκοπὸ του. Ἡ ἀναφορὰ του ἔφθασε στὸν Τσάρο. Ὁ τελευταῖος πίστεψε τὸν συκοφάντη καὶ διέταξε τὸν Γενικὸ Διοικητὴ, νὰ αἰχμαλωτίσει μὲ δόλιο τρόπο τὸν βασιλιὰ Σολομώντα τὸν Β΄ στὴν Τυφλίδα καὶ νὰ τὸν συνοδεύσει στὴν Ῥωσία, ὅπου θὰ παρέμενε στὴν πραγματικότητα σὰν φυλακισμένος.

Μὴ μπορώντας νὰ πιστέψει ὅτι μποροῦν ἄλλοι νὰ ἐνεργήσουν κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπο, δόλια καὶ ἀνέντιμα, ὁ βασιλιάς, ἔπεσε στὴν παγίδα ποὺ ἔστησε ὁ Τορμαζόφ, καὶ ὁ πρίγκιπας Ζουράμπ. Ὁ π. Ἰεσσαί, εἶχε ἀρχικὰ προειδοποιήσει τὸν βασιλιὰ γιὰ τὴν ἀναξιοπιστία τοῦ πρίγκιπα Ζουράμπ. Πάντως, μαθαίνοντας ὅτι ἡ πρεσβυτέρα του κοιμήθηκε, ἐπέστρεψε στὸ Κουταΐση καὶ δὲν μπόρεσε νὰ συμβουλέψει περαιτέρω τὸν βασιλιὰ.

Ὁ βασιλιάς Σολομώντας ὁ Β΄ καὶ ἡ ἀκολουθία του τελικὰ παρασύρθηκαν καὶ πῆραν τὸν δρόμο γιὰ τὴν Τυφλίδα. Ἐκεῖ ὅμως τοὺς συνέλαβαν καὶ τὸ σχέδιο ἦταν νὰ στείλουν τὸν βασιλιὰ νὰ περάσει τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς του σὲ ἓνα παλάτι στὴν Ἁγία Πετρούπολη. Προτιμώντας τὴν ἐξορία ἀπὸ τὴν φυλακὴ, ὁ βασιλιάς καὶ ἡ συνοδεία του συνέλαβαν ἓνα σχέδιο δραπετεύσεως καὶ πέρασαν ἀπέναντι στὴν Τουρκία, διασχίζοντας τὰ σύνορα. Στὶς δύσκολες αὐτὲς στιγμὲς, ὁ π. Ἰεσσαί, πῆγε στὸν ἐξόριστο βασιλιὰ, γιὰ νὰ τοῦ

συμπαρασταθεῖ. Μετὰ ἀπὸ μεγάλες ταλαιπωρίες καὶ ἀπρόσφορες ἐνέργειες γιὰ νὰ διεκδικήσει πίσω τὸ βασίλειό του ἀπὸ τὴν Ῥωσία, ὁ βασιλιάς Σολομώντας ὁ Β΄, ἀναπαύθηκε στὴν Τραπεζοῦντα στὶς 19 Φεβρουαρίου τοῦ 1815, σὰ σαράντα ἕνα του χρόνια. Κηδεύτηκε δέ, στὸν καθεδρικό Ναό, τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης.

Γ΄. Ἐγκλεισμός στὸ παλάτι

Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ βασιλιά, ὁ π. Ἰεσσαί, ἐπέστρεψε στὴν Ἱμερέτη, παρὰ τὶς συνθήκες ποὺ ἐπικρατοῦσαν ἐκεῖ. Ἐνημέρωσε καὶ τοὺς ὑπόλοιπους εὐγενεῖς ποὺ ἀριθμοῦσαν περὶ τοὺς ἑξακόσιους ἄνδρες, προτρέποντάς τους νὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά του. Πολλοὶ ἀπὸ αὐτούς, δέχθηκαν τὴν λύση μὲ χαρὰ, ἀλλὰ ὁ φόβος τοῦ Τσάρου τοὺς ἔκανε νὰ ἀμφιβάλλουν γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σχεδίου. Τότε ὁ π. Ἰεσσαί, τοὺς ὑποσχέθηκε νὰ τὸ διευθετήσῃ αὐτός. Ἀμέσως ἔγραψε στὸν Τσάρο, σὲ ὅλους τοὺς εὐγενεῖς καὶ στοὺς πρίγκιπες καὶ σὲ ὅλα τὰ μέλη τῆς ἀκολουθίας καὶ ἔστειλε τὸ γράμμα στὸν Αὐτοκράτορα, ὁ ὁποῖος τὸ ἔλαβε μὲ ἱκανοποίηση, τοὺς ἀποκατέστησε στὴν θέση τους καὶ τοὺς ἐπέστρεψε τὴν ἰδιοκτησία τους.

Τὸν Μάϊο τοῦ 1815, τρεῖς μῆνες μετὰ τὸν θάνατο τοῦ βασιλιά Σολομώντα, ὁ π. Ἰεσσαί, ἐπέστρεψε μὲ τοὺς εὐγενεῖς στὴν Ἱμερέτη. Ἐκεῖ ἐγκαταστάθηκε στὸ

πατρικό του σπίτι. Τελικά, ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν ὑποχρέωση νὰ εἶναι ὁ πνευματικὸς τῶν ἀνακτόρων, ἄρχισε νὰ ψάχνει ἓνα μέρος κατάλληλο γιὰ μία ἡσυχαστικὴ κατοικία. Σκέφθηκε νὰ κάνει τὸ ἐρημητήριό του κοντὰ στὸ χωριὸ τῆς καταγωγῆς του, ἢ στὴν κοιλάδα κοντὰ στὴν Μονὴ Ταμπακίни, ἐκεῖ ὅπου εἶχε περάσει τὰ χρόνια τῆς νεότητάς του.

Ἀλλὰ, δὲν εἶχαν περάσει οὔτε ἐπτὰ μῆνες ἀπὸ τὴν ἐπιστροφή του στὴν πατρίδα, ὅταν ἡ βασίλισσα τῆς Ἰμερέτης Μαρία, τοῦ ζήτησε νὰ πάει στὴν Μόσχα, ὅπου καὶ κατοικοῦσε μετὰ τὴν φυγὴ τοῦ βασιλιᾶ Σολομῶντα στὴν Τουρκία. Ἡ βασίλισσα αἰσθανόταν ὅτι ὁ π. Ἰεσσαί, θὰ μποροῦσε νὰ τὴν ἐνημερώσει καλύτερα γιὰ τὶς τελευταῖες μέρες τοῦ συζύγου της, ἀφοῦ ἦταν πνευματικὸς τῶν ἀνακτόρων. Πιστὸς στὸ καθήκον του ὁ π. Ἰεσσαί, κατέφθασε ἀμέσως γιὰ νὰ ἐνημερώσει τὴν βασίλισσα γιὰ ὅλα ὅσα συνέβησαν. Τῆς παρέδωσε ἓνα μεγάλο κομμάτι ἀπὸ τὸ Τιμιο Εὐλο ποῦ ἄνηκε στὸν βασιλιά, καὶ ἡ βασίλισσα τὸ τοποθέτησε στὴν ἐκκλησία τῶν ἀνακτόρων. Ἐκείνη, τιμώντας τὴν ἀφοσίωση τοῦ π. Ἰεσσαί, στὸν πρῶην σύζυγό της, καὶ ἐπιπλέον ἐπειδὴ δὲν ἐπιθυμοῦσε νὰ ἔχει ἓναν ἀλλοδαπὸ (Ῥῶσσο) ὡς πνευματικὸ της, τὸν κράτησε κοντὰ της στὸ παλάτι της στὴν Μόσχα.

Μὲ τὴν ἄφιξη τοῦ π. Ἰεσσαί, στὴν Μόσχα, ἓνας νέος πειρασμὸς τοῦ συνέβη. Ὁ Τσάρος ἐπεδίωξε νὰ τὸν τιμήσει μὲ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιερέως σὲ μία μεγάλη

πόλη. Αυτό όφειλόταν πιθανώς, είτε στον μετασχηματισμό τών εύγενών έπαναστατών της Ίμερέτης σε πιστούς ύπηκόους του ή λόγω της μεσολάβησης της βασίλισσας Μαρίας. Έν τούτοις, ή τιμή για τò άξίωμα δέν θα μπορούσε να προσελκύσει τήν ψυχή του π. Ίεσσαί, ή όποία με φανερό ζήλο άποζητούσε τήν μόνωση.

Μένοντας στο παλάτι ό π. Ίεσσαί, άντιλήφθηκε σύντομα τήν μεγάλη πνευματική ύποβάθμιση της θρησκευτικής και ήθικης ζωής τών αύλικών, είδικά όταν τήν σύγκρινε με τήν εύσέβεια που οι προηγούμενοι βασιλιάδες της Ίμερέτης και οι πατριώτες του ζούσαν. Παρατήρησε ότι ή βασίλισσα και ή αύλή της είχαν ξεχάσει τὰ χριστιανικά τους καθήκοντα. Αντι αύτων, πήγαιναν στις κοσμικές διασκεδάσεις και μη μπορώντας να κρατήσουν τις νηστείες τήν Τετάρτη και τήν Παρασκευή, άπομακρύνονταν από τις πατροπαράδοτες συνήθειες. Η βασίλισσα ή ίδια χρησίμευε ως ένα κακό παράδειγμα, ή δέ αύλή της τò έβλεπε με συμπάθεια. Όλα αυτά φόρτωναν συναισθηματικά τόν π. Ίεσσαί, καθώς κανείς δέν λάμβανε υπόψη τις παραινέσεις και όδηγίες του.

Παρά τò γεγονός, ότι συμπεριφερόταν σωστά, και με άκρίβεια, άκόμα και ό ίδιος μολύνθηκε από τόν τρόπο ζωής της αύλής. Πρόθυμα ή άπρόθυμα είχε άποδεχτεί τούς όρους της άρχαίας ρωσικής

πρωτεύουσας· τὸ τραπέζι του ἦταν σὰν ἕνας πίνακας στὸν ὁποῖον ἀφθονοῦσαν διαφορετικὰ πιάτα φαγητῶν, ἔπινε πολὺ κρασί, καὶ κοιμόταν σὲ ἕνα κρεβάτι σκεπαζόμενος μὲ πουπουλένια στρωσίδια. Τότε ἐμφανίστηκε ἕνας ἀκόμη πιὸ μέγας κίνδυνος, ὁ κίνδυνος μίας βαθειᾶς καὶ σοβαρῆς πτώσης. Ὁ π. Ἰεσσαί, διακρινόταν γιὰ τὴν ὁμορφιά του· ψηλὸς στὸ ἀνάστημα, μὲ φαρδὺς ὄμους, ἐντυπωσιακός, ἕνα ὁμορφο ἄτομο. Ἡ ὡραία ψυχὴ του, ἀντανακλοῦσε τὸ εὐγενικό του πρόσωπο, καὶ ἄθελά του τὰ μάτια πολλῶν ἀνθρώπων ἔπεφταν πάνω του. Στὶς εὐλαβεῖς ψυχὲς ποὺ τὸν πλησίαζαν προκαλοῦσε σεβασμὸ, ἀλλὰ στοὺς ἐμπαθεῖς σφοδρὲς σαρκικὲς ἐπιθυμίες. Ὁ π. Ἰεσσαί, ἔφθασε νὰ γευθεῖ ὅλες τὶς ἄγριες ἐπιθέσεις τοῦ ἀρχέγονου ἐχθροῦ. Οἱ ἄσεμνες προκλήσεις του, κούρασαν τὴν ψυχὴ του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὸ παλάτι. Δὲν μπορούσε νὰ βρεῖ ἄλλο τρόπο νὰ ἀποφύγει τὶς ἐπιθυμίες ἐκείνων τῶν γυναικῶν. Ἐπιπλέον, ἔφθασε στὸ σημεῖο νὰ καταλάβει γιὰ τὸν ἑαυτὸ του, ὅτι δὲν μπορούσε νὰ ἐνδώσει σὲ τέτοιου εἴδους ἐπιθυμίες.

Βαλλόμενος ἀπὸ ὅλες αὐτὲς τὶς πλευρὲς, ὁ π. Ἰεσσαί, κατ' ἐπανάληψη ἰκέτευσε τὴν βασίλισσα νὰ τὸν ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴν δύσκολη ζωὴ τῆς ἀρχαίας πρωτεύουσας, ἔτσι ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἐπιστρέψει στὴν πατρίδα του. Ἡ βασίλισσα πάντως, δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσει τίποτε ἀπάνω σὲ αὐτὸ τὸ θέμα. Ἄλλοτε ἀπομακρυνόταν ἀπὸ τὸ ζητούμενο μὲ ἕνα ἀστεῖο καὶ

Άλλες φορές αποφασιστικά άρνιόταν τὸ αἴτημά του. Ὁ π. Ἰεσσαί, μὲ τὴν σειρά του σταθερὰ ἀπευθυνόταν σὲ αὐτήν, ἀποκαλύπτοντας ὅτι θὰ δραπέτευε ἂν δὲν τὸν ἄφηνε. Σὲ αὐτὸ, ἡ βασίλισσα ἀπαντοῦσε χαμογελώντας πὼς ἐκεῖ δὲν ἦταν ἡμερέτη, καὶ τέτοιες ἀποδράσεις ἦταν ἀδύνατες, καθὼς στὴν πρώτη πόλη ποὺ θὰ ἔφθανε, ἡ ἀστυνομία θὰ τὸν συλλάμβανε καὶ θὰ τὸν ὀδηγοῦσε πίσω στὸ παλάτι. Κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπο τριάμισι χρόνια πέρασαν, ποὺ λειτούργησαν σὰν μία δυνατὴ δοκιμὴ γιὰ τὴν εὐλαβὴ ψυχὴ τοῦ π. Ἰεσσαί, μία δοκιμὴ ἀσύγκριτα μεγαλύτερη ἀπὸ τὰ ἑπτὰ χρόνια τῆς περιπλάνησής του μὲ τὸν βασιλιὰ Σολομώντα σὲ ξένη γῆ.

Παραμένοντας σὲ μία τόσο ἀπελπιστικὰ δύσκολη θέση, ὁ π. Ἰεσσαί, ἔβρισκε ἀνάπαυση στὴν ψυχὴ του μόνο ὅταν προσευχόταν στὸν Κύριο καὶ στὴν ἀγνὴ καὶ πανάχραντη Μητέρα Του. Μέσα ἀπὸ τὴν στενοχωρημένη του ψυχὴ, τοὺς ἐκλιπαροῦσε νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἀναμενόμενη γιὰ καιρὸ ἐπιθυμία του, νὰ ζήσει σὰν ἔγκλειστος μέσα στὴν ἔρημο. Παρομοίως προσευχόταν καὶ στὸν μεγαλομάρτυρα Γεώργιο, στὸν ὁποῖο εἶχε μεγάλη εὐλάβεια, ἀκόμη ὅταν ἦταν στὸ πατρικὸ του σπίτι, καθότι ὁ μεγαλομάρτυς Ἅγιος τὸν εἶχε βοηθήσει πολλὰ φορές.

Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, ὁ π. Ἰεσσαί, ἐξοικειώθηκε μὲ ἕναν ἀρχιμανδῆτη τῆς Μονῆς Ἰβήρων ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος

καὶ ποὺ τότε διέμενε στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὴν Μόσχα. Αὐτὸς ὁ ἀρχιμανδίτης ἦταν ποὺ ἀποκάλυψε ἀργότερα στοὺς ἀγιορεῖτες μοναχοὺς, ποιὸς ἦταν ὁ π. Ἰεσσαί, μιᾶς καὶ ὅταν πῆγε στὸ Ἅγιον Ὅρος ἀπέκρυψε τὴν προέλευσή του κάτω ἀπὸ τὴν ἐνδυμασία ἐνὸς ἀπλοῦ μοναχοῦ.

Καθημερινά, ἡ λύπη τοῦ π. Ἰεσσαί μεγάλωνε. Κάποτε, σὲ μία εἰλικρινῆ συζήτηση μὲ τὸν προσωπικὸ ὑπηρέτη τῆς βασίλισσας Μαρίας, ἕναν ἄνθρωπο ἀφιερωμένο σὲ αὐτόν, τοῦ ἀποκάλυψε τὴν ἐπιθυμία τῆς καρδιάς του. Ὁ τελευταῖος, ἀντιλήφθηκε τὴν καλή του πρόθεση καὶ ὑποσχέθηκε νὰ βοηθήσει. Συνέλαβε ἕνα σχέδιο γιὰ τὸ ὁποῖο ἐνημέρωσε τὸν π. Ἰεσσαί. Ἀφοῦ προσευχήθηκαν θερμά, πῆγαν στὸν Μητροπολίτη Σεραφεῖμ. Ὁ Μητροπολίτης, ἐπισκεπτόταν συχνὰ τὴν βασίλισσα καὶ ἦταν καλὰ ἐξοικειωμένος τόσο μὲ τὸν προσωπικὸ τῆς ὑπηρέτη, ὅσο καὶ μὲ τὸν π. Ἰεσσαί. Ἐρχόμενος στὸν Μητροπολίτη ὁ ὑπηρέτης τοῦ εἶπε ὅτι τὸν ἔστειλε ἡ βασίλισσα νὰ ζητήσει τὴν ἔκδοση τοῦ διαβατηρίου τοῦ π. Ἰεσσαί, καθὼς αὐτὸς ἠθέλε νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴν Ἰμερέτη γιὰ λίγο. Ὁ Μητροπολίτης, χωρὶς νὰ ὑποψιαστεῖ τίποτα, ἔκανε ἀμέσως τὶς διατυπώσεις ποὺ χρειάζονταν γιὰ νὰ ἐκδοθεῖ τὸ διαβατήριον.

Γεμάτος ἐλπίδα γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς ἐπιθυμίας του, ὁ π. Ἰεσσαί, παρουσιάστηκε μπροστὰ τὴν βασίλισσα, καὶ ὅπως εἶχε κάνει πολλὰ φορὲς

πρίν, ἄρχισε νὰ τῆς λέει ὅτι ἐπρόκειτο νὰ φύγει. Ἡ βασίλισσα γέλασε μὲ τὰ λόγια του. Ὅταν τῆς εἶπε ὅτι εἶχε πάρει ἤδη τὸ διαβατήριό του, αὐτὴ ἀπάντησε ὅτι δὲν τὸν πιστεύει, γιατί χωρίς τὴν δική της ἄδεια κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ἐκδώσει. Μὲ τίς λέξεις: Ἄντιο, φεύγω! ὁ π. Ἰεσσαί, ἄφησε τὴν βασίλισσα καὶ ἀναχώρησε ἐκεῖνο τὸ ἴδιο βράδυ. Πάντως, δὲν πῆγε στὴν Γεωργία, γνωρίζοντας πὼς ἡ βασίλισσα θὰ μποροῦσε εὐκόλα νὰ τὸν βρεῖ ἐκεῖ καὶ νὰ τὸν φέρει πίσω στὴν Μόσχα. Ἀντίθετα, ὁδηγήθηκε πρὸς τὴν Ὀδυσσό, καὶ κατευθύνθηκε κατευθείαν στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἡ πρόθεσή του ἦταν νὰ ἐπισκεφθεῖ τὴν Παλαιστίνη καὶ τὸ Σινᾶ, καὶ νὰ ἐγκατασταθεῖ κάπου σὲ αὐτὰ τὰ μέρη, πού στὰ πρῶτα χριστιανικὰ χρόνια οἱ Γεωργιανοί, εἶχαν ζήσει μὲ ἀσκητικὴ ζωή. Σχετικὰ μὲ τὸ Ἅγιον Ὄρος, δὲν γνώριζε σχεδὸν τίποτα.

Δ'. Ἄφιξη στὸν Ἅγιον Ὄρος

Ἐφθασε στὴν Κωνσταντινούπολη κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Πεντηκοστῆς καὶ πῆγε στὸν ἀντιπρόσωπο τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων νὰ ρωτήσῃ σχετικὰ μὲ τὰ ταξίδια στὰ Ἱεροσόλυμα. Αὐτοί, τοῦ ἐξήγησαν, ὅτι ἐὰν ἤθελε νὰ περιμένῃ τὸ Πάσχα στὴν Ἱερουσαλήμ, θὰ ἔπρεπε νὰ περάσῃ σχεδὸν ἕναν ὀλόκληρο χρόνο ἐκεῖ καὶ αὐτὸ προφανῶς θὰ τὸν κούραζε. Γιὰ αὐτό, θὰ ἦταν

καλύτερο για εκείνον να πάει στο Άγιον Όρος, να περάσει τον χειμώνα εκεί, και έπειτα να ταξιδέψει στην Ίερουσαλήμ, λίγο πριν την Μεγάλη Τεσσαρακοστή. Ο π. Ίεσσαί, διαπίστωσε, ότι σχεδιάζοντας να πάει στο Άγιον Όρος, το βασίλειο των μοναχών, θα μπορούσε μάλλον να αρχίσει να σκέφτεται την εγκατάστασή του εκεί. Αυτό το σκεφτόταν σοβαρά, και ήταν τόσο απεγνωσμένος στο να βρεί μία λύση να υπηρετήσει τον Θεό ολόψυχα πού άμέσως άλλαξε τα μεταξωτά του ένδύματα με τα κουρέλια ενός ζητιάνου. Με αυτόν τον τρόπο ήλπιζε ότι θα έκρυβε την προηγούμενη κοσμική του κατάσταση, και θα υπηρετούσε τον Θεό, με πλήρη αὐταπάρνηση. Βρήκε λοιπόν ένα πλοίο πού κατευθυνόταν προς το Άγιον Όρος και μπήκε μέσα.

Φτάνοντας στο Άγιον Όρος το 1819, ο π. Ίεσσαί, εγκαταστάθηκε στην Μονή Ίβήρων. Αν και η Μονή Ίβήρων είχε ιδρυθεί από Γεωργιανούς, και κάποτε είχε γεμίσει από συμπατριώτες του, τώρα δὲν βρήκε κανέναν. Μὴ γνωρίζοντας τὰ ἑλληνικά, προσπάθησε να ἐπικοινωνήσει με διάφορους ἀδελφούς στην τουρκική διάλεκτο. Ἐπειδὴ ὅμως και εκείνοι πού γνώριζαν τουρκικά ἦσαν λίγοι, ο π. Ίεσσαί, πέρασε τὸ μεγαλύτερο διάστημα στην σιωπή. Ἐξήγησε ὅτι ἦταν Γεωργιανὸς ἐκ γενετῆς, ἕνας φτωχὸς χωρικός, τὸ ὁποῖο ἐπιβεβαίωσαν ἄλλωστε τὰ παλιὰ και λερωμένα ρούχά του. Δήλωσε ὅτι εἶχε ἔρθει στο Ἅγιον Όρος για να προσκυνήσει τὰ ἅγια λείψανα και να δει τις Ίερές

Μονές. Σύμφωνα με την άγιορείτικη συνήθεια τὸν ὁδήγησαν στὸν ξενῶνα, ὅπου πέρασε μία βδομάδα παρακολουθώντας ἀκολουθίες στὴν ἐκκλησία καὶ ἀκολουθώντας τὴν μοναστηριακὴ ζωὴ.

Σιωπηλά, περπατώντας γύρω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ὁ π. Ἰεσσαί, παρατηροῦσε προσεκτικὰ τὸν ἐσωτερικὸ τρόπο ζωῆς ἐνὸς ιδιόρρυθμου μοναστηριοῦ, ἀλλὰ ὁ ρόλος τοῦ ιδιόρρυθμου δὲν τοῦ ταίριαζε καὶ εἶπε στὸν ἑαυτό του: Ἄν καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μοναστήρι μας, ἀκόμη καὶ τοῦτο δὲν εἶναι γιὰ μένα. Ἐνα πρωῖνό, περπάτησε ἔξω ἀπὸ τὶς πύλες τῆς Μονῆς καὶ διαπίστωσε ὅτι διάφοροι ἀδελφοί, φορτώνονταν τοὺς ἀγιορείτικους ντορβάδες τους καὶ ἔφευγαν γιὰ κάπου. Ὁ π. Ἰεσσαί, ἔμαθε ἀπὸ αὐτούς, ὅτι πηγαίνουν στὴν Μονὴ τοῦ Διονυσίου γιὰ τὸ ἐτήσιο πανηγύρι τῆς, τὸ Γεννέσιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, τὸ ὁποῖο ἦταν τὴν ἐπόμενη ἡμέρα. Ὅταν τοὺς ρώτησε, ἂν μποροῦσαν νὰ τὸν πάρουν μαζί τους, αὐτοὶ τοῦ ἀπάντησαν: Ἐὰν θέλεις, πᾶμε.

Κατὰ τὴν ἀγιορείτικη παράδοση, ὅποιος μπαίνει σὲ ἕνα ἀγιορείτικο Μοναστήρι γιὰ μία πανήγυρη, πηγαίνει πρῶτα στὸ ἀρχονταρῖκι. Ἐκεῖ, κάποιος ὁ ὁποῖος διακονεῖ, προσφέρει ρακί, ἕνα φλιτζάνι ἑλληνικὸ καφέ, καὶ κρύο νερό. Ἐπειτα, οἱ προσκυνητὲς κατευθύνονται πρὸς τὴν Τράπεζα γιὰ ἕνα γεῦμα πρὶν τὴν ἀγρυπνία. Γιὰ τὸν π. Ἰεσσαί, πάντως, τὰ γεγονότα ἐξελίχθηκαν διαφορετικὰ. Καθὼς εἰσῆλθε στὴν Μονή, ἔχασε τοὺς συνταξιδιωτὲς του

μέσα στο πλήθος. Ἐκεῖνοι ξέχασαν ὅτι αὐτὸς ἦταν ἀσυνήθιστος στὴν ἀγιορείτικη παράδοση καὶ ξέχασαν νὰ τὸν ἀναζητήσουν. Δὲν εἶχε φάει τίποτα ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ πεινοῦσε ὑπερβολικά. Μὴ γνωρίζοντας ὅτι κάποιος θὰ τὸν προσκαλοῦσε στὴν Τράπεζα τῆς Μονῆς καὶ ἀκούγοντας πὼς χτυποῦσαν ἤδη γιὰ τὴν ἀγρυπνία, πῆγε στὴν ἐκκλησία ἀνάμεσα σὲ μία ὁμάδα προσκυνητῶν. Ὑπέθεσε, ὅτι πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου Προφήτου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννη τοῦ Προδρόμου, θὰ ἦταν αὐστηρὴ νηστεία στὸ Μοναστήρι καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἐπίσης δὲν θὰ ἔτρωγαν τίποτα.

Τὸ μῆκος τῆς ἀκολουθίας τὸν ἐξέπληξε, γιατί τὸ βράδυ εἶχε περάσει καὶ ἡ ἀγρυπνία συνεχιζόταν. Τελείωσε μόλις δύο ὥρες πρὶν τὴν ἀνατολή. Ὁ π. Ἰεσσαί, συλλογίστηκε: Θὰ προσφέρουν ἄραγε τίποτα νὰ φᾶμε; Θὰ συνεχίσουν νὰ νηστεύουν πάλι τώρα; Ἀλλὰ τότε ἄρχισε ἡ Λειτουργία. Μόλις μετὰ, ὅλοι πῆγαν στὴν Τράπεζα καὶ ὁ π. Ἰεσσαί, ἀκολούθησε τοὺς ὑπολοίπους. Ἡ ἡμέρα τῆς πανηγύρεως τοῦ ἔμεινε χαραγμένη σὰν μία μεγάλη πνευματικὴ παρηγοριά. Τοῦ ἄρεσε ἡ τάξη τῆς ἀκολουθίας, ὁ τρόπος ζωῆς τῶν μοναχῶν, καὶ ἡ αὐστηρότητα καὶ ἡ ἄρμονία σὲ κάθε τι τόσο πολὺ, ποὺ ἀποφάσισε νὰ παραμείνει στὸ Μοναστήρι.

Κατὰ τὴν τρίτη ἡμέρα τῆς πανηγύρεως, ὁ ξενοδόχος ἀδελφός, τὸν ρώτησε γιατί δὲν ἔφυγε μὲ τοὺς ἄλλους. Αὐτὸς ἀπάντησε, ὅτι θὰ ἠθέλε νὰ μείνει παραπάνω στὸ

μοναστήρι μελετώντας τὸν τρόπο τῆς μοναχικῆς ζωῆς καὶ ὁ ξενοδόχος ἀδελφός, τοῦ ἀπάντησε ὅτι ἔπρεπε νὰ πάρει εὐλογία ἀπὸ τὸν ἡγούμενο γιὰ κάτι τέτοιο. Ὁ π. Ἰεσσαί, πῆγε στὸν ἡγούμενο, ὁ ὁποῖος μιλοῦσε τουρκικὰ καλά, καὶ ἐξήγησε σὲ αὐτόν, ὅτι τοῦ ἄρεσε ἡ αὐστηρὴ γραμμὴ τῆς Μονῆς τους καὶ ζητοῦσε εὐλογία νὰ ζῆσει ἐκεῖ καὶ νὰ μελετήσῃ τὴν μοναχικὴ τους ζωὴ. Ὁ ἡγούμενος Στέφανος, βλέποντας τὴν μυϊκὴ του δύναμη, συμφώνησε νὰ τὸν κρατήσῃ λέγοντάς του ὅτι χρειαζόταν ἐργατικὰ χέρια. Τοῦ ἔδωσε τὸ διακόνημα νὰ ἐργάζεται στὴν κουζίνα.

Στὴν Διονυσίου ὁ π. Ἰεσσαί, βρῆκε τὸν παλιό του φίλο, τὸν π. Βενέδικτο τὸν Γεωργιανό, ὁ ὁποῖος ζοῦσε δίπλα στὸ Μοναστήρι, σὲ ἓνα ἐρημητήριο. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς τοῦ 1821 ἔλαβαν τὸ μεγάλο σχῆμα μαζί. Κατὰ τὴν κουρὰ, ὁ π. Ἰεσσαί, ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἰλαρίων. Ἄν καὶ ἔγινε μοναχὸς πιὸ πρὶν ὁ π. Ἰεσσαί, συμπεριφερόταν στὸν π. Βενέδικτο σὰν ἀρχαιότερός του, εἰδικὰ ὅσον ἀφορᾷ τὶς πνευματικὲς ἀσκήσεις. Καινούργια μοναστικὰ ἐνδύματα εἶχαν ἐτοιμαστῆ γιὰ τὴν κουρὰ, ἀλλὰ ὁ π. Ἰλαρίων ἀρνήθηκε νὰ τὰ φορέσει καὶ ζήτησε νὰ ντυθεῖ μὲ τὰ κουρελιασμένα του ράσα.

Παρὰ τὴν διακονία στὴν κουζίνα καὶ στὴν Τράπεζα, τοῦ π. Ἰεσσαί, τοῦ ζητοῦσαν νὰ βοηθᾷ σὶς πιὸ δύσκολες διακονίες. Τὸν ἔστειλαν νὰ καλλιεργῆσῃ τὰ ἀμπέλια τῆς Μονῆς στὸ Μονοξυλίτη, ὁ ὁποῖος

βρίσκεται μακριά από την Μονή, στα όρια του Αγίου Όρους. Πάντα ήταν παρών στα πιο δύσκολα και επίμαχα διακονήματα. Στους αμπελώνες έπαιρνε το πιο μεγάλο φτυάρι, και με δύναμη το βύθιζε στο έδαφος, και έσκαβε με τέτοιο τρόπο που κανείς δεν μπορούσε να τον μιμηθεί. Αφού έφερνε ακούραστα την υπακοή του εις πέρας, ο π. Ίλαρίων ένδυναμώθηκε από τον Κύριο με φυσική δύναμη και ζήλο μαζί για άσκητικά αθλήματα.

Αν και δεν γνώριζε ελληνικά, οι πατέρες αγάπησαν τον π. Ίλαρίωνα για την υποδειγματική του αγάπη για εργασία, την πραότητα του και την άσκητική του ζωή. Ζώντας στην Μονή Διονυσίου, κάτω από φτωχικά ένδύματα ενός απλού Γεωργιανού και πραγματικά ακτήμονας, ο π. Ίλαρίων δεν κλείδωσε το κελλί του. Κάποτε, ένας από τους αδελφούς, μπήκε στο κελλί του ενώ αυτός απουσίαζε και βλέποντας ένα κονσερβοκούτι από περιέργεια το άνοιξε. Προς μεγάλη του έκπληξη βρήκε ένα ρωσικό διαβατήριο και ένα αυτοκρατορικό τουρκικό διάταγμα που αποκάλυπταν ότι ο φερόμενος ήταν ιερέας. Αμέσως ενημέρωσε τον ηγούμενο, ο οποίος κάλεσε τον π. Ίλαρίωνα και τον ρώτησε τι φύλαγε μέσα στο κονσερβοκούτι. Ο π. Ίλαρίων απάντησε ότι ήταν το διαβατήριό του. Ο ηγούμενος του ζήτησε να προσκομίσει τα έγγραφα σε αυτόν. Ο π. Ίλαρίων, ελπίζοντας ότι κανένας δεν γνώριζε να διαβάσει ρωσικά και τουρκικά, τὰ έφερε στον ηγούμενο. Προς

μεγάλη του λύπη, ένας μοναχός γνώριζε τουρκικά, και μπορούσε να διαβάσει τὸ τουρκικὸ ἔγγραφο. Κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπο ὅλοι ἔμαθαν ὅτι ἦταν ἱερέας. Ὁ π. Ἰλαρίων ἔπεισε τοὺς ἀδελφούς, νὰ μὴν τὸ ποῦν σὲ κανέναν.

Ὁ π. Ἰλαρίων πέρασε δύο περίπου χρόνια φέρνοντας σὲ πέρας δύσκολες ἐργασίες με ἀγάπη καὶ αὐταπάρνηση. Πάντως τὸ προβληματίζε ὅτι δὲν ἤξερε ἑλληνικά, καὶ κατ' ἐπέκταση δὲν μπορούσε νὰ μελετήσῃ τὸ εὐαγγέλιο καὶ νὰ καταλάβῃ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ἡ ψυχὴ του εἶχε ἀτονήσει. Ἔτσι ἀποκάλυψε τοὺς λογισμοὺς του στὸν ἡγούμενο καὶ ζήτησε εὐλογία νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Μονὴ Ἰβήρων, καθότι ἐκεῖ θὰ μπορούσε νὰ ζητήσῃ μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ βιβλία ποὺ ὑπῆρχαν στὴν Γεωργιανὴ γλῶσσα. Ὁ ἡγούμενος τοῦ ἔδωσε εὐλογία καὶ ὁ π. Ἰλαρίων ἔφυγε γιὰ τὴν Ἰβήρων με τὴν συνήθη παλιὰ καὶ λερωμένη περιβολή του.

Φθάνοντας στὴν Μονὴ Ἰβήρων, σταμάτησε νὰ προσευχηθῇ μπροστὰ στὴν θαυματουργὴ Εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Ἦταν βράδυ τότε, καὶ οἱ μεγαλύτεροι πατέρες καθόταν στὴν εἴσοδο τῆς Μονῆς. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ ἓνας ἀρχιμανδίτης, με τὸν ὁποῖο ὁ π. Ἰλαρίων εἶχε ἐξοικειωθῇ ὅταν ἦταν ἀκόμα στὴν Μόσχα. Μόλις αὐτὸς εἶδε τὸν π. Ἰλαρίωνα ἀμέσως τὸν ἀναγνώρισε. Πρὸς ἔκπληξη πάντων, πῆγε γρήγορα καταπάνω του καὶ ἄρχισε νὰ τοῦ φιλᾷ τοὺς ὤμους καὶ

τὰ χέρια του, φωνάζοντας ἐν τῷ μεταξύ: ὦ! ὦ! Παπα-Ἰεσσαί, παπα-Ἰεσσαί! Ὁ Ἅγιος Πνευματικός. Ὁ Πνευματικός τῶν ἀνακτόρων! Συγκυσμένος ἀπὸ ἕναν τέτοιο ἀσυνήθιστο χαιρετισμό, ὅλοι σηκώθηκαν καὶ πλησίασαν τὸν ἐπισκέπτη μοναχό. Ὁ ἀρχιμανδίτης κρατώντας τὸν π. Ἰλαρίωνα ἀπὸ τὸ χέρι, τὸν συνέστησε στοὺς πατέρες λέγοντας: Αὐτὸς εἶναι ὁ π. Ἰεσσαί, ὁ πνευματικός τῶν ἀνακτόρων, τὸν ὁποῖο εἶχα τὴν τιμὴ νὰ συναντήσω στὴν Μόσχα στὸ Παλάτι τῆς Βασίλισσας τῆς Ἰμερέτης. Οἱ ἐκπληκτοὶ μοναχοί, τὸν ὁδήγησαν μέσα στὴν Μονή, ὅπου ὅλοι ἔμειναν κατάπληκτοι ἀπὸ μία τέτοια ἀποκάλυψη, εἰδικὰ ἐκεῖνοι οἱ ἀδελφοί, οἱ ὁποῖοι τὸν εἶχαν δεῖ σὰν ἕναν φτωχὸ νεοφερμένο δύο χρόνια πιὸ πρὶν. Ὁ ἀρχιμανδίτης ὁδήγησε τὸν π. Ἰλαρίωνα στὸν τόπο διαμονῆς του καὶ γιὰ τρεῖς μέρες δὲν τὸν ἄφηνε νὰ φύγει, ἰκετεύοντάς τον νὰ μείνει στὴν Μονή τους. Προσέφερε στὸν π. Ἰλαρίωνα τὰ καλύτερα κελλιά τοῦ Μοναστηριοῦ, νὰ συντηρεῖται ἀπὸ τὴν Μονή, καὶ νὰ τὸν διακονοῦν ἀδελφοί. Ἐχοντας πειστεῖ ὅτι ὁ π. Ἰλαρίων δὲν θὰ ἀναπαυόταν, τοῦ ἔδωσε τὰ γεωργιανὰ βιβλία ποὺ ζήτησε καὶ λυπημένα τὸν ἄφησε νὰ ἀναχωρήσει.

Μὲ ἕναν ντορβὰ στοὺς ὤμους του, ὁ π. Ἰλαρίων ἐπέστρεψε στὴν Διονυσίου, μὴ περιμένοντας ὅτι ἡ ἀληθινὴ ταυτότητά του εἶχε ἤδη γίνει γνωστὴ ἐκεῖ. Ἡ φήμη ὅτι ὁ πνευματικός τῶν ἀνακτόρων κρυβόταν στὴν Μονὴ Διονυσίου, κάτω ἀπὸ τὴν ἐνδυμασία ἐνὸς

ἀπλοῦ μοναχοῦ, εἶχε ἤδη διαδοθεῖ σὲ ὅλο τὸ Ἅγιον Ὄρος. Στὴν εἴσοδο τῆς Μονῆς ὁ πορτάρης τοῦ ἔβαλε μετάνοια μὲ σεβασμό, τὸν χαιρέτησε σὰν Γέροντα καὶ εἰδοποίησε τὸν ἡγούμενο. Ὁ τελευταῖος τὸν συνάντησε μὲ ἀνοιχτὲς ἀγκάλες, κατηγορώντας τὸν μὲ ἓναν ἀδελφικὸ τρόπο γιατί δὲν τοὺς ἀποκάλυψε τὴν ιδιότητά του νωρίτερα. Ὁ π. Ἰλαρίων ἐνοχλήθηκε ἀπὸ μία τέτοια ὑποδοχή, καὶ εἶπε: Ἡ ἐπίσκεψή μου στὴν Μονὴ Ἰβήρων, δὲν ἦταν γιὰ ὄφελός μου. Θὰ ἦταν καλύτερα ἂν δὲν εἶχα πάει ἐκεῖ, λόγῳ τοῦ ὅτι ἦρθα σὸ Ἅγιον Ὄρος γιὰ νὰ κλάψω τὶς ἁμαρτίες μου, καὶ ἦταν πολὺ πιὸ καλὰ γιὰ μένα νὰ ζῶ στὴν ἀτίμωση, παρὰ τώρα. Ὁ ἡγούμενος δὲν τὸν ἄφηνε τώρα νὰ κάνει τὶς προηγούμενες διακονίες, ἀλλὰ τοῦ ζήτησε νὰ πάρει ἐξ ὀλοκλήρου πάνω του τὸ καθήκον τοῦ πνευματικοῦ. Ὁ π. Ἰλαρίων πάντως, ἀποφασιστικὰ τοῦ ἀρνήθηκε κάτι τέτοιο, καὶ ἐπίμονα τοῦ ζήτησε νὰ μὴ τοῦ στερήσει τὴν εὐκαιρία νὰ ὑπηρετήσῃ τοὺς ἀδελφούς.

Κατευθύνθηκε πρὸς τὴν κουζίνα ἀλλὰ γρήγορα ἔφυγε καθὼς ὁ σεβασμὸς ὄλων τὸν ἀκολουθοῦσε ὅπου καὶ νὰ πῆγαινε. Οἱ πατέρες δὲν τὸν ἄφηναν νὰ ἐκπληρώσῃ τὶς προηγούμενες διακονίες του, ἀλλὰ προσπαθοῦσε νὰ κάνει κάτι τέτοιο σὲ κάθε περίσταση, σηκώνοντας φορτία, μεταφέροντας νερὸ καὶ ξύλα γιὰ τὴν φωτιά, προλαμβάνοντας τὸν ἡγούμενο. Αὐτὸ ἔλαβε τέλος ὅταν ἄφησε τὴν κουζίνα καὶ ἀνέλαβε ἓνα διακόνημα σὲ ἓνα ἀπομονωμένο κελλί, κοντὰ στὴν Μονή.

Ε'. Ὁμολογητῆς τῆς πίστεως

Τὸ 1821, σὰν ἀποτέλεσμα τῆς ἑλληνικῆς ἐξέργεσης, οἱ Τοῦρκοι ἄρχισαν μίᾳ σειρᾷ ἀπὸ ἀντίποινα καὶ διώξεις. Τὸ χριστιανικὸ αἷμα κυλοῦσε σὰν ποτάμι, καθότι οἱ Τοῦρκοι ἤθελαν νὰ καταστείλουν τὴν ἐπανάσταση μὲ τὴν δύναμη τῶν ὄπλων. Μιᾶς καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶχε ὑποστηρίξει αὐτὴ τὴν ἐξέργεση, ὑποβλήθηκε ἐπίσης στὶς φοβερὲς συνέπειες τοῦ πολέμου. Τὸ 1822, ὁ κυβερνήτης τῆς Θεσσαλονίκης, Ἀμπντουλ Ῥομποῦτ Πασᾶς, κατευθύνθηκε πρὸς τὸν Ἅγιον Ὄρος ἀπὸ τὴν Κασσάνδρα, μὲ ἕναν μεγάλον στρατό, καὶ στρατοπέδευσε στὴν Κουμίτσα, στὸν ἰσθμὸ πλησίον τῶν συνόρων τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ὁ πασᾶς ἔστειλε ἔπειτα μίᾳ διαταγῇ, ὅτι ὁ ἡγούμενος κάθε μοναστηριοῦ πρέπει νὰ ἐμφανιστεῖ ἐνώπιόν του μὲ μεταμέλεια. Σὲ περίπτωσι πού θὰ ἀρνηθοῦν, ὀρκίστηκε νὰ καταλάβει τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ νὰ καταστρέψει τὰ μοναστήρια. Οἱ ἡγούμενοι, γνωρίζοντας τὴν σκληρότητα τῶν Τούρκων καὶ τὸν φανατισμὸ πού ἔδειξαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ξεσηκωμοῦ, ἀποφάσισαν νὰ μὴν ἐμφανιστοῦν ἐνώπιον τοῦ πασᾶ, καλὰ ἐνημερωμένοι ἀπὸ πρὶν, ὅτι δὲν θὰ παρέμεναν ζωντανοί.

Ὁ ἡγούμενος Στέφανος τῆς Μονῆς Διονυσίου, δὲν ἤθελε νὰ ἐμφανιστεῖ αὐτοπροσώπως μπροστὰ στὸν πασᾶ, καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν π. Ἰλαρίωνα νὰ πάρει τὴν θέση του. Ὁ π. Ἰλαρίων μὲ χαρὰ δέχτηκε λέγοντας:

Δὲν φοβᾶμαι τοὺς Τούρκους. Ἀλλὰ αὐτὴ τὴν φορά, τὸν προειδοποίησε ὁ ἡγούμενος δὲν εἶναι τὸ ἴδιο. Ὅταν οἱ ἀπεσταλμένοι θὰ ἀναχωροῦσαν γιὰ νὰ συναντήσουν τὸν πασά, τότε ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ θὰ ἔφευγαν ἀπὸ τὰ μοναστήρια, παίρνοντας μαζί τους ὅλα τὰ πολύτιμα καὶ ἅγια κειμήλια, γιὰ τὰ ὁποῖα περίμεναν οἱ βάρκες. Αὐτὸ δὲν θὰ περνοῦσε ἀπαρατήρητο ἀπὸ τοὺς Τούρκους, καὶ αὐτοὶ φυσικὰ, ἀπὸ ἐκδίκηση, θὰ σκότωναν προφανῶς τοὺς ἀπεσταλμένους. Ὁ π. Ἰλαρίων ἐξέφρασε πλήρη προθυμία γιὰ ὅ,τιδήποτε συνέβαινε, ἐφόσον εἶχε καὶ ἀπὸ καιρὸ σφοδρὴ ἐπιθυμία νὰ ἀκολουθήσει τὸν δρόμο τοῦ μαρτυρίου γιὰ τὸν Χριστό. Ὁ ἡγούμενος εἶπε: Τώρα εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη στιγμή, γιὰ αὐτὸ, ἀξιοποίησέ την γιὰ τὸ κοινὸ καλὸ. Τὸν συνόδευσαν μαζί, ἄλλοι δύο ἀδελφοί, ὁ ἱερομόναχος Παντελεήμων καὶ κάποιος ἄλλος μοναχός.

Φθάνοντας στὴν Κουμίτσα, οἱ ἀπεσταλμένοι παρουσιάστηκαν μπροστὰ στὸν πασά, μὲ ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Κοινότητα, στὸ ὁποῖο ἀναφέρονταν ποιοὶ εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν μοναστηριῶν. Ὁ πασᾶς ἄρχισε νὰ διαβάζει καὶ ὅταν ἔφθασε στὸ ὄνομα τοῦ π. Ἰλαρίωνος σταμάτησε, κοίταξε πρὸς τοὺς πατέρες, καὶ ρώτησε ποῖος ἦταν ὁ Γεωργιανός. Ὑστερα, ἀπευθυνόμενος σὲ αὐτὸν στὰ Γεωργιανὰ, ὁ πασᾶς ἀνακάλυψε ὅτι ὁ π. Ἰλαρίων ζοῦσε στὴν γειτονικὴ ἐπαρχία ἀπὸ τὸν τόπο καταγωγῆς του, τὴν Ἀπχαζία. Στὴν πραγματικότητά ζοῦσαν σὲ γειτονικὲς πόλεις,

καὶ ὁ π. Ἰλαρίων γνῶριζε τὸ σπίτι τοῦ πασᾶ ἀρκετὰ καλά. Ὁ πασᾶς κατὰ τὴν καταγωγὴν, ἦταν γιὸς ἐνὸς ὀρθόδοξου ἱερέως. Κατὰ τὴν νεότητά του, πουλήθηκε στοὺς Τούρκους καὶ προσηλυτίστηκε ἀπὸ αὐτοὺς στὸ Ἰσλάμ.

Δηλαδή, εἴμαστε πατριῶτες· εἶπε ὁ πασᾶς. Πόσο καιρὸ ζεῖς ἐδῶ καὶ γιατί ἦρθες;

Ὁ γέροντας ἀπάντησε: ἤρθα γιὰ νὰ προσεύχομαι στὸν Θεό, καὶ ζῶ ἐδῶ τρία χρόνια.

Ὁ πασᾶς τότε ἄρχισε νὰ μιλάει στὸν π. Ἰλαρίωνα στὰ τούρκικα: Γιατί ἦρθες καὶ μπλέχτηκες μὲ αὐτοὺς τοὺς κλέφτες; Γιατί, ἐσὺ ἕνας ἀξιότιμος καὶ εὐγενὴς ἄνθρωπος, ἀνακατεύτηκες μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀχρείους; Ἔβρισε ἀνελέητα τὸ Ἅγιον Ὄρος, τοὺς μοναχοὺς του καὶ παρουσιάζοντας σὲ αὐτὸν διάφορα ἐπιχειρήματα προσπαθοῦσε νὰ τὸν πείσει νὰ ἀπαρνηθεῖ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Μεταξὺ ἄλλων τοῦ ἀποκάλυψε ὅτι εἶχε ἔρθει μὲ τὴν διάθεση νὰ σκοτώσει ὅλους τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἀλλὰ λυπᾶται αὐτὸν μιᾶς καὶ ἦταν συμπατριώτης του καὶ μάλιστα ἀριστοκράτης καὶ δὲν θέλει νὰ πάθει καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιο. Προσπαθώντας νὰ πείσει τὸν π. Ἰλαρίωνα νὰ ἐγκαταλείψει τὸν Ἄθωνα, τοῦ προσέφερε σπίτι κοντὰ στὴν Θεσσαλονίκη, κάθε προστασία, βοήθεια καὶ χρήματα ἀπὸ τὸν σουλτάνο γιὰ νὰ ἐγκατασταθεῖ ὅπου τοῦ ἄρεσε, ἀκόμη καὶ στὴν πατρίδα του. Ὁ π. Ἰλαρίων ἀνταπάντησε, ὅτι εἶχε

ἔρθει στοῦ Ἁγίου Ὄρους γιὰ νὰ σώσει τὴν ψυχὴ του καὶ δὲν χρειαζόταν τίποτα.

Ἐπειτα, ὁ πασᾶς ἄρχισε νὰ βλασφημεῖ τὴν ὀρθόδοξη πίστη, λέγοντας: Εἶναι τρελλὸ γιὰ ἓναν χριστιανὸ νὰ πιστεύει πὼς μία παρθένος γέννησε Θεό. Πῶς θὰ μπορούσε μία ἀνθρώπινη κοιλία νὰ χωρέσει ἓναν Θεό, καὶ ἀφοῦ γεννήσει μετὰ νὰ παραμείνει παρθένος; Σὲ αὐτὸ ὁ π. Ἰλαρίων ἀντέτεινε πὼς: Δὲν μπορείς νὰ καταλάβεις τὸ μυστήριον τῆς ἐναθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατανόηση αὐτοῦ εἶναι δῶρο ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ ὅποιος τὸ κατέχει αὐτὸ μπορεί νὰ ἀντιληφθεῖ πὼς μία παρθένος γέννησε τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου! Ἀλλὰ θὰ στοῦ ἐξηγήσω. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ πασᾶς πηγαινοερχόταν πέρα δῶθε γρήγορα μπροστὰ ἀπὸ τὴν σκηνὴ του. Οἱ παραμένοντες ἀντιπρόσωποι τῶν μοναστηριῶν ἀντιλήφθηκαν ὅτι ἡ συγκεκριμένη συζήτηση δὲν θὰ ὀδηγοῦσε πουθενά, διακριτικὰ, πῆγαν πίσω ἀπὸ τὸν π. Ἰλαρίωνα καὶ τοῦ σιγοπιθύρισαν: Δὲν εἶναι ὥρα τώρα γιὰ τέτοιες διαφωνίες, γιὰτι μπορεί νὰ ἐξοργίσεις τὸν πασά, καὶ νὰ χάσεις τὴν ζωὴ σου ἢ νὰ βασανιστεῖς ὄχι μόνο ἐσύ, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὅσοι παρέμειναν στοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἐὰν δὲν λυπᾶσαι τὸν ἑαυτὸ σου, τουλάχιστον λυπήσου τοὺς ἁγίους πατέρας στοῦ Ἁγίου Ὄρους ποὺ θὰ ἔχουν νὰ ἀντιμετωπίσουν ἓνα τέτοιο εἶδος τέλος. Ἀφοῦ ἔπεισαν τὸν π. Ἰλαρίωνα, μίλησαν μὲ τὸν πασᾶ καὶ τοῦ παρέδωσαν τὰ δῶρα ποὺ τοῦ ἔφεραν.

Ὁ πασᾶς ἄφησε ἐλεύθερο τὸν π. Ἰλαρίωνα νὰ πάει ὅπου αὐτὸς ἤθελε, ἀλλὰ ἔκλεισε τοὺς ἄλλους ἀντιπροσώπους στὴν φυλακὴ, στὴν Θεσσαλονίκη. Ἔστειλε τοὺς νέους ἀπὸ τὸν Ἄθωνα ἐπίσης στὴν Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ προετοιμαστοῦν νὰ ἀσπαστοῦν τὸ Ἰσλάμ, οἱ ὁποῖοι ἦσαν περισσότεροι ἀπὸ τριακόσιοι τὸν ἀριθμὸ. Ὁ ἴδιος ὁ πασᾶς πῆγε στὴν Νάουσα, ἐκεῖ ὅπου πρόσφατα εἶχε ἀρχίσει μία ἐξέγερση. Ἐκεῖ κατέσφαξε ἓνα πλῆθος ἀπὸ χριστιανούς.

Μόλις ἐπέστρεψε στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὁ π. Ἰλαρίων θρηνοῦσε πὺ δὲν εἶχε ἀντιμετωπίσει μὲ ἐπιτυχία τὶς βλασφημίες τοῦ πασᾶ. Ὁ τελευταῖος ἔμεινε σὰν νὰ ἦταν ὁ νικητὴς. Λυπήθηκε πάρα πολὺ, σὰν ἄκουσε τὶς κτηνώδεις πράξεις τοῦ πασᾶ στὴν Νάουσα. Μία φλόγα θεοῦ ζήλου τὸν κατέτρωγε, ἔτσι θερμοπαρακάλεσε τὸν ἡγούμενο Στέφανο νὰ τοῦ ἐπιτρέψει νὰ πάει στὴν Θεσσαλονίκη γιὰ νὰ συζητήσῃ μὲ τὸν πασᾶ. Ὁ ἡγούμενος τὸν ρώτησε ἂν εἶχε μέσα του ἀρκετὸ κουράγιο καὶ δύναμη καὶ ἂν εἶχε τὴν ἰκανότητα νὰ ὑπομείνει τὰ παρατεταμένα βασανιστήρια καὶ τὸν ἴδιο τὸν θάνατο. Ὁ π. Ἰλαρίων ἀπάντησε ὅτι ἦταν ἕτοιμος γιὰ ὅ,τιδήποτε μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Ἀκόμη στὴν Κουμίτσα τὸ εἶχε ἀποδείξει αὐτό, πὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ κατηγορεῖ τὸν πασᾶ, ἀλλὰ οἱ ἀντιπρόσωποι δὲν τὸν ἄφησαν νὰ τελειώσῃ. Ὁ ἡγούμενος Στέφανος χωρὶς κανέναν ἔνδοιασμό τὸν εὐλόγησε, ἀπολύοντάς τον μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Θεοτόκου. Ἀφοῦ ζήτησε τὶς

προσευχές τῶν πατέρων ὁ π. Ἰλαρίων πῆγε στήν Θεσσαλονίκη μέ τὰ πόδια καί ἔφθασε κατά τήν διάρκεια τοῦ τούρκικου ῥαμαζανιοῦ, σύμφωνα μέ τὸ ὁποῖο οἱ Τούρκοι νηστεύουν ὅλην τήν ἡμέρα, ἀλλά ἀρχίζουν τὸ φαγοπότι μετὰ τήν δύση τοῦ ἡλίου.

Στις πύλες τῆς κατοικίας τοῦ πασᾶ, ὁ γέροντας ζήτησε ἀπὸ τὸν φρουρό, νὰ ἐνημερώσει τὸν πασά, ὅτι ὁ π. Ἰλαρίων ὁ Γεωργιανός, ἐπιθυμοῦσε νὰ μιλήσει μαζί του. Μέσα, οἱ προῖσταμένοι Τούρκοι πρὸντες, καθὼς καὶ ἄλλοι ξένοι ἀξιωματοῦχοι· ὅπως Ἄγγλοι, Γάλλοι, Ἑβραῖοι καὶ Ἀρμένιοι, εἶχαν συγκεντρωθεῖ. Τὸ βράδυ πλησίαζε καὶ γρήγορα θὰ ἀρχιζαν τὸ συμπόσιό τους. Ὅταν ἐνημέρωσαν τὸν πασά γιὰ τὴν ἀφίξη τοῦ π. Ἰλαρίωνος, εἶπε γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν ὅλοι: Ὡ! Εἶναι ὁ παπάς, πού τὸν ἔπεισα γιὰ τὴν κενότητα τοῦ χριστιανικοῦ πιστεύω, καὶ ἦρθε ἐδῶ γιὰ νὰ λάβει τὴν πίστη τοῦ μεγάλου προφήτη. Καλέστε τον!

Μὲ τὴν κλήτευση, ὁ π. Ἰλαρίων μπῆκε. Ἀντικρίζοντας τὸν πασά νὰ κάθεται σὲ ἓνα ντιβάνι καὶ ὅλοι οἱ ἀξιωματοῦχοι νὰ στέκονται μπρὸς του, τοῦ ἀπέδωσε τὸν ὀφειλόμενο σεβασμό. Ὁ πασάς, μέ χαρὰ τοῦ ἀπευθύνθηκε: Ὡ! Παπᾶ-Ἰλαρίων! Καλῶς ἦρθες! Προφανῶς ἔρχεσαι ἐξαιτίας τῆς συζήτησής μας σχετικά μέ τὴν πίστη; Ἀπάντησε ὁ π. Ἰλαρίων: Ναί. ἦταν κυρίως τὰ λόγια σας πού μέ ἔκαμαν νὰ ἔρθω ἐδῶ κατευθείαν, μιᾶς καὶ στήν Κουμίτσα δέν μέ ἄφησαν

νὰ τελειώσω τὴν συζήτησή μας. Γιὰ μένα εἶναι μεγάλη ἱκανοποίηση ποὺ βρίσκω τοὺς πρὸνχοντες τῆς Θεσσαλονίκης μαζί σας. Εἶπε ὁ πασᾶς: Εἶναι καὶ δική μου χαρὰ, νὰ σὲ δῶ καὶ νὰ μιλήσουμε αὐτὴ τὴν μέρα τῆς γιορτῆς μας.

Ἐπειτα κάθισε ὁ π. Ἰλαρίων δίπλα του στὸ ντιβάνι, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἀξιωματοῦχοι συνέχισαν νὰ κάθονται ὀρθιοὶ μπροστὰ τους. Ὁ π. Ἰλαρίων τότε συνέχισε τὴν συζήτησή τους ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ εἶχαν σταματήσῃ: Ἐσύ, ἐξέφρασες ἀμφιβολίες πῶς μία παρθένος θὰ μπορούσε νὰ γεννήσῃ τὸν Θεό, καὶ ἀφοῦ γέννησε παραμένει ἀκόμα παρθένος; Λοιπὸν, θὰ σοῦ ἐξηγήσω, γιατί τόσο ἐσύ, ὅσο καὶ ὁ προφήτης σου ὁ Μωάμεθ λέτε ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, γεννήθηκε ἀπὸ παρθένο, γεννήθηκε μὲ ἄσπορη σύλληψη καὶ γιὰ αὐτὸ ἡ γέννησή Του ὡς ἀληθινὸς Θεὸς εἶναι ἀσύλληπτη. Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου σαρκώθηκε σὰν ἄνθρωπος, ὥστε νὰ ἐξαγοράσῃ τὸ ἀνθρώπινο γένος ἀπὸ τὴν πληγὴ τοῦ θανάτου.

Ὁ πασᾶς, διαπιστώνοντας ὅτι ὁ γέροντας ἦταν σταθερὸς στὴν πίστη του, ἄρχισε νὰ διαφωνεῖ μαζί του καὶ πάνω στὴν συζήτησιν ὁ π. Ἰλαρίων ἀνέφερε τὴν θηριωδία τοῦ πασᾶ στὴν Νάουσα καὶ εἶπε: Δὲν φοβᾶσαι τὸν Θεό, βασανίζεις ἀθώους χριστιανούς, ἀθώους ἀπὸ κάθε ἀδικία. Γεννήθηκες ἀπὸ χριστιανούς γονεῖς, καὶ ἀκόμη ἐνεργεῖς τόσο βάνουσα

σὰν νὰ θέλεις νὰ καταπνίξεις τὸ βασανιστήριον τῆς συνειδήσεώς σου, ἐξαιτίας τῆς ἀποστασίας σου ἀπὸ τὸν Χριστό.

Ὁ πασᾶς, γελώντας τοῦ ἀπάντησε: Ἀπεναντίας, ἤμουν τόσο χαρούμενος πὸν γλίτωσα ἀπὸ τὴν γελοία χριστιανικὴ πίστη, πὸν ἀργότερα, ὅταν ἤμουν ἤδη πασᾶς, καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος πὸν μὲ εἶχε κλέψει ἀπὸ τοὺς γονεῖς μου καὶ μὲ πούλησε στοὺς Τούρκους ἤρθε καὶ μὲ βρῆκε, τοῦ ἔδωσα ἓνα γερὸν μπαξίσι. Τὸν εὐχαρίστησα γιὰ τὸ μὲ εἶχε κάνει μία μεγάλη χάρη. Ἐὰν ἡ πίστις σου ἦταν ἀληθινή, καὶ εὐχαριστοῦσε τὸν Θεό, τότε ὁ Κύριος δὲν θὰ σᾶς εἶχε παραδώσει στὰ χέρια τῶν ἐχθρῶν σου γιὰ νὰ σᾶς ταπεινώσουν πάντα. Ὁ π. Ἰλαρίων ἀπάντησε σὲ αὐτὰ τὰ ὑπερήφανα λόγια: Ὅλα τὰ ἀντιλαμβάνεσαι λάθος πασᾶ. Δὲν παίρνει ὁ πατέρας ἓνα ραβδί γιὰ νὰ τιμωρήσει τὸ παιδί του πὸν ἀγαπάει γιὰ τὴν ἄσχημη συμπεριφορά του; Τὸ κάνει αὐτό, ὄχι γιὰ νὰ διώξει τὸ παιδί του ἀπὸ τὴν καρδιά του, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸ διορθώσει. Ὅταν διαπιστώσει ὅτι τὸ παιδί του ἔχει διορθωθεῖ, τότε σπάει τὸ ραβδί, καὶ τὸ πετάει στὴν φωτιά. Παρομοίως, ὁ Κύριος χρησιμοποίησε ἑσᾶς γιὰ νὰ μᾶς μαστιγώσει γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας, ἐπιθυμώντας καὶ περιμένοντας τὴν διόρθωσή μας. Εἴσατε ἓνα σιδερένιο ραβδί στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅταν ὁ Κύριος δεῖ τὴν διόρθωσή μας, Αὐτὸς θὰ λειώσει αὐτὸ τὸ ραβδί, καὶ θὰ τὸ πετάξει σὲ μέρος γιὰ τὸ ὁποῖο εἶναι προορισμένο γιὰ αὐτό, σὰν νὰ εἶναι ἓνα ἄχρηστο πρᾶγμα.

Ἐπειτα, ἐπέπληξε τὸν πασά, γιὰ τὸ παιδομάζωμα ποὺ ἔκανε στὸ Ἅγιον Ὄρος. Ὁ πασάς, συνέχισε νὰ ἀκούει τὶς ἐπιθέσεις του χωρὶς ὀργή, ἀλλὰ ὅταν ἡ μέρα ἔφυγε καὶ ἦρθε ἡ νύχτα, ὁ γέροντας δὲν μπορούσε νὰ μιλήσει πλέον. Ὁ πασάς, τοῦ πρότεινε νὰ μείνει μαζί του ἐκεῖνο τὸ βράδυ, ἀλλὰ ὁ π. Ἰλαρίων, ποὺ δὲν ἔψαχνε κατάλυμα ἀλλὰ μαρτύριο, ἀρνήθηκε τὴν προσφορὰ τοῦ πασᾶ. Πέρασε ὅλη τὴν νύχτα στὴν αὐλή, ἐλπίζοντας νὰ πετύχει τὸν σκοπὸ του τὴν ἐπόμενη μέρα.

Τρεῖς μέρες πέρασαν κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπο, μὲ τὸν γέροντα νὰ ἐπιπλήττει τὸν πασά, ἐλπίζοντας ὅτι ὁ τελευταῖος θὰ ἐξαναγκαζόταν νὰ δώσει διαταγὴ γιὰ τὸ μαρτύριό του. Μέχρι τώρα ὁ πασάς, παρέμενε ἀμετακίνητος. Ὁ π. Ἰλαρίων πέρασε τὸ δεύτερο βράδυ του στὸ σπίτι ἑνὸς πραγματικὰ πιστοῦ χριστιανοῦ, ποὺ ὀνομαζόταν Σπανδώνης, ποὺ μαζί μὲ ὅλη του τὴν οἰκογένεια ἔδειξε θερμὴ φιλοξενία στὸν γέροντα.

Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ βράδια, ἐνῶ ὁ π. Ἰλαρίων προσευχόταν, προετοιμάζοντας ἑαυτὸν γιὰ μαρτύριο, ἕνας ὀπλισμένος Τοῦρκος μπῆκε στὸ σπίτι. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, ἂν ἦσουν Τοῦρκος ἐπιτρεπόταν νὰ σκοτώσεις ὅποιονδήποτε χριστιανό. Ἔτσι ὁ Τοῦρκος ἔβγαλε τὸ σπαθὶ του καὶ ἤθελε νὰ χτυπήσει τὸν προσευχόμενο γέροντα, λέγοντας: Θὰ σὲ κομματιάσω. Πάντως, κουνώντας τὸ σπαθὶ του, δὲν μπορούσε νὰ πραγματοποιήσει τὴν πρόθεσή του, τὸ χέρι του ἦταν

σαν να είχε πετρώσει και κατά κάποιο τρόπο αντιστεκόταν. Κρατώντας τὸ σπαθί του για πολλή ὥρα στὸν ἀέρα, ἔβαλε τὸ σπαθί του στὸ θηκάρι χωρὶς νὰ βλάψει τὸν γέροντα.

Τὴν τέταρτη μέρα, ὁ π. Ἰλαρίων προσπάθησε ἀκόμη περισσότερο νὰ θυμώσει τὸν πασά. Ἄρχισε νὰ μιλάει σχετικὰ μὲ τὴν ἀναλήθεια τοῦ Ἰσλάμ, καὶ τὸν ἰδρυτὴ του Μωάμεθ. Ἀποκαλώντας τὸν τελευταῖο ἀπατεῶνα, εἶπε ὅτι ὄχι μόνο ἐκεῖνος χάθηκε, ἀλλὰ καὶ ὁποιοσδήποτε ἄλλος πιστεύει σὲ αὐτόν, θὰ χαθεῖ. Ποῦ νομίζεις ὅτι θὰ πᾶμε; ῥώτησε ὁ πασάς, γελώντας. Στὸ ἴδιο μέρος ποῦ ὁ Μωάμεθ σας, θὰ πάει· ἀπάντησε ὁ γέροντας. Καὶ ποῦ εἶναι αὐτό; Στὴν κόλαση, καὶ σὺ μαζί μὲ αὐτόν· ἀπάντησε ὁ π. Ἰλαρίων. Ποιὸς σύμφωνα μὲ ἐσένα θὰ σωθεῖ, καὶ θὰ πάει στὸν Παράδεισο; Μόνο ἐκεῖνοι ποῦ πραγματικὰ πιστεύουν στὸν Θεό, ποῦ βρίσκονται στὴν ἀγκαλιὰ τῆς ὀρθόδοξης πίστεως τοῦ Χριστοῦ· ἐκτὸς αὐτῶν, ὅλοι οἱ ὑπόλοιποι, Ἑβραῖοι, Ἀρμένιοι, Καθολικοὶ, καὶ Προτεστάντες, θὰ καταδικασθοῦν σὲ αἰώνια βασανιστήρια.

Τότε ὅλοι ὅσοι ἦσαν μέσα στὸ δωμάτιο, κραύγασαν μὲ ὀργή: Θάνατος σὲ αὐτόν! Μετὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς κραυγές, ἦταν ἀδύνατο στὸ πασᾶ νὰ παραμείνει ἀπαθὴς περισσότερο. Δὲν ἐπιθυμοῦσε τὸν θάνατο τοῦ γέροντα, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴν κατηγορηθεῖ σαν ἀποστάτης ἀπὸ τὸν νόμο τοῦ Μωάμεθ, διέταξε τὸν ἀποκεφαλισμὸ του. Κοίτα, μόνος σου τὸ προκάλεσες αὐτό. Δὲν ἔχω πιά

καμία ἐξουσία νὰ σὲ ὑπερασπιστῶ. Ἐξαιτίας τῶν
τολμηρῶν λόγων ποὺ ξεστόμισες, τὸ κεφάλι σου θὰ
φύγει ἀπὸ τοὺς ὠμους σου.

Ὁ π. Ἰλαρίων, ἀποκάλυψε τὸ κεφάλι του, ἔσκυψε καὶ
εἶπε: Λοιπὸν, κόφτο! Δὲν φοβᾶμαι νὰ πεθάνω γιὰ τὴν
ἀλήθεια. Κράτησε τὴν κεφαλὴ του γερμμένη μέχρι ποὺ
ὁ ἐκτελεστὴς ἦρθε γιὰ νὰ τὸν ὀδηγήσει στὸν τόπο τῶν
ἐκτελέσεων.

Ἐνῶ γινόνταν προετοιμασίες γιὰ τὴν ἐκτέλεση, δύο
Ἀπχαζιανοὶ φύλακες, τοὺς ὁποίους ὁ πασάς,
ἀγαποῦσε γιὰ τὴν ἀφοσίωσή τους καὶ τὴν πίστη τους,
πῆγαν σὲ αὐτόν. Ὁ πασάς τοὺς εἶπε γιὰ τὸ διάταγμά
του νὰ ἐκτελέσει τὸν παπὰ ἀπὸ τὴν Γεωργία.

Ἐμβρόντητοι, χτύπησαν τὰ χέρια τους φωνάζοντας:
Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει, αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ
πραγματοποιηθεῖ! Αὐτὸ εἶναι ντροπὴ γιὰ τὸ πρόσωπό
μας. Δὲν θὰ μποροῦμε ποτὲ νὰ ἐμφανιστοῦμε σὲ αὐτὴν
τὴν ἐπαρχία, θὰ λένε ὅτι ἐμεῖς τὸν ἐκτελέσαμε. Αὐτὸ
θὰ εἶναι ἡ αἰώνια ντροπὴ μας. Μὴ θέλοντας νὰ
λυπήσει τοὺς δύο ἀγαπημένους φίλους του, ὁ πασᾶ
παρέδωσε τὸν π. Ἰλαρίωνα στὴν διάθεσή τους.

Πλῆθος ἀκολουθοῦσε τὸν π. Ἰλαρίωνα καὶ τὸν
ἐκτελεστή. Χριστιανοὶ καὶ Τοῦρκοι καὶ ἓνα πλῆθος
ἀπὸ Ἑβραίους. Περπατώντας μέσα ἀπὸ τοὺς δρόμους,
τὸ πλῆθος συνέχιζε νὰ μεγαλώνει καὶ στὴν κεντρικὴ
πλατεῖα ἦταν ἓνα τόσο μεγάλο πλῆθος ποὺ ἦταν

ἀδύνατο νὰ πλησιάσει κανείς. Ὁ π. Ἰλαρίων βάδιζε σταθερά. Οὔτε στὸ πρόσωπό του οὔτε στὶς κινήσεις του ἔβλεπε κανείς κάποιο ἴχνος φόβου. Προσευχόταν ψιθυριστά. Φαινόταν χαρούμενος, σὰν νὰ πήγαινε σὲ γαμήλια τελετὴ. Οἱ φρουροί, ἀφοῦ πήραν τὴν ἄδεια ἀπὸ τὸν πασᾶ, κατευθύνθηκαν βιαστικὰ πρὸς τὴν πλατεῖα. Πιέζοντας τὸ πλῆθος στὸ δρόμο τους, συνάντησαν τὸν π. Ἰλαρίωνα στὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεως. Στὸ ὄνομα τοῦ πασᾶ τὸν παρέλαβαν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἐκτελεστή καὶ τὸν ὀδήγησαν μακριά, ἐνῶ τὸ πλῆθος τοὺς ἀκολουθοῦσε.

Ὁ π. Ἰλαρίων νόμισε πρὸς στιγμή, ὅτι ἔχουν ἀλλάξει τὸ μέρος καὶ τὸν τόπο τῆς ἐκτελέσεως καὶ ὅτι τὸν ὀδηγοῦσαν στὶς ἀγχόνες, καὶ γιὰ αὐτὸ ὑπάκουα βάδιζε πίσω ἀπὸ τοὺς φρουροὺς, συνεχίζοντας νὰ προσεύχεται. Ἀλλά, ὅσο πιὸ πολὺ ἀπομακρυνόνταν τόσο πιὸ συγχυσμένος γινόταν. Εἶχαν ἀπομακρυνθεῖ γιὰ τὰ καλά. Εἶχαν διασχίσει τοὺς δρόμους καὶ τὶς αὐλὲς τῆς πόλης. Σὲ κάθε πλατεῖα ὑπέθετε πρὸς ἐκεῖ θὰ γινόταν ἡ ἐκτέλεσή του. Ἐν τῷ μεταξύ, τὸν ὀδηγοῦσαν ὅλο καὶ πιὸ μακριά, κατευθυνόμενοι πρὸς τὸν δρόμο ποὺ εἶχε πάρει ὅταν ἐρχόταν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος γιὰ νὰ μπεῖ στὴν πόλη. Τὸ πλῆθος, ποὺ καθ' ὅλη τὴν διάρκειά τὸν ἀκολουθοῦσε, τὸ σταμάτησε ὁ σκοπὸς στὶς πύλες τῆς πόλης. Οἱ Ἀπχαζιανοὶ ἀξιωματοῦχοι ὀδήγησαν τὸν π. Ἰλαρίωνα ἔξω ἀπὸ τὴν πόλη, καὶ ὅταν βρισκόντουσαν ἤδη μακριά, ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς τὸν χτύπησε στὸ πίσω μέρος τῆς κεφαλῆς μὲ

τέτοια δύναμη πού ἔπεσε κάτω καὶ τὸ κεφάλι του σχεδὸν ἀκούμπησε στὸ ἔδαφος. Πήγαινε στὸν Ἄθωνά σου παπᾶ, καὶ μὴν σὲ ξαναδοῦμε πάλι πίσω ἐδῶ.

Ἀφοῦ ὁ π. Ἰλαρίων σηκώθηκε ἀργά, περπάτησε μίᾳ μικρῇ ἀπόσταση καὶ κοίταξε πίσω του. Οἱ δύο ἀξιωματοῦχοι στέκονταν στὸ ἴδιο σημεῖο καὶ μὲ ἀπειλὲς τοῦ φώναζαν ὅτι θὰ πρέπει νὰ προχωράει χωρὶς νὰ κοιτάζει πίσω του. Περπάτησε ἀρκετά, γύρισε, κοίταξε ἄλλη μίᾳ φορὰ πίσω, καὶ τοὺς εἶδε νὰ κάθονται στὸ ἴδιο σημεῖο, νὰ τοῦ δείχνουν τὶς γροθιές τους μὲ νόημα. Γρήγορα δὲν ἦσαν πιά ὁρατοί. Τότε, ὁ π. Ἰλαρίων, σταυροκοπήθηκε, ἀναστέναξε καὶ εἶπε: Ἐγὼ ὁ δυστυχής, δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ μοῦ χαρίσει ὁ Κύριος τὴν θυσία τοῦ μαρτυρίου. Ἦσυχά ξεκίνησε τὸν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος. Φέρνοντας στὴν μνήμη του τὸν χριστιανὸ ἐκεῖνον πού τοῦ εἶχε προσφέρει στέγη, σκέφτηκε νὰ γυρίσει πίσω νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ γιὰ τὸ καταφύγιο καὶ τὴν γενναιοδωρία του. Ὁ Σπανδώνης, συναντώντας ξανὰ τὸν γέροντα δὲν τὸν ἄφησε νὰ πάει μὲ τὰ πόδια στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀλλὰ τοῦ ἔδωσε ἓνα ἄλογο καὶ ἓναν ὁδηγὸ γιὰ συνοδὸ του.

ΣΤ΄. Ὑπηρέτης τῶν φυλακισμένων

Ἐπιστρέφοντας γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὁ π. Ἰλαρίων πέρασε μέσα ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη. Ἐχοντας

διασχίσει όλόκληρη τὴν πόλη, εἶχαν φθάσει στὰ τελευταῖα δρομάκια, ὅταν ξαφνικά, ἄκουσαν μία φωνή: Πάτερ, Πάτερ! Ὁ π. Ἰλαρίων κοίταξε γύρω του ἀλλὰ δὲν εἶδε κανέναν. Ἡ φωνή, ξανακούστηκε πάλι. Τότε στὸν τοῖχο τοῦ διπλανοῦ κτιρίου εἶδε ἓνα μικρὸ παράθυρο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ κάποιος τοῦ ἔκανε σινιάλο καὶ τὸν καλοῦσε νὰ πάει. Σὲ αὐτὸ τὸ κτίριο ἔμεναν κλεισμένοι μαζί με ἄλλους κοινούς ἐγκληματίες, χριστιανοί, κυρίως Ἄγιορεῖτες μοναχοί, ἐξαιτίας τῆς ἀνάμιξής τους με τὴν ἐλληνικὴ ἐπανάσταση.

Οἱ φυλακισμένοι εἶχαν ἀτονήσει ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν δίψα. Ὅταν ὁ π. Ἰλαρίων πλησίασε τὸ παράθυρο, τὸ χέρι ποῦ τοῦ εἶχε κάνει σινιάλο πιὸ πρὶν, φανερώθηκε πάλι, κρατώντας ἓνα δοχεῖο. Ἡ φωνὴ μέσα ἀπὸ τὴν φυλακὴ, τοῦ ζήτησε νὰ τοῦ φέρει νερό. Ὁ π. Ἰλαρίων ἐκπλήρωσε τὸ αἶτημα τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ στὴν συνέχεια, ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο χέρια παρουσιάστηκαν με τὸ ἴδιο αἶτημα. Ὁ γέροντας ἐκπλήρωσε ὅλα τὰ αἰτήματα με χαρὰ, καὶ ὅταν ἔμαθε ποιοὶ ἦταν οἱ φυλακισμένοι ἐκεῖ μέσα, ἀποφάσισε νὰ μείνει μαζί τους νὰ τοὺς ὑπηρετήσει.

Ἀπέλυσε τὸν συνοδὸ του, στέλνοντάς τον πίσω μαζί με τὸ ἄλογο. Δικαιολόγησε τὸ γεγονός ὅτι ὁ Κύριος δὲν τοῦ ἐπέτρεψε νὰ μαρτυρήσει, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἔπρεπε νὰ ὑπηρετήσει αὐτοὺς τοὺς ἀτυχεῖς. Κάθε μέρα ὁ γέροντας ἐρχόταν στὴν φυλακὴ, καὶ ἔφερνε μαζί του ὅτι αὐτοὶ τοῦ ζητοῦσαν· ψωμί, νερό, καὶ ἄλλα τρόφιμα.

Ένας ἀπὸ τοὺς Τούρκους φύλακες, τὸ παρατήρησε αὐτό, τὸν κατέλαβε ὀργή, καὶ θέλησε νὰ τὸν σκοτώσει. Ὁ γέροντας ὁμως, χωρὶς νὰ φοβηθεῖ καθόλου, ἦταν ἔτοιμος μὲ χαρὰ, νὰ συναντήσῃ τὸν θάνατο ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἀγριεμένου Τούρκου. Ἀλλὰ τὴν ἴδια ὥρα, ὁ ἄλλος φρουρός, ξύπνησε καὶ τὸν σταμάτησε μὲ αὐτὰ τὰ λόγια: Μὴν τὸν ἀκουμπήσεις, ἄστον νὰ φέρνει τροφίμα. Κοίτα, οὔτε ἐσύ, οὔτε κανένας ἀπὸ μᾶς τοὺς δίνει ψωμί. Δὲν μᾶς ἔδωσαν ἐντολὴ νὰ τοὺς ἀφήσουμε νὰ πεθάνουν, ἀλλὰ μόνο νὰ τοὺς φυλάμε. Ἔτσι ἂν ἔχει αὐτὸς τόσο μεγάλη προθυμία, ἄφησέ τον νὰ τοὺς φροντίζει καὶ μὴν τὸν ἐμποδίζεις. Ὁ π. Ἰλαρίων πέρασε ἕξι μῆνες μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο βοηθώντας τοὺς φυλακισμένους.

Σὲ ἓναν ξεχωριστὸ θάλαμο στὴν συγκεκριμένη φυλακὴ, δύο φυλακισμένοι κρεμόντουσαν ἀπὸ σχοινιά. Ἐνας ἦταν χριστιανός, καὶ ὁ ἄλλος ἦταν ἓνας πλούσιος Τούρκος τραπεζίτης, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ὁ πασᾶς, μὲ δίκη καὶ βασανιστήρια, προσπαθοῦσε νὰ τοῦ ἀποσπάσει χρήματα. Αὐτοὶ οἱ δύο φυλακισμένοι ἦταν κρεμασμένοι ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, ἔτσι ὥστε μὲ τὴν παραμικρὴ κίνηση τὰ σχοινιά ταλαντεύονταν ἀπὸ τὴν μία ἄκρη στὴν ἄλλη. Εἰδικοί φρουροὶ εἶχαν ὀριστεῖ γιὰ αὐτούς, οἱ ὁποῖοι κρατοῦσαν τὰ ὅπλα τους πάντα φορτωμένα καὶ τὰ σπαθιά τους ἔξω ἀπὸ τὶς θῆκες, μὴν ἐπιτρέποντας κανέναν νὰ πλησιάσῃ κοντὰ στοὺς δυστυχεῖς. Δὲν τοὺς ἔδιναν οὔτε νερό, οὔτε φαγητό, μιᾶς καὶ εἶχαν καταδικαστεῖ

νά πεθάνουν ἀπὸ λιμοκτονία μὲ αὐτὸν τὸν τρομερὸ τρόπο.

Ἦταν μία ζεστὴ μέρα καὶ οἱ δύο ἄντρες ἐκτεθειμένοι στὸν ἀέρα, βασανίζονταν ἀπὸ ἀφόρητη ζέστη. Τὰ χεῖλη τους εἶχαν στεγνώσει καὶ σκάσει. Ὁ π. Ἰλαρίων, ὁ ὁποῖος συνέβαινε νὰ βρίσκεται στὴν φυλακὴ, συγκέντρωσε ὅλη του τὴν προσοχή, πῶς θὰ μπορούσε νὰ βοηθήσει αὐτοὺς τοὺς ἀτυχεῖς ἄνδρες, ἀλλὰ κάθε προσπάθεια, μπορεῖ νὰ τοῦ στοίχιζε τὴν ζωὴ του. Ἀφοῦ γέμισε μία φιάλη μὲ νερό, καὶ πήρε καὶ δύο ἀχλάδια, περίμενε μία εὐκαιρία γιὰ νὰ τοὺς πλησιάσει. Τότε παρατήρησε ὅτι καὶ οἱ δύο φρουροί, εἶχαν γύρει τὴν πλάτη τους στὸν τοῖχο καὶ κοιμόντουσαν. Πρὸς ἔκπληξη ὅλων, ὁ γέροντας ἤσυχα πέρασε ἀνάμεσα στοὺς φρουρούς, χωρὶς νὰ τοὺς ξυπνήσει παρὰ τὸ μικρὸ πέρασμα. Πλησιάζοντας ἕναν ἀπὸ τοὺς κρεμασμένους ἄντρες, ἔχυσε λίγο νερὸ στὸ στόμα του, μετὰ ἔδωσε λίγο στὸν ἄλλον, καὶ ἀφοῦ τὸ ἐπανέλαβε αὐτὸ τρεῖς φορές, ἔβαλε στὸ στόμα τοῦ καθενός, ἀπὸ ἕνα ἀχλάδι. Ὁ Τοῦρκος τραπεζίτης βλέποντας τὴν αὐταπάρνηση τοῦ γέροντα, εἶπε: Εἶθε ὁ Ἄλλάχ, νὰ βραβεύσει τὴν καλὴ σου πράξη, ἀλλὰ φύγε ἀπὸ ἐδῶ γρήγορα, μὴν σὲ κόψουν οἱ φρουροὶ κομμάτια. Ὅλοι οἱ φυλακισμένοι παρακολουθοῦσαν τὸν π. Ἰλαρίωνα μὲ τρόμο. Ἐχοντας ὀλοκληρώσει τὴν διακονία του αὐτὴ ὁ γέροντας, ἐπιτάχυνε τὴν ἀπομάκρυνσή του. Γυρνώντας πίσω στοὺς φύλακες, παρὰ τὴν προσοχή του, χωρὶς νὰ τὸ θέλει χτύπησε τὸν

έναν και ξύπνησαν και οί δύο. Ἀλλά ὁ Κύριος, πού ἔφερε ὕπνο σὰ βλέφαρά τους, θαυματουργικά προστάτεψε τὸν π. Ἰλαρίωνα· ἔχοντας ξυπνήσει και ἀφοῦ εἶδαν τι ἔκανε ὁ γέροντας, παρέμειναν ἀκίνητοι και ἀποχαυνωμένοι, ὅπως ἦταν ἀπὸ τὸν ὕπνο. Δὲν ἔκαναν οὔτε εἶπαν τίποτα στὸν γέροντα. Αὐτὴ του ἡ πράξη ἔσωσε τοὺς ἀτυχεῖς ἄνδρες ἀπὸ βέβαιο θάνατο, δίνοντάς τους ζωτικὴ δύναμη. Μάλιστα, μετὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ γέροντα γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἓνας συγγενὴς τοῦ Τούρκου τραπεζίτη, πῆγε ἐνώπιον τοῦ πασᾶ και πέτυχε τὴν ἀπελευθέρωσή του. Ὁ τραπεζίτης ἔκανε γνωστὴ σὲ ὅλους τὴν πράξη τοῦ γέροντα και ἔλεγε: Δεῖξτέ μου τον, δώστέ μου τον! Θὰ τὸν χρυσώσω και θὰ τὸν προσκυνῶ ὡς σωτῆρά μου!

Λίγο μετὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικὸ, ὁ π. Ἰλαρίων ἦρθε στὴν φυλακὴ, και ἀνακοίνωσε στοὺς φίλους του, ὅτι εἶχε πληροφορία τὴν προηγούμενη νύκτα ἀπὸ τὸν Θεό, νὰ ἀφήσει τὴν ὑπηρεσία του στοὺς φυλακισμένους και νὰ ἐπιστρέψει στὸ Ἅγιον Ὄρος. Δὲν θὰ ἄφηνε ποτὲ τὴν διακονία του, ἀλλὰ ὑπακούοντας στὴν θεϊκὴ προσταγή, ἔπρεπε νὰ φύγει. Βρῆκε κάποιον νὰ τὸν ἀντικαταστήσει στὴν ὑπηρεσία τῶν φυλακισμένων, και ὁ πιστὸς δοῦλος τοῦ Θεοῦ Σπανδῶνης συμφώνησε νὰ τὸν πληρῶνει γιὰ αὐτὴ τὴν ἐργασία. Ὁ π. Ἰλαρίων τοῦ ἐξήγησε τὴν ἐργασία πού ἔπρεπε νὰ κάνει και ἔφυγε γιὰ τὸν προορισμό του. Τὴν ἐπομένη μέρα, μετὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ γέροντα, ὅλοι ἔμαθαν ὅτι ὁ πασᾶς εἶχε διατάξει τὸν δήμιο νὰ

τὸν ἀποκεφαλίσει. Ὅλοι τότε δόξασαν τὸν Θεό, πὸν προστατεύει τοὺς δούλους Του, ἐνῶ ἡ λύπη τους γιὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ γέροντα μετατράπηκε σὲ χαρὰ.

Ζ'. Ἐπιστροφή στὸ Ἅγιον Ὄρος, διαμονὴ στὴν ἔρημο

Μεμφόμενος τὸν ἑαυτό του, καὶ θεωρώντας τὸν ἀνάξιο τοῦ στεφάνου τοῦ μαρτυρίου, ὁ π. Ἰλαρίων ἐπέστρεψε μὲ τὰ πόδια στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐγκαταστάθηκε πάλι στὴν Μονὴ Διονυσίου. Ἐκεῖ ἀνέλαβε πάλι τὰ ἴδια διακονήματα, ἐνῶ ὑπηρετοῦσε καὶ τοὺς Τούρκους ἐπίσης, πὸν κατέκλυσαν τὶς Μονὲς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Γιατὶ σὲ ἀντίποινα τῶν Ἀγιορειτῶν Πατέρων πὸν ὑποστήριξαν τὴν ἐλληνικὴ ἐπανάσταση, τουρκικὲς φρουρὲς ἐγκαταστάθηκαν στὸ Ἅγιον Ὄρος μὲ ἔξοδα συντήρησης τῶν Μονῶν. Μόνο στὴν Μονὴ Διονυσίου ἦταν περίπου πενήντα ἀπὸ αὐτοὺς.

Αὐτὲς οἱ συνθήκες ἀνάγκασαν τὸν π. Ἰλαρίωνα νὰ ἀποσυρθεῖ στὴν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἐγκαταστάθηκε ὄχι πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν Μονή, σὲ μία σπηλιὰ κάτω ἀπὸ τὸ βουνό, ὅπου ἔζησε γιὰ δυόμιση περίπου χρόνια. Ἐδῶ δὲν εἶχε τροφή γιὰ τὸν ἑαυτό του. Ἀρχικὰ, κάποιος τοῦ ἔδωσε μία κολοκύθα καὶ κάθε μέρα ἔκοβε ἓνα μικρὸ κομμάτι καὶ ἔτρωγε καὶ ἔπινε λίγο νερό. Σύντομα, τόσο τὸ φαγητό του, ὅσο καὶ τὸ νερό του ἐξαντλήθηκαν. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς

μέρες, ἀποφάσισε νὰ πάει στὴν Μονή, γιὰ νὰ πάρει λίγο φαγητό. Πάντως, ἐνῶ ἐτοιμαζόταν νὰ φύγει ἀπὸ τὴν σπηλιά, βρῆκε ἕνα σακκὶ μὲ ἀλεῦρι, ποῦ τὸ εἶχε ἀφήσει κάποιος ἄγνωστος. Πῆγε στὸ Μοναστήρι νὰ ρωτήσῃ ἂν ἐκεῖνοι εἶχαν πάει τὸ ἀλεῦρι. Ἀλλὰ κανεὶς στὴν Μονή δὲν εἶχε σκεφθεῖ νὰ τοῦ πάει ἀλεῦρι, μιᾶς καὶ οἱ ἴδιοι οἱ μοναχοὶ δὲν εἶχαν ἀρκετὸ γιὰ τοὺς ἴδιους. Ὁ π. Ἰλαρίων τότε ἔδωσε στὴν Μονή τὸ μισό, καὶ πήρε τὸ ὑπόλοιπο γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. Ἀπὸ αὐτὸ ἔκανε ζυμάρη ποῦ ἔτρωγε ἄλλοτε ψημένο καὶ ἄλλοτε ὠμό.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἀνοίξε πόλεμο μαζί του καὶ ἄρχισε νὰ ἐπιτίθεται ἀνοιχτά, μεταφέρθηκε στὰ Κατουνάκια, ὅπου ἐκεῖ ἔζησε σὲ διάφορα σπήλαια. Συνολικά, πέρασε τριάμισι χρόνια στὶς σπηλιές, ἀντιμετωπίζοντας δύσκολους πειρασμούς. Σὲ αὐτὴ τὴν περίοδο δὲν ἔτρωγε τίποτα ἄλλο, οὔτε ψωμί, οὔτε κάτι μαγειρεμένο, παρὰ μόνο χόρτα, ρίζες καὶ κάστανα. Δὲν ἀνάπαυε τὸ σῶμά του οὔτε τὴν μέρα οὔτε τὴν νύχτα. Αὐτοὶ ποῦ τὸν γνώρισαν ἔλεγαν ὅτι ὅταν ζοῦσε στὰ Κατουνάκια δὲν εἶχε μείνει οὔτε μία σπιθαμὴ γῆς, οὔτε ἕνας βράχος ποῦ νὰ μὴν τὸν ἔβρεξε μὲ τὰ δάκρυά του κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ὀλονύχτιας προσευχῆς του. Διατηρώντας αὐστηρὴ ἡσυχία, δὲν ἔβλεπε σχεδὸν κανέναν, καὶ ἂν περιπτωσιακὰ συναντοῦσε κάποιον ἐρημίτη, θὰ τὸν ἀπέφευγε καὶ δὲν θὰ χάλαγε τὴν ἡσυχία του.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν πιὸ ἄγριων ἐπιθέσεων τοῦ ἐχθροῦ, ὁ γέροντας πέρασε 40 μέρες σὲ θέση ἐσταυρωμένου. Οὔτε ἔπινε οὔτε ἔτρωγε καὶ σχεδὸν δὲν ξεκουραζόταν, πολεμοῦσε τὸν ἐχθρό. Ὁ διάβολος ὀργίστηκε σὲ τέτοιο βαθμό, ποὺ μαζί με τὴν σαρκικὴ φωτιά, ἀναψε ἐπιπλέον κανονικὴ φωτιά κάτω ἀπὸ τὸ σῶμά του γιὰ νὰ τὸν κάψει. Ἄν καὶ ὁ γέροντας καψαλίστηκε, ὁ πονηρὸς δὲν μπόρεσε νὰ συντρίψει τὴν ἀνδρεία τοῦ ἀθλητῆ. Ἄλλες φορές, ἔπεφτε πάνω του καὶ τὸν ἔβαζε σὲ πειρασμὸ με διάφορους τρόπους, παίρνοντας τὴν μορφή ἀράπηδων, στρατιωτῶν καὶ θηρίων, με σκοπὸ, νὰ τὸν ἀποσπάσει ἀπὸ τὴν προσευχή.

Ἐπῆρξαν ὅμως καὶ ἄλλες δοκιμασίες. Λόγω τῆς μεγάλης ὑγρασίας στὴν σπηλιά, σχεδὸν ὅλα τὰ μαλλιά του ἔπεσαν. Αὐτὴ ἡ σπηλιά, ἦταν ἀρκετὰ εὐρεῖα, ἀλλὰ δεδομένου ὅτι ἦταν ἀπροστάτευτη ἀπὸ τὴν μία μεριά, ἡ βροχὴ ἔμπαινε μέσα. Στὴν ὑγρασία προστέθηκε ἡ πεῖνα καὶ ἡ ἀσθένεια, ὁ γέροντας ὑπέφερε ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸ κρύο καὶ τὰ πόδια του πρήζονταν.

Κάποτε, ὅταν ἦταν ἀσθενής, τὸ νερὸ τελείωσε. Μὴ ἔχοντας τὴν δύναμη νὰ πάει κάτω στὴν πηγή, ἄρχισε νὰ προσεύχεται. Τότε ὁ Θεός, ἔστειλε ἓνα σύννεφο βροχῆς τὸ ὁποῖο σταμάτησε μπροστὰ στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς, ρίχνοντας ἀρκετὸ νερὸ, γιὰ νὰ γεμίσει ὅλα τὰ δοχεῖά του.

Κάποια φορά, ένας έρημίτης πήγε σὲ αὐτόν. Ἀφοῦ μίλησαν γιὰ πνευματικὰ θέματα, ἔφαγαν λίγο μαλακὸ ψωμί, ποὺ εἶχε φέρει ὁ έρημίτης. Ὑποσχέθηκε νὰ ἐπιστρέψει σύντομα στὸν π. Ἰλαρίωνα, ἀλλὰ μόλις ποὺ κατάφερε νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸν γέροντα ἕναν μῆνα ἀργότερα. Γιὰ αὐτὸ ὅταν πήγε ζήτησε συγνώμη γιὰ τὴν ἀργοπορία. Ὁ π. Ἰλαρίων τοῦ ἀπάντησε: Γιὰ τί πράγμα μιλάς; Τί τέσσερις ἑβδομάδες; Ἦσουν ἐδῶ χθές, καὶ μιλήσαμε καὶ αὐτὸ καὶ γιὰ κεῖνο τὸ θέμα. Ὁ γέροντας διαφωνοῦσε μαζί του γιὰ λίγα λεπτά, καὶ ὁ καθένας ἰσχυριζόταν τὰ δικά του. Θυμήσου τὸ μαλακὸ ψωμί, ποὺ φάγαμε τὴν προηγούμενη μέρα· εἶπε ὁ π. Ἰλαρίων. Πῆγε τότε ὁ γέροντας καὶ ἄρπαξε τὰ ἀπομεινάρια ἀπὸ τὸ ψωμί, γιὰ νὰ τοῦ τὸ ἀποδείξει. Βρίσκοντας μόνο πολυκαιρισμένο ψωμί, πείστηκε ὅτι ὁ έρημίτης εἶχε δίκιο. Αὐτὸ τὸν ἔκανε νὰ συλλογιστεῖ· εἶχε περάσει ὅλο τὸ μῆνα σὲ πνευματικὴ ἔκσταση, ξεχνώντας ὅ,τιδήποτε γῆϊνο.

Καθ' ὅλη αὐτὴ τὴν διάρκεια ὁ Θεὸς Κύριος ποὺ φροντίζει γιὰ τοὺς πιστοὺς του δούλους, ἔστειλε στὸν π. Ἰλαρίωνα ὅτι χρειαζόταν. Κάποτε, ἀφοῦ εἶχε περάσει περισσότερες ἀπὸ δύο ἑβδομάδες χωρὶς φαγητό, ὁ γέροντας ἦταν τόσο ἀδύναμος ἀπὸ τὴν νηστεία ποὺ δὲν μπορούσε νὰ κινηθεῖ ἀπὸ τὴν θέση του, περίμενε πότε θὰ πεθάνει. Ἀπὸ θεϊκὴ φώτιση ἕνας έρημίτης, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀγοράσει κάπου ζάχαρη, περνοῦσε μὲ τὸν ντορβά του κοντὰ ἀπὸ τὴν σπηλιὰ τοῦ γέροντα. Καθ' ὁδόν, ἀπεγνωσμένα ἤθελε κάτι νὰ πιεῖ.

Πηγαίνοντας στην πηγή που ήταν κάτω από την σπηλιά, αποφάσισε να φωνάξει τον π. Ίλαρίωνα. Μπαίνοντας στην σπηλιά, βρήκε τον γέροντα σχεδόν νεκρό. Καταλαβαίνοντας ότι αυτό του συνέβη από υπερβολική εξάντληση, έχυσε λίγο νερό στο στόμα του με λίγη λειωμένη ζάχαρη, σώζοντας με αυτόν τον τρόπο, την ζωή του άσκητη.

Σχεδόν στο τέλος του τρίτου χρόνου του εγκλεισμού του στην σπηλιά, ένας μοναχός, ο οποίος συνέλεγε σαλιγκάρια, μπήκε στην σπηλιά από λάθος. Εκεί βρήκε τον γέροντα τελείως εξαντλημένο. Μαθαίνοντας ότι είχε ήδη 15 μέρες από τότε που είχε να φάει, του έδωσε να φάει τα σαλιγκάρια. Έπειτα πήγε και είπε σε όλους τους πατέρες στην Σκήτη σχετικά με αυτόν. Σύντομα όλοι έμαθαν που έμενε ο γέροντας και από παντού άρχισαν να του φέρνουν φαγητό. Βλέποντας σε αυτόν έναν άγιο γέροντα, άρχισαν να πηγαίνουν να τον συμβουλεύονται. Στην αρχή δεν δεχόταν κανέναν. Αλλά έπειτα αποφάσισε να φύγει τελείως, να μην βλέπει πρόσωπο ανθρώπου, αφού αγαπούσε περισσότερο την ήσυχία και την αδιάλειπτη προσευχή.

Η'. Ο εγκλεισμός

Έχοντας αποφασίσει να γίνει εγκλειστος ο π. Ίλαρίων πήρε εύλογία από την Μονή του Αγίου Παύλου να

κλειστέϊ στόν Πύργο τῆς Νέας Σκήτης. Μέσα ἐκεῖ πέρασε περίπου τρία χρόνια ἀξιοθαύμαστης ἀσκήσης.

Γιὰ φαγητό, χρησιμοποιοῦσε ξερὸ ψωμί, καὶ παξιμάδια. Ἔτρωγε μία φορά τὴν μέρα. Τῆς Παρασκευῆς, δὲν ἔτρωγε τίποτα. Ὅταν πρωτοῆρθε στὸ Ἅγιον Ὄρος ἔτρωγε τόσο πολὺ, ποὺ γιὰ αὐτόν, τρία κιλά ψωμί καθημερινά, ἦταν μικρὴ ποσότητα. Πάντως, ὅταν ἐγίνε ἐγκλειστος, θέλοντας νὰ μιμηθεῖ τὸν Ἅγιο Μακάριο τὸν Μέγα, θρυμματίζε το ξερὸ ψωμί, σὲ πολὺ μικρὰ κομματάκια καὶ ἔτρωγε μόνο ὅσα μποροῦσε νὰ πιάσει στὸ ἓνα του χέρι. Αὐτὸ ἀρκοῦσε γιὰ ὀλόκληρη τὴν ἡμέρα. Ὁ π. Γεράσιμος τῆς Νέας Σκήτης διορίστηκε νὰ βοηθάει τὸν γέροντα. Ἐρχόταν κάθε 15 μέρες καὶ τοῦ ἔφερνε ξερὸ ψωμί.

Ἐπιπλέον, ὁ γέροντας, ἐπέτρεπε στόν ἑαυτό του ἓνα μικρὸ ποτήρι νερό, κάθε μέρα. Ὅταν ὁ π. Ἰλαρίων εἶχε ζήσει στὸ παλάτι τῆς βασίλισσας στὴν Ῥωσία, ἔπινε μία ὑπερβολικὴ ποσότητα κρασιοῦ. Ἐξαιτίας αὐτοῦ, ἀφθονος ἰδρωῶτας ἔσταζε ἀπὸ αὐτόν, τόσο ποὺ μόλις ἄλλαζε ἓνα πουκάμισο, δὲν ἔμενε γιὰ πολὺ ὥρα στεγνὸ, καὶ ἤθελε πάλι ἀλλαγμά. Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ ἐγκλεισμοῦ στὴν σπηλιά, ὁ πνευματικὸς του π. Νεόφυτος (Καραμανλῆς), βλέποντας τὴν μεγάλη κατανάλωση σὲ νερό, τὸν περιορίσε καὶ σὲ λίγο καιρὸ μείωσε αὐτὴ τὴν κατανάλωση σὲ ἓνα μικρὸ ποτήρι καθημερινά. Τοῦ εἶπε ὅτι τὸ νὰ κάνει κανεὶς τὸ

θέλημά του δὲν εἶναι πρὸς ὄφελός μας, καὶ αὐτὴ ἡ ὑπερβολικὴ κατανάλωση νεροῦ ὀδηγεῖ χωρὶς ἐξαίρεση σὲ ἀσθένεια.

Ἔκανε μὲ ζῆλο μετάνοιες, τὶς ὁποῖες ποτὲ δὲν ἔκανε ὅσο ζοῦσε στὸ παλάτι, καὶ κοιμόταν μόνο δύο ὥρες κάθε βράδυ καὶ ἀργότερα μία.

Μὲ τέτοιου εἴδους ἐξωτερικὲς συνθῆκες, ὁ π. Ἰλαρίων βυθίστηκε στὴν θάλασσα τῆς πνευματικότητος καὶ τῆς νοερᾶς προσευχῆς. Συνεπῶς, ἡ δύσκολη πνευματικὴ μάχη ἄρχισε. Πολλὲς φορές, ὀρδὲς ἀπὸ δαίμονες παρουσιάστηκαν μπροστὰ τοῦ σὰν συντάγματα μάχης. Πλησιάζοντας τὸν Πύργο, φώναζαν σὰν νὰ ἔκαναν πολιορκία, ἐπιτιθέμενοι στὸν Πύργο, ἀλλὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ πετύχουν τὸν σκοπὸ τους. Μερικὲς φορές, ὀλόκληρο τὸ πλῆθος τῶν δαιμόνων προσπαθοῦσε νὰ φοβίσει τὸν γέροντα, φωνάζοντας: Τρεῖς πλευρὲς ἔχουν ἤδη παρθεῖ, παραμένει μόνο ἡ μία, ἀλλὰ θὰ τὴν καταλάβουμε καὶ αὐτήν. Ἄλλη πάλι φορά, ἓνα σύνταγμα δαιμόνων τοῦ παρουσιάστηκε, ἀλλὰ ἀνήμεροὶ νὰ τὸν βλάψουν, φώναζαν: Μὴν νομίσεις ὅτι θὰ μᾶς νικήσεις. Θὰ σὲ καταφέρουμε στὸ τέλος! Θὰ στρέψουμε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἐναντίον σου! Θὰ σοῦ φέρουμε τοὺς Τούρκους ἐδῶ καὶ θὰ γκρεμίσουμε ὅλο τὸν Πύργο, ὥστε οὔτε μία πέτρα δὲν θὰ μείνει πάνω στὴν ἄλλη! Μετὰ θὰ σὲ πετάξουμε ἔξω ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος βέβαια. Σὲ αὐτό, ὁ π. Ἰλαρίων ἀπάντησε: Εὐλογητὸς ὁ Θεός! Ἐὰν εἶναι

θέλημα τοῦ Θεοῦ, τότε μπορείτε νὰ μὲ καταβροχθίσετε! Οἱ δαίμονες βλέποντας τὴν ψυχικὴ του δύναμη, φώναζαν: Γνωρίζεις ἐναντία σὲ ποιὸν ἀντιμάχεσαι καὶ τί λές; Ἐκείνη τὴν στιγμή, ὁ θόλος τοῦ Πύργου χωρίστηκε σὰ δύο καὶ ὁ διάβολος ἐμφανίστηκε μὲ τέτοιο γιγαντιαῖο ἀνάστημα ποῦ τὸ κεφάλι του φαινόταν νὰ ἀκουμπᾷ τὸν ἑναστρο οὐρανό. Ἀμέσως τότε ὁ π. Ἰλαρίων ρίχτηκε στὴν προσευχὴ, καὶ ὁ διάβολος ἐξαφανίστηκε χτυπημένος ἀπὸ τὴν δύναμη τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ.

Λίγο μετὰ τὴν ἄφιξη τοῦ π. Ἰλαρίωνος στὸν Πύργο, ὁ π. Γεράσιμος πῆγε σὲ αὐτόν, μεταφέροντας φαγητό. Καὶ οἱ δύο ἀσκητές, ἄρχισαν νὰ συζητᾶνε θέματα περὶ σωτηρίας τῆς ψυχῆς. Ἐαφνικά, ἄκουσαν τὰ βαρεῖα βήματα ἑνὸς ἀνδρα ποῦ ἀνέβαινε τὴν σκάλα. Τὰ πατήματά του ἦσαν τόσο δυνατά, ποῦ σὲ κάθε νῆμα οἱ τοῖχοι τοῦ Πύργου κουνιόντουσαν. Κρίνοντας ἀπὸ τὸν θόρυβο, ἓνα τεράστιο σπαθὶ σερνόταν σὰ σκαλοπάτια πίσω ἀπὸ αὐτόν ποῦ ἀνέβαινε. Ἔμειναν ἀναυδοὶ πῶς αὐτὸς ὁ ἀνδρας εἶχε μπεῖ μέσα, ἀφοῦ γνώριζαν ὅτι οἱ πόρτες τοῦ Πύργου ἦσαν κλειδωμένες ἀπὸ μέσα. Ἐαφνικά, οἱ πόρτες ἀνοίξαν διάπλατα, καὶ ἓνας ψηλὸς πολεμιστὴς μπῆκε, φορώντας πλήρη στρατιωτικὴ στολὴ, ἀπὸ τὸ κεφάλι μέχρι τὰ νύχια τῶν ποδιῶν του. Ὁ τεράστιος στρατιώτης φοβέρισε τὸν π. Ἰλαρίωνα μὲ τὸ ὄπλο του, φωνάζοντας: Τολμᾷς νὰ μὲ πολεμᾷς;

Ὁ π. Ἰλαρίων, τρομαγμένος ἀπὸ τὴν ξαφνικὴ καὶ τρομαχτικὴ ἐμφάνιση τοῦ φαντάσματος, ὀπισθοχώρησε ἐναντία στὸν τοῖχο. Συγκέντρωσε ὅλη του τὴν δύναμη στὴν προσευχὴ, σήκωσε τὰ χέρια του ψηλά, ἐπικαλέστηκε τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ δαίμονας ἀμέσως ἐξαφανίστηκε. Ὁ π. Γεράσιμος, ποὺ βρέθηκε παρὼν, ἔμεινε ἀκίνητος ἀπὸ τὸν φόβο. Ὑπῆρχαν πάντως φορές, ὅταν ὁ Κύριος ἐπέτρεπε τοὺς δαίμονες νὰ ἐπιτεθοῦν στὸν γέροντα, καὶ μὲ τὴν κακόβουλη ὀργή τους νὰ τὸν χτυπήσουν καὶ νὰ τὸν πλησιάσουν κοντὰ στὸν θάνατο.

Λίγο μετὰ τὸν ἐγκλεισμό του στὸν πύργο, ὁ πνευματικὸς του π. Νεόφυτος, τὸ μοναδικὸ πρόσωπο ἐκτὸς ἀπὸ τὸν π. Γεράσιμο ποὺ τοῦ ἐπιτρεπόταν ἡ εἴσοδος στὸν Πύργο, ἦρθε καὶ τὸν ρώτησε: Γιατί ἔχεις μετακομίσει ἐδῶ; Γιατί ἐγκατέλειψες τὴν σπηλιά; Ὁ π. Ἰλαρίων ἀπάντησε πὼς ἡ πληθώρα τῶν προσκυνητῶν τὸν ἔφθασαν στὸ σημεῖο νὰ τὸ ἀποφασίσει. Ὁ πνευματικὸς, τὸν ρώτησε ἐπιπλέον: Πῶς τόλμησες νὰ κάνεις ἓνα τέτοιο πνευματικὸ βῆμα, χωρὶς νὰ ἔχεις πάρει εὐλογία ἀπὸ πρὶν; Ὁ π. Ἰλαρίων τοῦ εἶπε, πὼς μιὰ καὶ ὁ πνευματικὸς του δὲν βρισκόταν ἐκεῖ τότε ποὺ ἤθελε νὰ φύγει ἀπὸ τὴν σπηλιά, εἶχε πάει στὸν προηγούμενο πνευματικὸ του, τὸν ἡγούμενο Στέφανο τῆς Μονῆς Διονυσίου καὶ πῆρε εὐλογία ἀπὸ ἐκεῖνον. Τελείωσε μὲ τὴν παρατήρηση πὼς: Ὅλοι οἱ πατέρες ἐκεῖ μὲ δόξαζαν καὶ ἦρθα ἐδῶ, δίνοντας ὑπόσχεση νὰ πεθάνω ἐδῶ.

Κάποτε, ὁ π. Ἰλαρίων, ἤθελε νὰ συνηθίσει στὸ νὰ μὴν κοιμᾶται. Πέρασε δώδεκα μέρες χωρὶς νὰ κοιμᾶται καὶ τόσο πολὺ ἔβλαψε τὴν ὑγεία του, πὺν ὀλόκληρο τὸ σῶμά του ἔτρεμε. Τὸ κεφάλι του ἦταν ἀσταθές, ὥστε ὅλος ὁ κόσμος γύρω του περιστρεφόταν καὶ ὁ νοῦς του σκοτείνιασε. Βλέποντας τὴν κατάσταση τοῦ γέροντα ὁ παμπόνηρος δαίμονας τὸν πλησίασε καὶ προσπάθησε νὰ τοῦ βάλει τὸν λογισμό τῆς πλάνης: Κοίτα, ἤδη ἐξαπατήθηκες! Διέταξέ τους νὰ σὲ δέσουν μὲ σχοινιά ἀπὸ τὸν λαιμό, καὶ νὰ σὲ καρφώσουν στὸν τοῖχο. Πές στὸν μαθητὴ σου νὰ σὲ σκοτώσει, μιᾶς καὶ ἔχεις χάσει τὸ μυαλό σου καὶ εἶσαι πλέον ἄχρηστος.

Ὁ π. Ἰλαρίων, ὅταν τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ π. Γεράσιμος, τοῦ εἶπε γιὰ τοὺς λογισμοὺς πὺν τὸν βομβάρδιζε ὁ πονηρός. Ὁ π. Γεράσιμος ἄπειρος ἀπὸ τοὺς πολέμους τῶν μεγάλων ἀσκητῶν, ἀπάντησε ὅτι πιθανῶς νὰ συνέβη αὐτὸ λόγω τῆς ἀσθενείας. Ἐρευνῶντας μὲ λεπτομέρεια τὴν κατάσταση τοῦ γέροντα, ἀνακάλυψε πὺς εἶχε νὰ κοιμηθεῖ δώδεκα ἡμέρες καὶ προκειμένου νὰ πετύχει νὰ περιορίσει τὸν ὕπνο του δὲν μπορούσε πλέον νὰ κοιμηθεῖ. Ἔδωσε στὸν γέροντα λίγο νερὸ νὰ πιεῖ, προσπαθώντας νὰ τὸν πείσει νὰ μείνει ἤρεμος. Ὁ τελευταῖος, ἔχοντας πιεῖ λίγο, μετακινήθηκε μὲ δυσκολία γιὰ ἀρκετὰ δευτερόλεπτα. Ὁ π. Γεράσιμος τοῦ ἔδωσε λίγο ἀκόμα νερὸ, καὶ ἓνα μικρὸ κομμάτι βρεγμένο ψωμί. Αὐτὸ ἀποδείχθηκε πολὺ ἀποτελεσματικό, καθότι μετὰ ὁ γέροντας κοιμήθηκε γιὰ λίγα λεπτά. Ἔτσι, πίνοντας

νερό, και τρώγοντας μικρή ποσότητα φαγητού λίγο-λίγο ο γέροντας μπορούσε πλέον να κοιμηθεί μία ολόκληρη ώρα και γρήγορα ανέκτησε τις δυνάμεις του.

Όταν μπορούσε ο π. Γεράσιμος, έφερνε φαγητό στον γέροντα κάθε δεκαπενθήμερο, τὸ ἄφηνε στον προθάλαμο του Πύργου και ο γέροντας αργότερα τὸ ἔπαιρνε μέσα. Κάποτε, ξέχασε να του φέρει τὴν ὀρισμένη ποσότητα. Ο π. Ἰλαρίων πήγε να πάρει τὰ παξιμάδια, ἀλλὰ μὴ βρίσκοντας τίποτα, εἶπε στον ἑαυτό του: Φαίνεται πὼς αὐτὴ ἡ δοκιμασία ἔχει σταλεῖ ἀπὸ τὸν Θεό. Βέβαια θὰ μπορούσε να εἶχε φωνάξει κάποιους ἀπὸ τοὺς περαστικούς πὺ περνοῦσαν ἀπὸ ἔξω, παρὰ να βασιζεται στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πέρασε ἑννέα μέρες κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπο χωρὶς να μειώσει τὰ ἀσκητικά του γυμνάσματα. Όταν αὐτὲς οἱ ἑννέα μέρες πέρασαν, ἔγινε ἀδύναμος και δὲν μπορούσε πλέον να ἀκολουθήσει τὸν ἀτομικό του κανόνα προσευχῆς.

Σταυρώνοντας τὰ χέρια του, κάθισε στὴν ψάθα του και παρέμεινε σὲ αὐτὴν τὴν θέση για ἕξι ἡμέρες. Μετὰ ἀπὸ 15 μέρες, ο π. Γεράσιμος ἐπέστρεψε. Ρώτησε τὸν γέροντα ἀν ἦταν καλά. Ο γέροντας χαμογελώντας τοῦ ἀπάντησε ὅτι ἦταν ὑγιῆς, ἀλλὰ αἰσθανόταν πολὺ ἀδύναμος. Μόνο τότε ο π. Γεράσιμος θυμήθηκε ὅτι δὲν τοῦ εἶχε φέρει οὔτε τροφή, οὔτε νερό τὴν προηγούμενη φορά. Ἄρχισε να ἐπιπλήττει τὸν ἑαυτό του ἄσχημα για αὐτὴν του τὴν ἀμέλεια. Αὐτός, ἤθελε

ἀμέσως νὰ δώσει φαγητὸ στὸν γέροντα, ἀλλὰ ἦταν ἀδύνατο κάτι τέτοιο, μιᾶς καὶ τὰ χεῖλη τοῦ τελευταίου ἦταν τελείως στεγνωμένα. Ἔτσι, θέρμανε λίγο νερό, ἔβρεξε μερικὰ παξιμάδια καὶ τὰ ἔβαλε στὸ στόμα τοῦ γέροντα. Σιγά-σιγά, ὁ γέροντας ἀνέκτησε τὶς δυνάμεις του. Συμφώνησαν, σὲ περίπτωση ἀνάγκης ἢ ποὺ θὰ ξανασυμβεῖ κάτι τέτοιο, ὅπως ὁ π. Ἰλαρίων κρεμάσει μία πετσέτα ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ Πύργου.

Κάποτε, οἱ δαίμονες καυχιόντουσαν ὅτι θὰ σκεπάσουν τὸν Πύργο μὲ χιόνι, καὶ κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς φοβερᾶς χιονοθύελλας, ἔπεσε ἡ στέγη καὶ μαζί της τόσο χιόνι μέσα ὥστε σκέπασε ἐντελῶς τὸν γέροντα. Πέρασε τρεῖς μέρες κάτω ἀπὸ τὸ χιόνι, ἕως ὅτου οἱ ἀδελφοὶ τῆς Σκήτης τὸν ξέθαψαν. Μὲ δυσκολία κατάφεραν νὰ τὸν συνεφέρουν. Αὐτοί, τὸν πίεσαν πολὺ νὰ ἐγκαταλείψει τὸν ἐγκλεισμό του, ἀλλὰ ὁ γέροντας δὲν συμφώνησε. Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικό, ὑπέφερε ἀπὸ ρευματισμοὺς γιὰ τὸ ὑπόλοιπο τῆς ζωῆς του. Αὐτὸ ἐπίσης τὸ ἔπαθε ὄχι μόνο ἀπὸ τὸ χιόνι, ἀλλὰ καὶ ἐξαιτίας τοῦ κρύου ὑγροῦ Πύργου, ὁ ὁποῖος πάντα εἶχε πολὺ ὑγραμένους τοίχους. Ὁφειλόταν στὴν γερὴ σωματικὴ κατασκευὴ τοῦ γέροντα, ποὺ ὁ ἐγκλεισμός του δὲν τὸν εἶχε ὀδηγήσει στὸν θάνατο.

Κάποτε, τρεῖς προσκυνητὲς ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία, ταξιδεύοντας περνάγανε μὲ βάρκα δίπλα ἀπὸ τὴν Σκήτη. Τοὺς εἶχε βρεῖ δυνατὴ καταιγίδα καὶ

ἀπελπίστηκαν ὅτι θὰ πνιγοῦν. Γνωρίζοντας τὸν π. Ἰλαρίωνα, ἔκαναν προσευχή στὸν Κύριο, ζητώντας νὰ τοὺς σώσει: διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου γέροντος. Ἀμέσως ἡ καταγίδα μειώθηκε. Φθάνοντας στὴν ἀκτὴ οἱ προσκυνητές, πῆγαν νὰ εὐχαριστήσουν τὸν εὐεργέτη τους, ἀλλὰ ἐρχόμενοι στὸν Πύργο τὸν βρῆκαν κλειδωμένο. Ἄρχισαν νὰ ἰκετεύουν τὸν π. Γεράσιμο νὰ ἀνοίξει τὸν Πύργο, ἀλλὰ αὐτὸς δὲν τοὺς ἔκανε τὸ χατίρι. Τότε, δύο ἀπὸ αὐτοὺς σκαρφάλωσαν στὸ παράθυρο τοῦ Πύργου καὶ ἄνοιξαν τὴν πόρτα ἀπὸ μέσα. Μπῆκαν καὶ ἄρχισαν νὰ ἀνεβαίνουν πρὸς τὰ πάνω. Ὁ π. Ἰλαρίων τοὺς νόμισε γιὰ δαίμονες καὶ ἂν καὶ συνήθως παρέμενε ἄφοβος σὲ ὅ,τιδήποτε, τώρα ἦταν ἐντελῶς φοβισμένος. Κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ Κύριος τὸν δίδαξε ὅτι χωρὶς Αὐτόν, δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε τίποτα.

Οἱ προσκυνητές, παρατήρησαν τὸν τρόμο τοῦ γέροντα. Γιὰ νὰ τὸν πείσουν ὅτι ἦταν ἄνθρωποι, πῆγαν στὴν ἐκκλησία ποὺ βρισκόταν δίπλα ἀπὸ τὸ δωμάτιο τοῦ γέροντα καὶ ἄρχισαν νὰ προσεύχονται καὶ νὰ σταυροκοποῦνται. Μετὰ πῆγαν στὸν γέροντα, ἔβαλαν ἑδαφιαία μετάνοια καὶ φίλησαν τὰ πόδια του, εὐχαριστώντας τον γιὰ τὴν σωτηρία τους ἀπὸ τὴν θαλασσοταραχή. Ἡ ἐπίσκεψη τῶν προσκυνητῶν ἔφερε μεγάλη ταραχὴ στὸν γέροντα, καὶ ἀποφάσισε νὰ ἐγκαταλείψει τὸν ἐγκλεισμό του. Οἱ δαίμονες δὲν τὸν ἄφηναν νὰ ἀναπαυθεῖ καθόλου, ἀδιάκοπα τοῦ

ὕπέβαλαν τὸν λογισμό· Κοίτα, εἶσαι ἅγιος, εἶσαι ἤδη ἕνας θαυματουργός.

Προκειμένου νὰ ταπεινώσει τὶς σκέψεις ποῦ τοῦ ἔφερνε ὁ ἐχθρός, ὁ π. Ἰλαρίων ζήτησε ἀπὸ τὸν π. Γεράσιμο νὰ κάνει γνωστὸ σὲ ὅλους τοὺς πατέρες ὅτι εἶχε πέσει σὲ πλάνη, ζητώντας τους νὰ κάνουν προσευχὴ μὲ κομποσχοῖνι γιὰ αὐτόν. Παρόλο ποῦ ἔγινε αὐτό, ὁ πόλεμος τοῦ πονηροῦ δὲν μειώθηκε. Ἔπειτα, ὁ π. Ἰλαρίων ζήτησε ἀπὸ τὸν π. Γεράσιμο νὰ τοῦ δέσει τὰ χέρια καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσει μέσα στὶς καλύβες τῆς Σκήτης σὰν νὰ εἶναι τρελός, ζητώντας τὶς προσευχὲς τῶν πατέρων.

Κάποτε, μία μεγάλη ὁμάδα προσκυνητῶν πῆγε στὴν Σκήτη καὶ ἀκούγοντας σχετικὰ μὲ τὸν ἐγκλειστο, ἐπιθυμοῦσαν νὰ τὸν δοῦν. Μιᾶς καὶ ὁ γέροντας δὲν ἐρχόταν σὲ ἐπαφὴ μὲ κανέναν, δὲν τοὺς δέχτηκε. Οἱ προσκυνητές, ἀποφάσισαν νὰ κάνουν μία ἀνθρώπινη σκάλα, ἀνεβαίνοντας ὁ ἕνας στοὺς ὤμους τοῦ ἄλλου, προκειμένου νὰ φθάσουν στὸ παράθυρο, μὲσω τοῦ ὁποίου θὰ μπορούσαν νὰ δοῦν τὸν γέροντα καὶ νὰ πάρουν τὴν εὐχὴ του. Διαπιστώνοντας τι ἐπρόκειτο νὰ πραγματοποιήσουν οἱ προσκυνητές, ὁ π. Ἰλαρίων τρομοκρατήθηκε, γιὰ τὸ παράθυρο ἦταν πολὺ ψηλὰ ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Ἐὰν τὸ ἐπιχειροῦσαν αὐτό, κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς θὰ μπορούσε νὰ ὑποστεῖ ἕναν φοβερὸ θάνατο.

Ὁ γέροντας ἀντιμετώπισε μία δυνατὴ ἐσωτερικὴ διαμάχη. Ἐνας λογισμὸς, τοῦ πρότεινε νὰ ἀνοίξει τὴν πόρτα τοῦ Πύργου ὥστε νὰ μὴν γίνεῖ ἡ αἰτία θανάτου αὐτῶν τῶν ἐνθουσιωδῶν προσκυνητῶν. Ταυτόχρονα, μία ἄλλη σκέψη τοῦ ἀπαγόρευε νὰ σπάσει τὸν κανόνα ποὺ εἶχε κάποτε καθιερώσει, δικαιώνοντας τὸν ἑαυτό του ὅτι δὲν ἦταν δικό του λάθος ποὺ αὐτοὶ εἶχαν συλλάβει ἓνα τέτοιο σχέδιο. Γιὰ ἀρκετὰ λεπτά, ἡ ψυχὴ τοῦ γέροντα διχάστηκε, μὴ γνωρίζοντας τί νὰ ἀποφασίσει. Τέλος νικήθηκε ἀπὸ τὴν ἀγάπη γιὰ τὸ πλησίον, βιαστικὰ ξεκλείδωσε τὴν πόρτα, πῆγε ἔξω καὶ κρύφτηκε. Αὐτὴ ἡ διακοπὴ τοῦ κανόνος του τὸν ἔβαλε σὲ σκέψεις, ἂν θὰ ἔπρεπε νὰ ξαναγυρίσει στὸν Πύργο. Προκειμένου νὰ ἐπιλύσει τὴν ἀμφιβολία ποὺ εἶχε, πῆγε καὶ βρῆκε τὸν πνευματικὸ τῆς Σκῆτης, τὸν π. Λεόντιο, καὶ τοῦ ἀνέφερε τὶς σκέψεις του. Ὁ τελευταῖος τὸν ἠρέμησε καὶ τὸν ἔπεισε νὰ γυρίσει πίσω στὸν Πύργο καὶ νὰ μὴν δεχθεῖ αὐτὴ τὴν ἀναχώρηση ἀπὸ τὸν ἐγκλεισμό, σὰν μία σημαντικὴ παράβαση τοῦ ὄρκου ποὺ εἶχε κάνει.

Οἱ δαίμονες, παίρνοντας σὰν πλεονέκτημα αὐτὸ τὸ περιστατικὸ, ἔκαναν μία πολιορκία. Ἐνας μετὰ τὸν ἄλλον, ἄρχισαν νὰ σκαρφαλώνουν στὸ παράθυρο τοῦ Πύργου μὲ τὴν μορφή προσκυνητῶν. Ἀποκάλυψαν στὸν γέροντα ὅτι μπαίνουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἐπειδὴ ἀπαγόρευε στοὺς λαϊκοὺς, νὰ μποῦν μέσα. Τοῦ εἶπαν ὅτι ἤθελαν τόσο πολὺ νὰ τὸν δοῦν, μιᾶς καὶ ἦταν συμπατριῶτὲς του καὶ εἶχαν ἔρθει ἀπὸ τόσο μακριά,

προκειμένου να τον συμβουλευτούν για διάφορα θέματα.

Παίρνοντάς τους για κανονικούς προσκυνητές, ἄρχισε συζήτηση μαζί τους· αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ ζητοῦσαν οἱ δαίμονες. Τὸν ἔμπλεξαν σὲ μία μακριὰ συζήτηση σχετικά μὲ τὴν φτώχεια τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας τους. Τελείωσαν μὲ φυσικὰ χτυπήματα μὲ τέτοια βία ποὺ τὸν ἄφησαν ἄλαλο γιὰ τρεῖς μῆνες.

Οἱ δαίμονες ἔπειτα προσπάθησαν νὰ τὸν ἐξαπατήσουν, παρουσιάζοντάς του στὴν μνήμη του μία παραίσθηση ὅτι τόσο πολὺ χιόνι εἶχε πέσει στὴν αὐλὴ τοῦ Πύργου, ποὺ οἱ ἐπισκέπτες μπορούσαν νὰ περπατήσουν ἐλεύθερα πρὸς τὸν Πύργο ἀπὸ τὸ πολὺ ὕψος τοῦ χιονιοῦ. Μόλις τὸ εἶδε αὐτό, τοῦ μπῆκε λογισμὸς: Φύγε ἀπὸ ἐδῶ, φύγε ὅσο πιὸ γρήγορα μπορεῖς ἀπὸ ἐδῶ. Ἀλλὰ ὁ π. Ἰλαρίων ἀπάντησε στὸν λογισμὸ δυνατὰ: Θὰ πεθάνω, ἀλλὰ δὲν φεύγω. Καὶ μὲ αὐτὰ τὰ λόγια οἱ δαίμονες ἐξαφανίστηκαν.

Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, ἓνας ἐπίσκοπος ἤθελε νὰ μιλήσει στὸν γέροντα γιὰ πνευματικὴ του ὠφέλεια. Μὴν ὑπολογίζοντας πόσο τὸν παρακαλοῦσε νὰ ἀνοίξει τὴν πόρτα τοῦ Πύργου, ὁ γέροντας δὲν τὸν δέχθηκε. Θίχθηκε ἀπὸ τὴν ἄρνηση ὁ ἐπίσκοπος καὶ εἶπε δυνατὰ: Πρόσεξε ἐσὺ στυλίτη, μὴν πέσεις σὲ περηφάνια ἀπὸ τὸν ἐγκλεισμό σου! Περιφρόνησες ἓναν ἐπίσκοπο, ὁ ὁποῖος ἦρθε σὲ σένα ὄχι ἀπὸ

περιέργεια, ἀλλὰ γιὰ πνευματικὴ ὠφέλεια. Γιὰ αὐτὸ ὁ Θεός, θὰ σὲ τιμωρήσει! Ἀμέσως μετὰ τὴν ἀποχώρησι τοῦ ἐπισκόπου, καθὼς ὁ π. Ἰλαρίων ἔκανε τὸν προσωπικὸ του κανόνα, φωτιὰ ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ, ἔπεσε πάνω του. Τὸν ἔκαψε τόσο πὺρ ὥστε χάσασε τὶς αἰσθήσεις του. Τόσο δυνατὸς ἦταν οἱ κουβέντες τοῦ ἱεράρχη. Ὁ Κύριος τὸ εἶχε ἐπιτρέψει αὐτὸ, τόσο γιὰ ὠφέλεια πνευματικὴ τοῦ γέροντα, ὅσο καὶ γιὰ ὠφέλεια ὅλων ἐκείνων πὺρ διψοῦσαν νὰ γευτοῦν λόγια ἀπὸ τὴν ἐμπειρία του.

Στὸ τέλος τοῦ ἐγκλεισμοῦ του, ὁ π. Ἰλαρίων εἶδε νὰ παρελαύνουν ἀναρίθμητες στρατιῆς δαιμόνων. Περνοῦσαν ἀπὸ μπροστὰ του σὲ πυκνὰς γραμμὰς, κάλυπταν ὅλο τὸν δρόμο ἀπὸ τὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου μέχρι τὸν Πύργο, μισὴ ὥρα μακριὰ. Ὁ Θεός, ἐπέτρεψε καὶ χτύπησαν τὸν γέροντα, ὅπως ἔκαναν στοὺς Ἁγίους Ἀντώνιο τὸν Μέγα, Ἀβράμιο καὶ ἄλλους, τόσο πολὺ, πὺρ μετὰ βίας παρέμενε ζωντανός. Μέσα στις ἐπόμενες τρεῖς ἡμέρες ὁ π. Γεράσιμος τὸν ἐπισκέφθηκε γιὰ νὰ τοῦ φέρει φαγητό, καὶ τὸν βρῆκε ἡμιθανή. Κάλεσε τότε τοὺς ἄλλους μοναχοὺς, καὶ τὸν μετέφεραν στὸ πιὸ κοντινὸ κελλί. Μὲ τὴν φροντίδα τους τὸν συνέφεραν πάλι.

Ὅταν ὁ π. Ἰλαρίων ζύπνησε, περιέγραψε τὸν τελευταῖό του πειρασμό καὶ τοὺς παρεκάλεσε νὰ τὸν πᾶνε πίσω στὸν Πύργο. Οἱ πατέρες τῆς Σκήτης πάντως, δὲν ἤθελαν νὰ πραγματοποιήσουν κάτι

τέτοιο. Κάλεσαν τὸν φίλο του π. Βενέδικτο καὶ τοῦ ζήτησαν νὰ μεσολαβήσει στὴν ὑπόθεση. Μετὰ ἀπὸ πολὺ συζήτηση μὲ τὸν γέροντα, τὸν ἔκανε νὰ καταλάβει ὅτι δὲν μπορεῖ πλέον νὰ ζεῖ σὲ ἐγκλεισμό. Ὅλοι συμφώνησαν μαζί του. Ἀποδεχόμενος τὴν κοινὴ φωνὴ ὅλων τῶν γεροντάδων, ὁ π. Ἰλαρίων ὑπάκουσε στὴν κοινὴ τους ἀπόφαση. Τὸν τακτοποίησαν στὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους, ὅπου ὁ π. Βενέδικτος τὸν φρόντιζε. Μετὰ ἀπὸ λίγο ὁ γέροντας ἄρχισε νὰ ἀναρρώνει. Ὁλόκληρη ἡ πλάτη του εἶχε μαστιγωθεῖ ἀπὸ τοὺς δαίμονες τόσο πολὺ, πὺ κάθισε ξαπλωμένος σὲ κρεβάτι γιὰ δύο μῆνες. Ἄν καὶ ὑπέφερε πολὺ στὸ σῶμα, ἦταν ἡ πνευματικὴ του κατάσταση πὺ τέθηκε σὲ πολὺ μεγάλο κίνδυνο.

Ὁ π. Βενέδικτος, μὲ μεγάλη ἐμπειρία στὴν ἀσκητικὴ ζωὴ, ἄρχισε νὰ κόβει τὸ θέλημα τοῦ π. Ἰλαρίωνος στὸ κάθε τι. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὅτι τὸν μετέφερε σὲ ἓνα κελλί, γιὰ τὴν ταπείνωση τοῦ γέροντα τὸν ἔβαζε νὰ τρώει λαδερὰ φαγητὰ, ψάρια καὶ γαλακτερά. Ὁ π. Ἰλαρίων ἦταν τόσο σοφός, καὶ πρᾶος, πὺ ἔκανε πλήρη ὑπακοὴ στὸν φίλο του χωρὶς ἀντίρρηση, ἐμπιστευόμενος τὴν διάκρισή του.

Ὅταν συνῆλθε τελείως ἀπὸ τὴν ἀρρώστειά του, ὁ π. Ἰλαρίων μεταφέρθηκε στὸ διονυσιάτικο κελλὶ τοῦ Ἁγ. Ἀποστόλου Ἰακώβου. Ἐκεῖ αἰσθάνθηκε πολὺ τοὺς ρευματισμοὺς πὺ εἶχε ἀποκτήσει στὸν Πύργο καὶ τὸν ἔκαναν νὰ ὑποφέρει πάρα πολὺ. Ἄλλη μία δυσκολία

ἤρθε ἀνάμεσα στοὺς ἀδελφοὺς, ποὺ χωρίστηκαν σὲ παρατάξεις σχετικὰ μὲ τὴν συχνότητα συμμετοχῆς στὴν Θεία Κοινωνία. Μερικοί, ἐπέμεναν νὰ κοινωνοῦν οἱ ἀδελφοὶ μία φορὰ τὴν ἐβδομάδα, ἄλλοι κάθε μῆνα καὶ ἄλλοι εἶχαν διαφορετικὲς ἀπόψεις. Ἐκεῖ ὑπῆρχαν διαφορὲς, καὶ ὁ καθένας προσπάθησε νὰ παρασύρει τὸν π. Ἰλαρίωνα μὲ τὸ μέρος του. Αὐτό, τάραξε πολὺ τὴν ψυχὴ τοῦ γέροντα ποὺ ἀγαποῦσε πολὺ τὴν εἰρήνη καὶ μέσα σὲ δύο μῆνες μεταφέρθηκε στὴν Μονὴ Ἰβήρων.

Θ'. Διαμονὴ στὴν μονὴ Ἰβήρων. Ἀποδοχὴ ὑποτακτικῶν

Ὁ π. Ἰλαρίων πῆγε στὴν Μονὴ Ἰβήρων ἀσθενής. Μόλις ἀνάκαμψε λίγο, τοῦ ἀνατέθηκε ἡ διακονία στὴν γεωργιανὴ βιβλιοθήκη, συνέταξε ἕναν κατάλογο καὶ ἔγραψε ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ χειρόγραφα καὶ τὰ βιβλία. Αὐτὴ ἡ δουλειά, ἀποτελεῖτο ἀπὸ δώδεκα τόμους καὶ τιλοφορήθηκε· Ὁ Φωτισμένος. Αὐτὴ ἡ ἀνθολογία, ποὺ ἀποτελεῖτο κυρίως ἀπὸ τοὺς βίους τῶν Ἁγίων, ἐκδόθηκε τελικὰ, στὴν Γεωργιανὴ γλῶσσα.

Μετὰ ἀπὸ ἕξι μῆνες, ὁ γέροντας ἐγκαταστάθηκε στὴν Σκήτη τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἐκεῖ ποὺ εἶχαν ζῆσει Γεωργιανοὶ ἀπὸ τὸν 8ο αἰῶνα. Ὅταν ρωτήθηκε γιατί μετακόμισε ἀπὸ τὸν Πύργο στὴν Σκήτη, ὁ γέροντας ἀπάντησε: Ἐδῶ βρῆκα ἡσυχία ἀπὸ τὸν κόσμο. Ὅλοι

αὐτοὶ ποὺ ἔρχονται σὲ μένα, τοὺς κατευθύνω στὸν πνευματικὸ πατέρα τῆς Σκήτης, λέγοντάς τους πὼς δὲν εἶμαι πνευματικὸς, ἀλλὰ ἤρθα ἐδῶ γιὰ νὰ κλάψω τὶς ἁμαρτίες μου. Ὅμως, λίγο ἀργότερα ἐρχόντουσαν πολλοὶ ἄνθρωποι σὲ αὐτόν, καὶ ἔτσι μεταφέρθηκε στὸ κελλί τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τὸ ὁποῖο ἦταν κτισμένο καθεαυτοῦ ἀπὸ τὴν Μονὴ γιὰ αὐτόν.

Τότε, δύο ἀδελφοί, τὸν πλησίασαν καὶ ζήτησαν ἀπὸ τὸν γέροντα νὰ τοὺς δεχθεῖ. Μὲ τὸν ἐρχομὸ τους στὸ Ἅγιον Ὄρος εἶχαν γίνει ὑποτακτικοὶ ἐνὸς γέροντα, ὁ ὁποῖος εἶχε πεθάνει μέσα σὲ τρία χρόνια ἀπὸ τὴν ἄφιξή τους. Τοὺς εἶχε ἀφήσει ἓνα μεγάλο κελλί, μέσα σὲ ἓνα μεγάλο οἰκόπεδο. Ἐχοντας ζήσει γιὰ λίγο χωρὶς γέροντα, διαπίστωσαν πὼς ἦταν ἀδύνατο νὰ ζήσουν χωρὶς πνευματικὴ καθοδήγηση. Ὁ παλαιότερος ἀπὸ τοὺς δύο μπῆκε στὴν Μονὴ Ἰβήρων, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶχε προσκληθεῖ, μιᾶς καὶ ἦταν ταλαντοῦχος καλλιγράφος. Ὁ νεώτερος, ὁ Σάββας (1821-1908), ἀκόμη παρέμενε μόνος στὸ κελλί, καὶ ἐπεδίωξε νὰ βρεῖ ἓναν πεπειραμένο γέροντα. Μετὰ ἀπὸ τὶς πληροφορίες γιὰ τὶς ἀσκητικὲς προσπάθειες τοῦ π. Ἰλαρίωνα, οἱ ὁποῖες εἶχαν διαδοθεῖ σὲ ὅλο τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὁ Σάββας ἀποφάσισε νὰ τὸν πλησιάσει. Μὲ τὴν ἄφιξή του ὁ Σάββας βρῆκε τὸν γέροντα νὰ φοράει ἓνα κουρέλι, ἐπιδιορθωμένο πολλὰς φορές, καὶ λερωμένο. Τὸ σκουφί του ἦταν στὴν ἴδια κατάσταση καὶ τὰ μαλλιά του καὶ τὰ γένια του ἦταν ἀτημέλητα. Ὅταν ζήτησε ἀπὸ τὸν γέροντα νὰ τὸν

δεχθεῖ ὡς ὑποτακτικό του, ὁ π. Ἰλαρίων ἀρνήθηκε ἀποφασιστικά. Μετὰ ἀπὸ ἀσταμάτητες αἰτήσεις ἀπὸ τὸν Σάββα, ὁ γέροντας κάμφθηκε λέγοντας: Ἐὰν ἐπιθυμεῖς νὰ μείνεις μαζί μου, πρέπει νὰ τηρεῖς τοὺς παρακάτω κανόνες· δὲν πρέπει νὰ δέχεσαι τίποτα ἀπὸ κανέναν, οὔτε νὰ ἔχεις χρήματα, θὰ πρέπει νὰ ζεῖς μία ζωὴ μὲ ἀποχὴ μέχρι τὸ τέλος σου, ἢ ὁποῖα θὰ περιέχει ξηροφαγία καὶ οἱ μέρες καὶ τὰ βράδια θὰ ἀνήκουν στὴν προσευχή. Μὲ μεγάλη προθυμία ὁ Σάββας δέχθηκε τὰ πάντα καὶ ἐγκαταστάθηκε μαζί του.

Μετὰ ἀπὸ ἕξι μῆνες ἦρθε καὶ ὁ ἀδελφός του Μακάριος καὶ ἐγκαταστάθηκε μαζί τους. Αὐτὸς ὁ Μακάριος ἦταν πολὺ σταθερὸς χαρακτήρας, καὶ μὲ εὐλογία τοῦ γέροντα, ἔφερεν σὲ πέρας μεγάλα ἀσκητικὰ ἀνδραγαθήματα, δείχνοντας πολὺ μεγάλη ἀνιδιοτέλεια ποὺ μόνο λίγοι τὴν ἔχουν πετύχει. Ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτό του στὴν ὑπακοή, ἔκοψε τὸ θέλημά του ὀλοκληρωτικὰ σὲ ὅ,τι τοῦ ζητοῦσε ὁ γέροντας.

Ὁ Σάββας ἀπεναντίας ἦταν ἐπιπόλαιος. Ἄν καὶ ὑπάκουε τὸν γέροντα, ἔκανε πολλὰ σύμφωνα μὲ τὸ θέλημά του, ἀκόμη καὶ διαπληκτιζόταν μαζί του. Ὁ π. Ἰλαρίων, ἐπειδὴ τὸν εἶχε δεχθεῖ γιὰ ὅλη του τὴν ζωὴ, δὲν ἤθελε νὰ τὸν διώξει. Μὲ τὶς πατρικὲς του συμβουλές, καὶ τὴν ὑπομονή, ἠλπιζε ὅτι θὰ κατάφερε νὰ διορθώσει τὰ ἄπειρα νιάτα. Ὁ Σάββας

ἐπιθυμοῦσε κατόπιν πιέσεων τῆς νεότητος νὰ πάει στὸν γέροντα Χατζῆ-Γιώργη (1809-1886) στὴν Κερασιά. Τελικά, ἔφυγε, ἀλλὰ ὁ Χατζῆ-Γιώργης γιὰ νὰ καταλάβει τὴν πνευματικὴ του πολιτεία καὶ τὴν φύση τοῦ πειρασμοῦ του, τὸν ρώτησε: Θὰ φέρεις σὲ πέρας ὅ,τι καὶ ἂν διαταχθεῖς; Αὐτὸς συμφώνησε ὅτι θὰ ἔκανε ὑπακοή, καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν ἴδιο νὰ τὸν πάρει κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησή του, ἐλπίζοντας ὅτι θὰ ἀναπαυόταν ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία μὲ τὴν νέα ἀδελφότητα καὶ θὰ ζοῦσε περισσότερο μὲ τὸ θέλημά του.

Ὁ Χατζῆ-Γιώργης ὅμως τὸν πῆγε πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὸ κελλί του καὶ τοῦ ὑπέδειξε ἓνα μέρος κάτω ἀπὸ ἓναν τεράστιο βράχο γιὰ νὰ μείνει, τὸ ὁποῖο ἦταν μίᾶ σπηλιά, γιὰ τὴν ἀκρίβεια ἦταν ἓνα κοίλωμα ποῦ σχηματιζόταν ἀπὸ τὸν βράχο καὶ τὸ ἔδαφος. Ὁ γέροντας ρώτησε τὸν Σάββα ἄλλη μίᾶ φορά, ἂν θὰ ἔκανε ὑπακοή σὲ ὅλα. Ὁ Σάββας ἀπάντησε πάλι καταφατικά. Ἐπειτα, τοῦ ἔδωσε ὁδηγίες σχετικὰ μὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν κανόνα του καὶ τοῦ γνωστοποίησε ὅτι αὐτὸς προσωπικά, θὰ τοῦ ἔφερνε φαγητό, τὸ ὁποῖο δὲν θὰ ἦταν ἄλλο, ἀπὸ αὐτὸ ποῦ θὰ ἔτρωγε ὁ ἴδιος.

Ὁ Σάββας κράτησε τὸν λόγο του γιὰ λίγο καιρὸ, καὶ ἔτρωγε τὸ φαγητὸ ποῦ ὁ γέροντας τοῦ ἔφερνε. Πάντως, δὲν μποροῦσε νὰ ἀντέξει τέτοια στέρση, γιὰτὶ ὁ γέροντας τοῦ ἔδινε μόνο χόρτα, τὰ ὁποῖα ἦταν ἄγρια καὶ πικρά. Ὁ Σάββας, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζει ὁ

γέροντας, πήγαινε κρυφὰ στήν Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης καὶ ἔκλεβε ψωμί μὲ ζάχαρη. Κατὰ τὴν ἀπουσία τοῦ γέροντα, ὁ Σάββας ἄφησε τελείως τὸν ἐγκλεισμό του. Συμπεριφερόταν σὰν φυλακισμένος ποὺ εἶχε ἀποκτήσει τὴν ἐλευθερία του, ἀφοῦ ἔπαιζε παιδικὰ παιχνίδια μὲ νεώτερους ἀδελφούς.

Ὅταν τὸ ἔμαθε αὐτὸ ὁ γέροντας, τὸν ἐπέπληξε γιὰ τὴν ἀνυπακοή του καὶ τὴν ἀνοησία του. Πρόσθεσε ἐπίσης, ὅτι τὸ φαγητὸ ποὺ φαινόταν σὲ αὐτὸν ἀφόρητο, ἦταν αὐτὸ ποὺ ὁ γέροντας ἔτρωγε κάθε μέρα. Σὰν ἐπιτίμιο ποὺ ἔκανε τὸ θέλημά του καὶ δὲν ἔκανε ὑπακοή, τοῦ εἶπε ὅτι ἂν θέλει νὰ συνεχίσει νὰ ζεῖ μαζί του, τότε θὰ τὸν ἔκλεινε σὲ ἓνα βαρέλι. Θὰ παρέμενε ἐκεῖ μέσα ἕως ὅτου ὁ γέροντας πεισθεῖ τελείως ὅτι αὐτὸς παραμένει σὲ εἰλικρινῆ ὑπακοή. Ἄν δὲν ἤθελε νὰ τὸ κάνει αὐτό, τότε ὁ γέροντας δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὸν κρατήσει περισσότερο μαζί του.

Ὁ Σάββας συμφώνησε, ἀναγνωρίζοντας τὴν ἐνοχή του ἀπέναντι σὸν γέροντα. Μπήκε σὸ μεγάλο βαρέλι, σὸ ὁποῖο ὁ γέροντας τὸν ἔκλεισε, χωρὶς νὰ τὸν ἀφήνει νὰ πάει πουθενά. Τὸ βαρέλι ἦταν πολὺ μεγάλο, καὶ μποροῦσε νὰ κάνει τὸν προσωπικό του κανόνα, μετάνοιες καὶ ἀκόμα νὰ κάνει μερικὰ βήματα μέσα σὲ αὐτό. Γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα τῆς φύσης, ἔγινε ἓνα μικρὸ ἄνοιγμα. Ὁ σκοπὸς τοῦ Χατζῆ-Γιώργη ἦταν νὰ διορθώσει τὸν Σάββα. Ἄν ὁ Σάββας

δὲν μποροῦσε νὰ ὑπομείνει ἕναν τέτοιο ἐγκλεισμό, θὰ ἔπρεπε νὰ γυρίσει στὸν γέροντά του, τὸν π. Ἰλαρίωνα.

Εἶχε περάσει λίγος καιρός, ὅταν ὁ γέροντας πῆγε στὸν Σάββα καὶ τοῦ εἶπε πὼς εἶχε μάθει πὼς ὁ π. Ἰλαρίων εἶχε πεθάνει. Ὁ Σάββας ἔκλαψε καὶ ἄρχισε νὰ κατηγορεῖ τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ χτυπᾷ τὸ πρόσωπό του ἐπειδὴ τὸν εἶχε ἀφήσει, λέγοντας: Δὲν θὰ ἐγκαταλείψω ποτὲ τὸ βαρέλι, θὰ πεθάνω ἐδῶ. Ζήτησε ἀπὸ τὸν γέροντα νὰ προσεύχεται στὸν Θεό, νὰ ἀναστηθεῖ ὁ π. Ἰλαρίων.

Ὁ Χατζῆ-Γιώργης, βλέποντας ὅτι ὁ Σάββας εἶχε ἔρθει σὲ μετάνοια, τὸν ρώτησε ἂν θὰ ἦταν ὑπάκουος στὸν π. Ἰλαρίωνα, ἂν ξαναρχόταν στὴν ζωὴ. Μὲ δάκρυα ὑποσχέθηκε νὰ εἶναι ὑπάκουος στὸν π. Ἰλαρίωνα μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἐὰν ἐρχόταν στὴν ζωὴ. Ὁ Χατζῆ-Γιώργης ὑποσχέθηκε νὰ προσευχηθεῖ ὥστε ὁ γέροντάς του νὰ ἀναστηθεῖ.

Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες, ὁ γέροντας πῆγε τὸν Σάββα στὸν π. Ἰλαρίωνα. Ὁ Σάββας, γεμάτος ἀπὸ ἀνυπομονησία, ἤθελε νὰ βεβαιωθεῖ ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ γρήγορα, ἐὰν ὁ γέροντας ἦταν ζωντανός, προπορευόταν μπροστὰ ἀπὸ τὸν Χατζῆ-Γιώργη, ἀφήνοντάς τον πίσω. Ἄρχισε νὰ σκοτεινιάζει. Βλέποντας ἀπὸ μακριὰ ἕνα φῶς στὸ κελλί τοῦ γέροντα, κατάλαβε ὅτι αὐτὸς ἦταν ζωντανός. Πῆγε βιαστικὰ στὸ κελλί του καὶ ἄρχισε νὰ χτυπᾷ τὴν

πόρτα. Όταν ο π. Ίλαρίων ρώτησε από μέσα ποιός ήταν, ο Σάββας απάντησε: ένας σκύλος. Ο γέροντας κατάλαβε από την φωνή, ότι ήταν ο ύποτακτικός του και απάντησε: Φοβάμαι τὰ σκυλιά, μπορεί νὰ μὲ δαγκώσουν. Εἶμαι ὁ ύποτακτικός σου· εἶπε ὁ Σάββας κλασιάρικα. Δὲν ἔχω κανέναν σκύλο ύποτακτικό· εἶπε ὁ π. Ίλαρίων καὶ παρέμεινε σιωπηλός. Ὁ Σάββας ἄρχισε νὰ τὸν ἰκετεύει νὰ ἀνοίξει τὰ πόρτα καὶ νὰ τὸν δεχθεῖ πίσω ὅπως ὁ πατέρας δέχεται τὸν ἄσωτο υἱό, γιατί εἶχε μετανοήσει γιὰ ὅλα καὶ εἶχε ἔρθει νὰ ζητήσει συγχώρεση. Ὁ γέροντας απάντησε ὅτι δὲν θὰ τὸν ἄφηνε νὰ μπεῖ μέσα, μέχρι νὰ ἔρθει ὁ Χατζῆ-Γιώργης.

Όταν ὁ Χατζῆ-Γιώργης ἦρθε, ὁ π. Ίλαρίων βγῆκε ἔξω, τοῦ ἔβαλε μετάνοια καὶ βγάζοντας τὸ ράσο του, τὸ ἔδωσε σὲ αὐτόν, παίρνοντας τὸ ράσο τοῦ Χατζῆ-Γιώργη, τὸ ὁποῖο καὶ φόρεσε. Μετά, τὸν ὁδήγησε μέσα στὸ κελλί. Ὁ Χατζῆ-Γιώργης ρώτησε τὸν π. Ίλαρίωνα γιὰ ποιὸν λόγο ἔκανε αὐτὴ τὴν ἐναλλαγὴ τοῦ ράσου. Ὁ τελευταῖος απάντησε πὼς τὸ ἔκανε αὐτὸ ἐπειδὴ ὁ ἴδιος δὲν γνώριζε πὼς νὰ διορθώσει τὸν ύποτακτικό του καὶ εἶχε ἀποτύχει νὰ τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν αὐταπάτη, ἐνῶ αὐτὸς ἀπεναντίας εἶχε καταφέρει νὰ τὸν διορθώσει: Σοῦ εἶμαι εὐγνώμων γιὰ πολλά, γιατί ὁ Σάββας δὲν μοῦ ἔκανε καθόλου ύπακοή, καὶ δὲν μπορούσα νὰ τὸν ὁδηγήσω στὴν σωτηρία, ἀλλὰ τὸν ἄφησα νὰ πάει ὅπου ἤθελε. Τὸν κέρδισες γιὰ χάριν τοῦ Κυρίου, τὸν ὁδήγησες σὲ συντριβή, καὶ ἔτσι βλέπω ὅτι ἔχεις πολὺ μεγάλη χάρη! Κάθισαν κάτω. Ὁ

Σάββας ἤθελε νὰ τοὺς πλύνει τὰ πόδια σὰν ἓνα σημάδι τελείας μετανοίας καὶ ταπεινώσεως, ἀλλὰ ὁ Χατζῆ-Γιώργης τοῦ τὸ ἀπαγόρευσε. Μετὰ ὁ π. Ἰλαρίων γύρισε στὸν Σάββα καὶ ρώτησε: Τί θέλεις ἀπὸ ἐμένα; Δὲν ἔχω πεθάνει ἀκόμα. Ὁ Σάββας ἀπάντησε: Ἐνα πρᾶγμα θέλω, νὰ κάνω ὑπακοή σὲ σένα, σὲ ὅλα, γιὰ πάντα! Ὁ γέροντας κοίταξε πρὸς τὸν Σάββα καὶ εἶπε: Θὰ κάνεις ὅτι σοῦ λέω; Ὁ τελευταῖος ἀπάντησε καταφατικά. Ὁ γέροντας συνέχισε: Δὲν ἐμπιστεύομαι τὰ λόγια σου τώρα. Φέρε μαζί σου κάποιον ποὺ θὰ μαρτυρήσει ὅτι θὰ μὲ ὑπακούσεις. Κοίτα, ὁ Χριστὸς εἶναι μάρτυράς μου· ἀπάντησε ὁ Σάββας δείχνοντας τὴν εἰκόνα. Ἀφοῦ ἐπικαλεῖσαι τὸν Χριστὸν σὰν μάρτυρά σου, πρέπει νὰ πᾶς πίσω στὸν πατέρα Γεώργιο καὶ νὰ ἀσκηθεῖς ἐκεῖ· ἐπεσήμανε ὁ γέροντας.

Ὁ Σάββας ἄρχισε νὰ ἐκλιπαρεῖ τὸν γέροντα νὰ μὴν τὸν στείλει πίσω, λέγοντας ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ἀντέξει τὴν ζωὴ αὐτὴ, ἀφοῦ ὁ Χατζῆ-Γιώργης προφανῶς θὰ τὸν ἔβαζε πάλι στὸ βαρέλι. Τί θὰ ἔκανε τότε; Ἀλλὰ ὁ π. Ἰλαρίων ἦταν ἄκαμπτος καὶ γυρνώντας στὸν π. Γεώργιο, τοῦ ζήτησε νὰ πάρει τὸν Σάββα πίσω. Ὁ τελευταῖος, ἀπὸ σεβασμὸ στὸν γέροντα, δέχθηκε, ἀλλὰ μὲ τοὺς ὅρους ὅτι ὁ Σάββας θὰ ἔτρωγε ὅ,τι καὶ αὐτός, ὅτι δὲν θὰ ἔκλεβε παξιμάδια καὶ ὅτι δὲν θὰ συμπεριφέρεται ἐλεύθερα μὲ τοὺς νέους μοναχοὺς κατὰ τὴν ἀπουσία του.

Ὁ π. Ἰλαρίων ρώτησε τὸν Σάββα: Τί ἔκανες; Ὁ π. Γεώργιος ἐργάζεται συνεχῶς καὶ μάλιστα βαρεῖς δουλειές, ἀλλὰ τρώει αὐτὸ τὸ φαγητό. Καὶ ἐσὺ δὲν κάνεις τίποτα καὶ θέλεις νὰ φᾶς κάτι ἄλλο; Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐλεύθερη συμπεριφορὰ σου δὲν γνωρίζεις ὅτι αὐτὴ γεννᾷ τὴν παρρησία καὶ ἡ παρρησία μὲ τὴν σειρά της γίνεται ἡ μητέρα ὅλων τῶν κακῶν; Δίνοντάς του ἐντολὴ νὰ ὑπακούει τὸν π. Γεώργιο, ἀπέλυσε καὶ τὸν Σάββα.

Κατὰ αὐτὴ τὴν περίοδο, ἐπισκέπτες ἄρχισαν πάλι νὰ ἔρχονται στὸ κελλὶ τῶν Ἁγίων Ἀρχαγγέλων. Ὁ π. Ἰλαρίων δὲν μποροῦσε ἄλλη μία φορὰ νὰ βρεῖ εἰρήνη. Ἔτσι, στὸ 1843, ξαναγύρισε στὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου στὴν Διονυσίου.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ Χατζῆ-Γιώργης, ἔβαλε τὸν Σάββα στὴν προηγούμενη σπηλιά, καὶ τοῦ ἔδωσε τὶς ἴδιες ὁδηγίες σχετικὰ μὲ τὸν κανόνα προσευχῆς του. Τὸν προμήθευσε μὲ τὸ ἴδιο φαγητό, ὅπως πρὶν. Ἀλλὰ αὐτὴ τὴν φορὰ, ὁ Σάββας, δὲν ἔμεινε γιὰ πολὺ κοντὰ στὸν Χατζῆ-Γιώργη, καθότι ὁ ἀδελφός του Μακάριος ἀρρώστησε ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴ ἄσκηση καὶ ὑπέφερε πολὺ. Ὁ π. Ἰλαρίων ἔγραψε στὸν Χατζῆ-Γιώργη νὰ στείλει κάποιον νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν ἀσθενῆ Μακάριο. Στὸ σημείωμά του δὲν ἐννοοῦσε τὸν Σάββα, ἀλλὰ ἦταν αὐτὸς τὸν ὁποῖον ἔστειλε. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς τελευταίας διαμονῆς του μὲ τὸν Χατζῆ-Γιώργη, ὁ Σάββας ὑπέμεινε τόσα πολλὰ πνευματικὰ

γυμνάσματα ἀπὸ τὸν γέροντα, ποὺ θὰ παραμείνουν στὴν μνήμη του γιὰ ὀλόκληρη τὴν ζωὴ του.

Ὁ π. Μακάριος κοιμήθηκε 10 μέρες μετὰ τὴν ἄφιξη τοῦ Σάββα. Κατὰ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του τὸ πρόσωπό του ἔλλαμψε μὲ ἓνα ὑπερκόσμιο φῶς, ποὺ σταδιακὰ μεγάλωνε. Τὸ φῶς ἔκανε νὰ λάμπει τόσο τὸ δωμάτιο, ὅσο καὶ ὅλη ἡ περιοχή. Τὸ εἶδαν πολλοὶ ποὺ ἦρθαν στὸ κελλὶ τοῦ π. Ἰλαρίωνα.

Ὁ ἐτοιμοθάνατος Μακάριος, ἀκτινοβολοῦσε ἀπὸ χαρὰ, εἶπε ὅτι εἶχαν ἔρθει οἱ Ἄγγελοι, μετὰ ἦρθαν οἱ Ἀσκητὲς Πατέρες, οἱ Μάρτυρες, οἱ Ὁμολογητὲς, οἱ Ἅγιοι Ἱεράρχες καὶ οἱ Προφῆτες. Ἐκεῖ εἶναι ἡ Παντάνασσα Θεοτόκος ἡ ἴδια· εἶπε μία στιγμή. Ὅλοι στέκονταν μὲ τρόμο. Τὸ φῶς ἔλαμπε τόσο πολὺ, ποὺ τὰ μάτια τους δὲν μπορούσαν νὰ ἀντέξουν τὴν λάμψη. Ἐπειτα ὁ ἐτοιμοθάνατος εἶπε: Ἐδῶ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μας ὁ ἴδιος· καὶ ὅλοι ἔπεσαν κάτω μὲ φόβο εὐλαβείας.

Ὁ Μακάριος εἶπε στὸν γέροντα: Συγχώρεσέ με καὶ εὐλόγησέ με Πάτερ, ὅλοι μὲ παίρνουν ἀπὸ μακριὰ ἀπὸ ἐδῶ. Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ἡ ψυχὴ του πέταξε μακριὰ στὸν οὐρανὸ, καὶ τὸ φῶς, τὸ ὁποῖο φώτισε ὅλο τὸ ἐρημητήριο, βαθμιαία ἐξασθένησε. Ὅλοι θαύμασαν καὶ δόξασαν τὸν Θεό, ποὺ εἶχε κρυμμένο ἓναν δοῦλό Του μὲ τόση μεγάλη χάρη. Μὲ τὴν σιωπηρὴ ὑπακοή, καὶ τὴν ἀποκοπὴ τοῦ δικοῦ του θελήματος, ὁ

Μακάριος εἶχε εὐχαριστήσῃ τὸν Θεό. Ἡ κοίμησή του μετὰ ἀπὸ ὀκτὼ χρόνια ποὺ ἔζησε μὲ τὸν γέροντα, ἀπέδειξε τὴν βαθειὰ σοφία τοῦ π. Ἰλαρίωνος, ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε ὀδηγήσει σὲ τόσο μικρὸ χρονικὸ διάστημα σὲ μεγάλο πνευματικὸ ἐπίπεδο.

Ἐχοντας θάψει τὸν π. Μακάριο, ὁ π. Ἰλαρίων κάλεσε τὸν Σάββα καὶ τοῦ εἶπε ὅτι δὲν θὰ τὸν ἀφήσει νὰ παραμείνει μαζί του καὶ ὅτι ἦταν ἐλεύθερος νὰ πάει ὅπου θέλει. Παρ' ὅλες τὶς παρακλήσεις τοῦ Σάββα, παρέμενε ἄκαμπτος. Ὁ Σάββας πῆγε πάλι στὸν Χατζῆ-Γιώργη, ἀλλὰ ὁ τελευταῖος τοῦ εἶπε, ὅτι δὲν μποροῦσε νὰ τὰ βάλει μὲ τὴν ἀστάθεια καὶ τὴν ἀμέλειά του, καὶ γιὰ αὐτὸ τοῦ παράγγειλε νὰ ἐπιστρέψει στὸν π. Ἰλαρίωνα. Μετὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς παρακλήσεις τοῦ Σάββα καὶ τὴν ἀποφασιστικὴ ἄρνηση τοῦ π. Γεωργίου, ὁ Σάββας ἀποφάσισε νὰ πάει πίσω στὸν π. Ἰλαρίωνα. Πῆρε τὸ καπίστρι ἀπὸ ἓνα μουλάρη καὶ τὸ φόρεσε στὸν ἑαυτὸ του. Μὲ τέτοια ἐνδυμασία πῆγε πίσω στὸν γέροντα. Οἱ πρῶτὲς του λέξεις ἦταν: Ὅπως βλέπεις μοῦ ἐφαρμόζει ἀπόλυτα, ἀφήνομαι στὴν διάθεσή σου σὰν μουλάρη! Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ, ὁ γέροντας τὸν δέχθηκε.

Σύντομα ὁ π. Γεώργιος ἦρθε καὶ εἶπε στὸν π. Ἰλαρίωνα, δείχνοντας τὸν Σάββα: Ὁ, τὶ κανόνας τοῦ χρειάζεται, τὶ κανόνας! Ὁ π. Ἰλαρίων ὑπερασπιζόμενος τὸν Σάββα εἶπε: Ὁχι, τώρα φοράει καλινάρι. Μπορῶ νὰ τὸν διευθύνω καὶ θὰ μὲ ὑπακούει.

Ὁ π. Ἰλαρίων ἄρχισε τότε νὰ ἐπαινεῖ τὸν Σάββα γιὰ τὴν ὑπομονή του καὶ εἶπε: Θὰ σὲ χειροτονήσουμε διάκο. Ὅχι, ἀντέδρασε ὁ Χατζῆ-Γιώργης, εἶναι ἀκόμα νωρίς, εἶναι ἀκόμη ἓνας μεγάλος ἀνόητος, ἓνας μεγάλος ἀνόητος! Μετὰ, ὁ π. Ἰλαρίων καὶ ὁ π. Γεώργιος μίλησαν ἀρκετὰ γιὰ τὴν χειροτονία. Ὁ Σάββας τὴν τρίτη μέρα χειροτονήθηκε διάκος καὶ σύντομα ἱερομόναχος. Ὁ γέροντας εἶχε ἐπιθυμία νὰ χειροτονήσῃ τὸν Μακάριο, ἀλλὰ ἐξαιτίας τῆς κοίμησης τοῦ τελευταίου καὶ ἐπειδὴ εἶδε τὴν ἀληθινὴ μετάνοια τοῦ Σάββα, συμφώνησε νὰ γίνῃ ὁ Σάββας διάκος. Σχετικὰ μὲ αὐτό, τὸν ὑποχρέωσε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν παρακάτω κανόνα· νὰ λειτουργεῖ καθημερινὰ γιὰ ὅλη τὴν ζωὴ, καὶ νὰ προσεύχεται γιὰ ὅλο τὸν κόσμο.

Γ'. Στὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου. Πατρικὲς νουθεσίαι. Θαυμαστὰ σημεῖα

Τὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου, βρίσκεται σὲ μία πλαγιά τοῦ Ἄθωνος, περίπου μιάμιση ὥρα μακριὰ ἀπὸ τὴν Μονὴ Διονυσίου. Ἐδῶ οἱ ἀσθένειαι τοῦ γέροντα ἐπιδεινώθηκαν. Κατὰ καιροῦς, κλινόταν στὸ ἀπομονωμένο κελλὶ τοῦ Ἁγίου Ὀνουφρίου καὶ ἀπολάμβανε τὴν ἡσυχία.

Ἐνῶ ζοῦσε στὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου, ὁ γέροντας δὲν ἀναλάμβανε τὸ καθῆκον τοῦ πνευματικοῦ, παρ'

ὅλες τὶς παρακλήσεις τοῦ κόσμου. Δεχόταν πάντως, αὐτοὺς ποὺ κατέφευγαν σὲ αὐτὸν γιὰ νουθεσία. Ὅλοι ὅσοι πήγαιναν σὲ αὐτὸν, ἐπέστρεφαν πάλι σὰν πνευματικὰ παιδιὰ, ἀλλὰ δὲν τοὺς διάβαζε τὴν εὐχὴ τῶν ἀφέσεων τῶν ἀμαρτιῶν. Ὑπῆρξαν μόνο πέντε διαφορετικὲς περιπτώσεις ποὺ ὁ π. Ἰλαρίων συγχώρεσε ἀμαρτίες, ὑποχρεωμένος νὰ τὸ κάνει ἀπὸ τὴν σπουδαιότητα τῶν ὑποθέσεων.

Ἄνθρωποι ἔρχονταν ἀπὸ παντοῦ μὲ πνευματικὲς ἀναζητήσεις. Τὸν ἀποκαλοῦσαν: ὁ πνευματικὸς τῶν πνευματικῶν. Οἱ πατέρες τοῦ Ἁγίου Ὁρους τὸν τοποθέτησαν στὸ ψηλότερο πνευματικὸ ἐπίπεδο, τὸν ἀποκαλοῦσαν: ἓνας ἀπὸ τοὺς παλιοὺς πατέρες. Γνώριζαν τὴν μεταμόρφωση τοῦ γέροντα ἀπὸ μιὰ ζωὴ γεμάτη μὲ παγκόσμια δόξα σὲ ἓναν ἐρημίτη ἔγκλειστο, ὁμολογητὴ, καὶ μεγάλο ἀσκητὴ. Ἐξαιτίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ στὴν ζωὴ του, τὸν ἀντιμετώπιζαν μὲ τὸν βαθύτερο σεβασμὸ. Ὁ λόγος του εἶχε κῦρος χωρὶς νὰ ὑπολογίζει τὰ πρόσωπα ποὺ εἶχε ἀπέναντί του. Μερικὲς φορές, μίλαγε προφητικὰ γιὰ τὸ τι πρόκειται νὰ ἀκολουθήσει καὶ πάντα αὐτὰ ποὺ ἔλεγε γινόταν πραγματικότητα. Ὁ γνωστὸς ἀσκητὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους, π. Εὐστάθιος, ποὺ ἀργότερα ἔζησε στὴν Χάλκη, ἔλεγε ὅτι ὁ π. Ἰλαρίων πέρασε καὶ τὰ δέκα σκαλοπάτια τῆς πνευματικῆς κλίμακας, ὅπως περιγράφεται στὴν Φιλοκαλία ἀπὸ τὸν Θεοφάνη.

Τὸν Αὐγούστο τοῦ 1849, ὁ Ῥώσσοσ συγγραφέας καὶ προσκυνητῆς, Ἀνδρέας Μουραβιώφ, ἐπισκέφθηκε τὸν π. Ἰλαρίωνα. Ὁ Μουραβιώφ, ἔγραψε σχετικὰ μὲ τὴν συνάντησή τους: Ὁ γέροντας ἦταν ἐλάχιστα προσιτός. Πάντως, στὴν Μονὴ Ἰβήρων, ἐπισκέφθηκα κάποιον ἄλλον Γεωργιανὸ ἀσκητῆ, ὀνόματι Βενέδικτο. Αὐτός, μὲ συμβούλευσε νὰ χτυπήσω τὴν πόρτα τοῦ ἔγκλειστου στὸ ὄνομα τοῦ π. Βενεδίκτου, ὁ ὁποῖος ἦταν συγγενής, καὶ φίλος. Τὸ πρόσωπο τοῦ π. Ἰλαρίωνος στὴν ἐμφάνισή του ἦταν ιδιαίτερα κατακόκκινο. Φώτιζε τὰ μάγουλά του τὸ κόκκινο χρῶμα, ἀλλὰ τὸ γκρίζο τῶν μαλλιῶν του καὶ τῆς γενειάδας του ἀποκάλυπταν τὴν ἡλικία του. Εἶχε ἀνανεώσει τὴν νεότητά του ὅπως ὁ ἀετός. Ὁ γέροντας μὲ ἔβαλε νὰ καθίσω δίπλα του καὶ μαθαίνοντας ἀπὸ ποὺ ἤμουν μὲ ρώτησε γιὰ τὴν Ῥωσσία. Τί ἤρθες νὰ δεῖς στὸ ἐρημητήριό μου; μὲ ρώτησε μὲ ἀναστεναγμό. Τίς ἁμαρτίες μου; ἢ ἐὰν εἶναι στὸν κόσμο ἔξω καὶ ἄλλα παράσιτα ὅπως ἐγώ; Ὅτι ἔχω δεῖ καὶ γνωρίζω ἔχει ξεχαστεῖ πολὺ πιὸ πρὶν. Θὰ ζήσω ἐδῶ σὲ αὐτὸν τὸν κόσμο τόσο, ὅσο μὲ ἀνέχεται ὁ Θεός. Πάντως, γιὰ τὴν ταπεινώσή σου, εἶναι καρποφόρο νὰ ἐπισκέπτεσαι τίς Ἱερὲς Μονές, γιὰτὶ ἐκεῖ πάντα οἰκοδομεῖται κάποιος, ἀφοῦ ὁποιαδήποτε διακονία γίνεται μὲ ἀγαθὸ σκοπὸ.

Ἦθελα νὰ πάρω ἀπὸ αὐτὸν, κάποιο ὀρατὸ σημάδι τῆς εὐλογίας του, σὰν ἐνθύμηση τῆς συνάντησής μας. Ὁ π. Ἰλαρίων πῆγε στὸ παρεκκλήσι καὶ ἔφερε ἓνα κομποσχοῖνι φτιαγμένο ἀπὸ μαῦρο κεχριμπάρι. Ἐὰν

ζητᾶς μία εὐλογία τῆς ἀναξιότητάς μου, τότε αὐτὸ ἄς σὲ συνοδεύει. Ἀφοῦ εἶπε αὐτά, μὲ ἀπέλυσε μὲ εἰρήνη.

Κάποτε, ὁ π. Νικόδημος ὁ Βούλγαρος ἀπὸ τὴν Μονὴ Κωνσταμονίτου, ἐπισκέφθηκε τὸ κελλὶ τοῦ π.

Ἰλαρίωνος μαζί μὲ κάποιον ἱερομόναχο. Συζήτησαν τόσο πολὺ διάφορα πνευματικὰ θέματα ποῦ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβουν ἡ συζήτηση παρατάθηκε μέχρι ἀργὰ τὸ βράδυ. Ὄταν ἡ συζήτηση τελείωσε, ὁ γέροντας τοὺς εἶπε: Καλὰ, τώρα πηγαίνετε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ στεναχωρήθηκαν, ἀναρωτήθηκαν ποῦ νὰ πᾶνε τέτοιο βράδυ σκοτεινὸ, χωρὶς φεγγάρι. Ἀλλὰ, ταπεινὰ κοίταξαν τὸν γέροντα, καὶ μὴ τολμώντας νὰ παρακούσουν, ἀναχώρησαν. Εἶχαν μόλις βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ, ὅταν ἓνα ξαφνικὸ φῶς ἔλλαμψε καὶ ἄρχισε νὰ ἀπλώνεται στὸ ἀπότομο καὶ στριφογυριστὸ μονοπάτι καὶ σχεδὸν ὅλα ἔγιναν φωτεινὰ σὰν μέρα καὶ εὐκόλα πλέον κατάφεραν νὰ φθάσουν στὴν Μονὴ Διονυσίου.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐπιδημίας χολέρας, ὅταν καθιερώθηκαν ἐπιφυλακὲς στὶς περιοχὲς γύρω ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος, μία καταιγίδα ὁδήγησε ἓνα σκάφος μὲ λαϊκοὺς, στὴν ἀκτὴ τῆς Μονῆς Διονυσίου. Ἦθελαν νὰ προσαράξουν, ἀνέλκυσαν τὸ σκάφος ἔξω ἀπὸ τὴν θάλασσα καὶ περίμεναν στὸν πύργο τοῦ λιμανιοῦ μέχρι νὰ φτιάξει ὁ καιρὸς. Ἀλλὰ ἐξαιτίας τῆς ἐπιδημίας, ὁ παρατηρητής, δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς ἀφήσει στὴν στεριά, χωρὶς νὰ ζητήσῃ τὴν εὐλογία τοῦ

ήγουμένου. Ὁ τελευταῖος δὲν εὐλόγησε τὴν προσάραξή τους, λέγοντάς τους νὰ πᾶνε μὲ πανί, μέχρι τὴν ζώνη τῆς καραντίνας στὴν Δάφνη. Ἀπὸ τὸ σκάφος τοὺς ἐξήγησαν, ὅτι ἐξαιτίας τῆς καταιγίδας καὶ τῆς νύχτας, ἦταν ἀδύνατο γιὰ αὐτοὺς νὰ φθάσουν στὴν Δάφνη. Οἱ μοναχοί, κατηγορηματικά, ἀρνήθηκαν νὰ τοὺς δεχτοῦν καὶ ἔσπρωξαν μὲ δύναμη τὸ σκάφος μέσα στὴν θάλασσα. Κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς συνθήκες, κατέβαλαν μεγάλες προσπάθειες μέχρι νὰ φθάσουν στὴν τελευταία Μονή.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες, ἐξοργίστηκαν μὲ τὸν ἡγούμενο καὶ τὶς πράξεις του, καὶ πῆγαν στὸν π. Ἰλαρίωνα γιὰ νὰ τοῦ ποῦν τι εἶχε γίνει. Ὁ γέροντας τοὺς ἠρέμησε, προσθέτοντας ὅτι ὁ Κύριος θὰ τιμωροῦσε τὸν ἡγούμενο. Γιὰ τὸ δικό του ὄφελος, θὰ τὸν ἐπισκεπτόταν μία ἀρρώστια ποὺ θὰ τὸν ἔκανε νὰ εἶναι κατάκοιτος τρεῖς μέρες, καὶ θὰ μούγκριζε σὰν νὰ ἦταν ἀγελάδα. Καί, ἀφοῦ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς εἶχαν πάρει μέρος σὲ αὐτό, ἄλλη κακοτυχία θὰ ἐμφανιζόταν σὲ αὐτοὺς, πρὸς ὄφελός τους.

Σὲ τρεῖς μέρες ὁ λαιμὸς τοῦ ἡγουμένου ἔκλεισε ἔτσι ποὺ ὅταν πῆγαινε νὰ μιλήσει, κραύγαζε σὰν ἀγελάδα καὶ παρέμεινε κλινήρης γιὰ τρεῖς μέρες ἀκριβῶς. Μετὰ ἀπὸ τὴν ἀποκατάστασή του, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες μπῆκαν σὲ ἓνα σκάφος καὶ πῆγαν νὰ πιάσουν ψάρια. Ἡ ἡμέρα ἦταν ἡρεμῆ, ἀλλὰ ξαφνικά, ἓνας βίαιος ἀνεμοστρόβιλος φύσηξε καὶ μία μεγάλη

καταιγίδα ξέσπασε πού ὅλοι ἔμειναν στήν βάρκα σάν παράλυτοι. Τò σκάφος ὄρμησε στήν ἀκτή, καί ἔσπασε σέ κομμάτια, ἐνῶ οἱ πατέρες μόλις πού σώθηκαν. Μία ἄλλη βάρκα, πού στάλθηκε νά τοὺς βοηθήσει, βυθίστηκε καί αὐτή.

Στήν Μονή Διονυσίου, ὑπῆρχε ἓνας μοναχός, κηπουρός, ὁ ὁποῖος ἐξαιτίας μερικῶν γεγονότων πού εἶχαν συμβεῖ στήν ζωή του, ἔχασε τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας καί ἐξαιτίας αὐτοῦ εἶχε περιπέσει σέ ἀπαγοήτευση. Κάποτε, ὁ π. Ἰλαρίων ἔστειλε τὸν π. Σάββα στὸ Μοναστήρι γιὰ κάποιον συγκεκριμένο σκοπό. Καθ' ὁδὸν συνάντησε τὸν κηπουρό, ὁ ὁποῖος ἦταν ἔτοιμος νὰ ἐγκαταλείψει γιὰ πάντα τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Ὁ π. Σάββας προσπάθησε νὰ τὸν πείσει νὰ παραμείνει, τὸν καθησύχασε καί τοῦ εἶπε νὰ θέσει ὅλη του τὴν ἐλπίδα στὸν Θεό, καί νὰ μὴν ἀπελπίζεται. Ὁ κηπουρός, δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσει ἀρχικά, ἀλλὰ ἄρχισε νὰ σκέπτεται μήπως ὁ π. Σάββας εἶχε δίκιο. Τελικά, συμφώνησε νὰ παραμείνει στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἀλλὰ μὲ τὸν ὄρο ὅτι ὁ π. Σάββας θὰ ἔπαιρνε πάνω του τὶς ἁμαρτίες του. Ὁ τελευταῖος δέχθηκε βάζοντας τὸ χέρι του πάνω του.

Μὲ τὴν ἐπιστροφή του, ὁ διάβολος ἄρχισε νὰ βάζει λογισμοὺς στὸν π. Σάββα πὼς ἦταν πάνω ἀπὸ τὶς δυνάμεις του νὰ ἀναλάβει τὶς ἁμαρτίες τοῦ ἀδελφοῦ.

Ἡ σκέψη τὸν ἔφθασε νὰ πέσει σὲ ἀπελπισία. Διαφωνοῦσε μὲ τὸν ἑαυτό του, δὲν ἤθελε νὰ πάει στὸν γέροντα, ἀλλὰ ὅπουδῆποτε ἄλλοῦ. Ἐκείνη τὴν στιγμή, ὁ π. Ἰλαρίων πληροφορήθηκε ἐκ πνεύματος ὅτι ὁ ὑποτακτικός του ἦταν σὲ κίνδυνο καὶ ἄρχισε τὴν προσευχὴ γιὰ τὴν σωτηρία του. Τότε ὁ π. Σάββας αἰσθάνθηκε μία ἀνακούφιση ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, καὶ ἀποφάσισε νὰ γυρίσει στὸν γέροντα μὲ βαρεῖα καρδιά. Ὁ π. Ἰλαρίων τὸν συνάντησε καθ' ὁδόν: Τί σοῦ συνέβη; Ἐφυγες τόσο χαρούμενος ἀλλὰ ἐπιστρέφεις τόσο λυπημένος. Μὴν φοβᾶσαι! Ὁ Κύριος ἔχει πάρει πάνω Του τὶς ἁμαρτίες ὅλου τοῦ κόσμου. Δὲν θέλει στὰ ἀλήθεια τὴν σωτηρία ἑνὸς ἀνθρώπου; Καὶ ὁ π. Σάββας ἀμέσως γαλήνευσε.

Ἐπίσης, σὲ ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιο τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος, ἀρχιμανδίτη Μακαρίου, ὁ τελευταῖος γράφει:

Στις 8 Ἰανουαρίου 1857, ὁ π. Ἰωάσαφ, ἓνας Γεωργιανὸς μοναχὸς ποὺ ζεῖ μαζί μας, πῆγε στὴν Μονὴ Διονυσίου γιὰ ἐξομολόγηση, στὸν ὀνομαστὸ στίς μέρες μας, ἱερομόναχο Ἰλαρίωνα. Κατὰ τὴν ἀναχώρηση τοῦ μοναχοῦ τοῦ ζήτησα νὰ ρωτήσῃ τὸν γέροντα νὰ μοῦ δώσει ὁ Κύριος ὑπομονή, καὶ ἂν ἡ ζωὴ μου εἶναι πρὸς δόξαν Θεοῦ νὰ μοῦ τὴν παρατείνει, ἀλλὰ ἐὰν εἶναι ὅμως πρὸς ζημία, τότε νὰ μοῦ τὴν μικρύνει. Ὁ π. Ἰλαρίων: Ἡ ὑπομονὴ ἀποκτᾶται μὲ τὸ νὰ ἐλπίζει κάποιος στὸν Θεό, καὶ μὲ τὸ νὰ σκέφτεται

συνέχεια πώς είναι ο πιο ανάξιος από όλους. Άνθρωποι, που ο Θεός τους καλεί να τον υπηρετήσουν, πέρα από ταπείνωση πρέπει να θεωρούν τους εαυτούς τους πολύ αδύναμους, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Τέτοιου είδους άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για την δική τους δόξα, αλλά φροντίζουν να δοξάζεται ο Θεός. Σχετικά με αυτούς που αποζητούν να δοξαστούν οι ίδιοι, θυσιάζουν τα πάντα προκειμένου να πετύχουν τον στόχο τους. Και αυτός, υποσχέθηκε να προσεύχεται για μένα.

ΙΑ΄. Στην Μικρά Αγία Άννα

Ο ζηλόφθονος της σωτηρίας μας διάβολος, δεν άφησε τον γέροντα ούτε στην Μονή Διονυσίου. Ξεσήκωσε άγριο πόλεμο έναντιον του π. Ίλαρίωνος μέσω του ήγουμένου Ευλογίου, ο οποίος πίεσε να αφήσει την Μονή, και μεταφέρθηκε στην Μικρή Αγία Άννα.

Σύντομα, μετά την εγκατάστασή του στην Σκήτη, ο γέροντας Χατζή-Γιώργης πήγε τον βρήκε και του είπε με αγάπη Χριστού: Μοῦ δίδαξες υπομονή, αλλά ἐσὺ ὁ ἴδιος ἔφυγες! Ὁχι, ἀπάντησε ὁ γέροντας ἥρεμα, ἐγὼ ὑπάκουσα στὸ Εὐαγγέλιο, τὸ ὁποῖο λέει: Ὅταν δὲ διώκουσιν ὑμᾶς ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην.

Όταν ο π. Ίλαρίων παρέμενε στην Μικρή Άγια Άννα, ένα αξιοσημείωτο γεγονός, συνέβη. Η εκκλησία του κελλιού του έτιμᾶτο στον Άγιο Όνούφριο και η Άγια Τράπεζα χρειαζόταν επισκευή, αλλά ο γέροντας δεν ήθελε να ζητήσει βοήθεια από την Μονή, για να μην ένοχλήσει. Κατά την διάρκεια της ζωής μου δεν θέλω να ένοχλήσω κανέναν για μένα, από καμία άποψη. Είμαστε ακόμα υποχρεωμένοι να καλέσουμε έναν επίσκοπο με τους βοηθούς του και τους ψάλτες του για τον επανακαθαρισμό της Αγίας Τραπέζης και όλα αυτά θα συνεπάγονται έξοδα. Θα ήταν καλύτερα για μᾶς να υπομείνουμε, αφήνοντας όλη την υπόθεση στο θέλημα του Θεού.

Έκείνη την εποχή, ήταν στην Βλαχία ένας μοναχός από το Άγιον Όρος για ἔρανο. Περπατώντας σε κάποια πόλη, συνάντησε μία γυναίκα, η οποία του ἔδωσε εἴκοσι χρυσὰ νομίσματα. Του εἶπε να τὰ πάει στο Άγιον Όρος στον Γέροντα Ίλαρίωνα τον Γεωργιανό, στο κελλί του Αγίου Όνουφριου, προσθέτοντας ὅτι ἔχει μεγάλη ἀνάγκη αὐτῶν τῶν νομισμάτων. Ἐπειτα αὐτή ἡ γυναίκα ἔξαφανίστηκε.

Όταν ο μοναχός τελείωσε τὸν ἔρανο, ἐπέστρεψε στο Άγιον Όρος και πῆγε ἀμέσως να βρεῖ τὸν π. Ίλαρίωνα. Δίνοντάς του τὰ χρήματα, τοῦ ἐπεσήμανε ὅτι αὐτή ἡ γυναίκα ἦταν γνωστή του. Ο π. Ίλαρίων τὸν κοίταξε με δέος, εἶπε ὅτι δεν εἶχε πάει ποτὲ στην Βλαχία και δεν ἤξερε κανέναν ἐκεῖ. Για αὐτὸ τοῦ εἶπε ὅτι ἔκανε

λάθος και τὰ χρήματα προοριζόταν για κάποιον ἄλλον ἀδελφό. Ὁ μοναχός, ἐξήγησε ὅτι αὐτὴ ἢ γυναῖκα ὄχι μόνο χρησιμοποίησε τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ γνώριζε και τὸ ὄνομα τοῦ κελλιού για τὸ ὁποῖο προοριζόταν τὰ χρήματα. Ὁ γέροντας ἀρνήθηκε κατηγορηματικά νὰ πάρει τὰ χρήματα, και τοῦ εἶπε πὼς ἂν δὲν ἔβρισκε κάποιον μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα, νὰ μοίραζε τὰ χρήματα στοὺς φτωχοὺς.

Ὁ μοναχός, ἀνέφερε τὰ πάντα στὴν Μονὴ τῆς Μεγίστης Λαύρας. Μιᾶς και γνώριζαν ὅτι ἡ ἐκκλησία τοῦ γέροντα χρειαζόταν ἐπισκευή, ἢ γεροντία τῆς Μονῆς ἀποφάσισε νὰ μισθώσει ἐργάτες και νὰ ρυθμίσει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα. Μετὰ τὴν ἀνακαίνιση θὰ καλοῦσε τὸν ἐπίσκοπο και τοὺς κληρικούς, και θὰ ἔκανε γιορτὴ, μετὰ τὸν καθαγιασμὸ τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς. Ὅλα αὐτὰ πραγματοποιήθηκαν και κατ' ἐπιθυμία τοῦ π. Ἰλαρίωνος, ἀφιερώθηκε στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

ΙΒ΄. Στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος

Τὸ 1862, ὁ π. Ἰλαρίων πῆγε στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος και ἀνακοίνωσε ὅτι ἤθελε νὰ μετακομίσει ἐκεῖ για πάντα. Οἱ πατέρες τῆς Μονῆς δέχθηκαν τόσο αὐτὸν ὅσο και τὸν ὑποτακτικό του μὲ μεγάλη χαρά. Τοῦ ζήτησαν νὰ διαλέξει ἓνα ἐρημικὸ κελλὶ για νὰ κατοικήσει ἕως ὅτου ἐτοιμασεῖ τὸ κελλὶ

τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Ὁ γέροντας ἐγκαταστάθηκε σὸ κελλί τῶν Ἁγίων πατέρων τῶν Σπηλαιῶν τοῦ Κιέβου, τὸν ὁποῖο εἶχε κτιστεῖ ἀπὸ τὸν προηγούμενο τῆς Μονῆς, Ἀμβρόσιο.

Ὁ π. Ἰλαρίων, ὅπως εἰπώθηκε, ἔδωσε σὰν πνευματικὴ παρακαταθήκη σὸν π. Σάββα ποτὲ νὰ μὴν καταλύει λάδι σὸ φαγητό του ἢ νὰ πίνει κρασί, καὶ νὰ λειτουργεῖ κάθε μέρα καὶ νὰ προσεύχεται γιὰ ὅλον τὸν κόσμο. Ὅταν ζοῦσαν μαζὶ, μὲ ἀκρίβεια τὸ τηροῦσε. Κάνανε ἐπίσης κάθε βράδυ ἀγρυπνία. Ὅταν οἱ δύο ἀσκητὲς μετακόμισαν σὸ Ῥωσικό, ἀκολούθησαν τὸ παρακάτω τυπικό· τὴν νύκτα δὲν κοιμόντουσαν, μόλις ὅλα ἡσύχαζαν, ὁ γέροντας ἄφηνε τὸ κελλί του, περνοῦσε δίπλα ἀπὸ αὐτὸ τοῦ ὑποτακτικοῦ, εἴτε βήχοντας, εἴτε χτυπώντας τρεῖς φορές, εἴτε τὸν καλοῦσε γιὰ κάποια ὑπόθεση. Ὁ γέροντας τὰ ἔκανε ὅλα αὐτά, γιὰ νὰ μὴν κοιμᾶται ὁ Σάββας κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀγρυπνίας.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ὁ γέροντας ἄφηνε τὸ κελλί του καὶ ἄρχιζε νὰ περπατᾷ μὲ θόρυβο, ἔτσι ὥστε οἱ ἀδελφοὶ ποὺ ζοῦσαν ἐκεῖ νὰ ἀκούσουν τὰ βήματα καὶ νὰ ξυπνήσουν γιὰ τὸν Ὅρθρο. Τελείωναν τὴν προσευχή τους γύρω σὲ 8.00 π. μ. καὶ ἀκολουθοῦσε Λειτουργία. Ὁ γέροντας πλέον δὲν λειτουργοῦσε, ἀλλὰ πάντα μεταλάμβανε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως εἶναι γνωστό, ὁ γέροντας ἐκφραζόταν μὲ πτωχὰ ἑλληνικά. Ἔτσι, μιλοῦσε συνήθως τουρκικά, καὶ ὁ π. Σάββας μετέφραζε. Ἄν καὶ μιλοῦσε παλιὰ ῥωσικά, τὰ εἶχε ξεχάσει ἀφοῦ δὲν εἶχε ἐπικοινωνία μὲ Ῥώσους γιὰ περισσότερο ἀπὸ 40 χρόνια. Ὑπῆρχαν βέβαια περιπτώσεις ποὺ μιλοῦσε ἑλληνικά καὶ ῥωσικά πολὺ καλά. Αὐτὸ συνέβαινε λόγω τῆς ἀνωθεν ἐπιφοίτησης, καθὼς αὐτὲς οἱ περιπτώσεις ἦταν ἰδιαίτερας μεγάλης ἀνάγκης.

Κάποτε, ἐνῶ ζοῦσε στὸ κελλί τῶν Ἁγίων Πατέρων τῶν Σπηλαίων τοῦ Κιέβου, ζοῦσε μαζί τους ἕνας Ῥώσος μοναχός, ὁ π. Θωμᾶς, ἐπιπλοποιός, ὁ ὁποῖος διακονοῦσε ὡς ἐκκλησιαστικός. Ἔκανε τὴν ὑπακοή του μὲ μεγάλο ζῆλο. Ἐνα βράδυ ἕνας δαίμονας πῆγε σὲ αὐτὸν μὲ τὴν μορφή ἀνθρώπου καὶ τοῦ εἶπε: Γιατί ἔχεις κρασί στὸ κελλί σου; Αὐτὸς ἀπάντησε πὼς τὸ κρασί, ἦταν γιὰ τὴν ἐκκλησία καὶ δὲν τὸ κρατοῦσε γιὰ δική του ἀνάγκη. Ὁ δαίμονας ἀπαίτησε λίγο κρασί, καὶ ἦταν ἔτοιμος νὰ τὸ πάρει. Ὁ π. Θωμᾶς, ἄρπαξε τὴν φιάλη, ἄρχισε νὰ διαφωνεῖ μαζί του, καὶ ἐξοργίστηκε τόσο ποὺ φώναζε πὼς δὲν θὰ τοῦ δώσει τὸ κρασί. Αὐτὲς οἱ κραυγές, τοὺς ξύπνησαν ὅλους. Ὁ γέροντας χτύπησε τὴν πόρτα, ἀλλὰ ὁ π. Θωμᾶς, μὴ καταλαβαίνοντας τίποτα, συνέχιζε νὰ φωνάζει. Ὅταν ἦρθε στὸν ἑαυτό του, ἄνοιξε τὴν πόρτα.

Ὁ π. Ἰλαρίων τὸν πῆρε στὸ κελλί του καὶ προσπάθησε νὰ τὸν ἡρεμήσει, ἐξηγώντας του τί εἶχε γίνει. Τοῦ εἶπε

πὼς ὁ ἐχθρὸς τὸ εἶχε κάνει αὐτὸ ἀπὸ ζήλια, ἀφοῦ ἡ μακροχρόνια διακονία του εἶχε γίνει μισητὴ σὲ αὐτόν. Συζήτησε μαζί του γιὰ πολὺ ὥρα μέχρι ποῦ ὁ π. Θωμᾶς εἰρήνευσε τελείως. Μόνο τὸ πρωί, ξαφνικά, θυμήθηκε ὅτι εἶχαν συζητήσει στὰ ρωσικά. Μετὰ τὴν ἀκολουθία, ὁ π. Θωμᾶς πλησίασε τὸν γέροντα καὶ θέλησε νὰ τοῦ μιλήσει σχετικὰ μὲ ὅ,τι συνέβαινε, ἀλλὰ ὁ π. Ἰλαρίων κατηγορηματικά, εἶπε ὅτι δὲν καταλάβαινε τίποτα ἀπὸ ὅ,τι ἔλεγε ὁ π. Θωμᾶς.

Ὁ π. Θωμᾶς ἀντεῖπε: Πῶς συμβαίνει αὐτό; Μιλήσαμε τόσο πολὺ τὴν προηγούμενη νύχτα.

Ὁ γέροντας ἀπάντησε μέσω τοῦ π. Σάββα: Δὲν γνωρίζω πῶς μίλαγα, ἀλλὰ ὁ Κύριος βλέποντας τὴν ἀνάγκη σου, ἐπέτρεψε νὰ καταλαβαίνεις τὴν ὁμιλία μου, σὰν νὰ εἶχα μιλήσει ρωσικά. Ἀλλὰ εἰλικρινά, δὲν μιλῶ ρωσικά.

Κάτω ἀπὸ ἄλλες συνθήκες μίλησε ἐπίσης ἑλληνικά, μέσα ἀπὸ τὴν ἴδια κατάσταση χάρης, ὅταν τὸ ἀπαίτησε ἡ περίσταση.

Τὸ 1863, ἓνα χρόνο πρὶν τὴν κοίμησή του, ὁ γέροντας μετακόμισε στὸ κελλί τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Τὸ κελλί, βρίσκεται μέσα σὲ ἓναν ἐλαιῶνα καὶ ἀπέχει περίπου μία ὥρα ἀπὸ τὸ μοναστήρι.

Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, ὁ γέροντας ἔπεσε βαρειὰ ἄρρωστος. Στρίφτηκαν τὰ ἔντερα του καὶ δὲν μποροῦσε οὔτε νὰ

πειῖ, οὔτε νὰ φάει. Ὁ γιατρός, εἶπε ὅτι ὁ γέροντας θὰ πέθαινε μιὰ συγκεκριμένη ὥρα τὴν ἐπόμενη μέρα χωρὶς ἀμφιβολία. Ὁ π. Ἰλαρίων παρέμεινε ἀκίνητος καὶ ἀναστέναζε ἀπὸ τὸν πόνο. Ὅλοι οἱ πατέρες καὶ ἀδελφοί, πῆγαν νὰ ζητήσουν συγχώρεση. Καὶ ὁ ἴδιος πείστηκε πὼς αὐτὸ ἦταν τὸ τέλος του καὶ συγχωρέθηκε μὲ ὅλους.

Τὴν ἐπόμενη μέρα, τὴν ὥρα ποὺ ὁ γιατρός εἶχε ὑποδείξει γιὰ τὸν θάνατό του, ὁ π. Ἰλαρίων πῆγε μὲ τὰ πόδια στὴν Μονή, νὰ ἐπισκεφθεῖ τὸν ἄρρωστο π. Μακάριο. Ὅταν τὸν εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ ἐκεῖ, θαύμασαν. Ἡ θεραπεία τοῦ γέροντα πραγματοποιήθηκε ὡς ἐξῆς· Ὅταν ἦταν ἔτοιμος νὰ ἐκδημήσει καὶ βρισκόταν στὸ κρεβάτι του προσευχόμενος, ἄκουσε μία φωνὴ ἀπὸ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ: Θέλεις νὰ παραμείνεις ζωντανός, καὶ νὰ γίνεις καλά; Ὁ γέροντας, πάντα ὑπάκουος στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀπάντησε ὅτι θὰ ἔκανε αὐτὸ ποὺ ἠθέλε ἡ Θεία Πρόνοια. Τοῦ εἶπε τότε ὁ Κύριος ὅτι τοῦ χάριζε τὴν ζωὴ καὶ τὴν υἰγεία του. Ὁ π. Ἰλαρίων σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι ἐντελῶς υἰγιῆς. Τὸ πρῶι, μαθαίνοντας γιὰ τὴν ἀσθένεια τοῦ π. Μακαρίου, ἔσπευσε νὰ τὸν ἐπισκεφθεῖ.

Στὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὀρίστηκε ἓνας Ῥῶσος γιὰ διακονητής. Αὐτὸς ἀκολουθοῦσε τὶς καθημερινὲς τοὺς ἐργασίες, τὶς ἀγρυπνίες καὶ τὴν αὐστηρὴ νηστεία. Πάντως, γιὰ νὰ κρύψουν τὸν ἀσκητισμὸ τους, ὁ

γέροντας καὶ ὁ ὑποτακτικός, τὸν ἔστειλαν μακριά, στὸ κελλὶ τῶν Πατέρων τῶν Σπηλαιῶν τοῦ Κιέβου.

Μαγείρευαν φαγητὸ μόνο τὰ Σάββατα καὶ τὶς Κυριακές, καὶ αὐτὸ περισσότερο γιὰ τὸν τύπο. Ὅταν ὁμως ὁ π. Ἰλαρίων εἶχε φιλοξενούμενους, πέρα ἀπὸ τὴν μεγάλη διάκριση ποὺ εἶχε, ἔτρωγε ὅ,τι τοῦ προσέφεραν. Ὁ ὑποτακτικός του πάντως, ποτὲ δὲν παραβίαζε τὴν νηστεία. Κατὰ τὴν μέρα τοῦ Ἁγίου Πάσχα μόνο σὲ αὐτὸν δινόταν νηστήσιμο φαγητὸ, καὶ ὅταν ὁ γέροντας ἐπέστρεφε στὸ κελλὶ ἀπὸ τὴν πασχαλινὴ ἀκολουθία καὶ τοὺς ἑορτασμοὺς, συνέχιζε ἐπίσης τὴν νηστεία.

Ὁ γέροντας κοιμόταν μόνο δύο ὥρες τὴν μέρα, μία ὥρα, ὄρθιος, στηριζόμενος σὲ ἓνα ραβδί, καὶ τὴν ἄλλη καθιστὸς στὸ πάτωμα, ἔχοντας τὴν πλάτη του στὸν τοῖχο. Γιὰ νὰ πετύχει τὴν ἐξάσκησιν στὴν νοερὰ προσευχή, καθ' ὅλη τὴν διάρκειά τῆς νύχτας, εἶχε κατασκευάσει ἓνα εἰδικὸ ἐργαλεῖο. Τέσσερις σιδερένιους κρίκους κρεμασμένους ἀπὸ τὸ ταβάνι καὶ μία πετσέτα δεμένη σὲ κάθε πλευρὰ τοῦ γέροντα ἀνάμεσα στοὺς δύο κρίκους. Ὅταν δὲν εἶχε πλέον δυνάμεις, στηριζόταν στὶς πετσέτες. Γιὰ νὰ μὴν καταλάβει κανεὶς τὴν χρῆσιν τῶν κρίκων, ὁ γέροντας, κατὰ τὴν διάρκειά τῆς μέρας, κρέμαγε ἐκεῖ τὰ πλυμμένα του ρούχα γιὰ νὰ στεγνώσουν.

Κάποτε, ὁ π. Ἰλαρίων συσχέτισε ἓνα γεγονός, τὸ ὁποῖο τοῦ συνέβη, σὰν νὰ μίλαγε γιὰ κάποιο ἄλλο πρόσωπο·

Κάποιος μοναχὸς, ζοῦσε ἐγκλειστος. Βγαίνοντας ἔξω ἀπὸ τὸ καταφύγιό του, εἶδε ἓναν δαίμονα μὲ σχῆμα μοναχοῦ ποὺ καθόταν καὶ ἔκλαιγε πάρα πολὺ πικρά. Ὁ ἐγκλειστος τὸν ἀντιλήφθηκε γιὰ ἄνθρωπο καὶ τὸν ρώτησε μὲ μεγάλη συμπάθεια γιὰ τὴν αἰτία τῆς θλίψης του. Ὁ δαίμονας εἶπε πὼς ἐκλιπαροῦσε τὸν Κύριο γιὰ 30 χρόνια νὰ τοῦ συγχωρέσει τὶς ἁμαρτίες, ἀλλὰ ὁ Κύριος δὲν τὸν συγχωροῦσε. Ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ὁ δαίμονας, ἄρχισε τὰ βογγητά, καὶ τοὺς θρήνους. Ὁ ἐγκλειστος προσπάθησε νὰ τὸν παρηγορήσει. Μόλις γύρισε στὸ κελλί του, ἓνας σατανικὸς λογισμὸς ἄρχισε νὰ τὸν ἐνοχλεῖ, τὸν ὁποῖο βέβαια τὸν ἔστειλε ὁ ἴδιος ὁ δαίμονας: Ἐδῶ βρίσκεται ἓνας ἄνθρωπος ποὺ κλαίει γιὰ μία ἁμαρτία καὶ δὲν τὸν συγχωρεῖ ὁ Θεός. Καὶ ἐσὺ ἔχεις ἁμαρτήσῃ ἀπὸ τὴν νεότητά σου καὶ ἐξοργίζεις συνεχῶς τὸν Θεό. Τί περιμένεις, γιατί ζεῖς ἐδῶ, χάνοντας τὸν καιρὸ σου μάταια. Ἀλλὰ ὁ Κύριος δὲν ἐπέτρεψε ὁ δοῦλός του νὰ πέσει στὴν παγίδα τοῦ διαβόλου. Ἀμέσως ὁ ἐγκλειστος ἄκουσε μία φωνή: Μὴν πιστεύεις τὸν δαίμονα ποὺ σὲ πειράζει. Πήγαινε ἔξω καὶ πές του ὅτι ὄχι μόνο δὲν χρειάζονται 30 χρόνια μετάνοιας γιὰ νὰ ἐξευμενιστεῖ ὁ Κύριος γιὰ μία ἁμαρτία· ἀλλὰ, ἀκόμη καὶ ἐὰν ἓνας ἄνθρωπος εἶχε ὅλες τὶς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου καὶ ἄρχιζε νὰ μετανοεῖ μὲ ὅλη του τὴν ψυχὴ, τότε ὁ Κύριος θὰ δεχόταν τρεῖς ὥρες μεταμέλειας μόνο καὶ θὰ τὸν συγχωροῦσε. Ὁ

Κύριος θὰ δεχόταν ἀκόμα καὶ σένα πειρασμέ, ἂν μόνο μετανοοῦσες!

Ὅταν ἦταν στὸ Ῥωσικό, συνέβη καὶ τὸ ἀκόλουθο περιστατικό, ποὺ διηγήθηκε ὁ π. Σάββας. Κάποτε, ἓνα κυνηγόσκυλο μπῆκε στὸ Ἅγιον Ὄρος. Οἱ φρουροὶ τὸ ἀκολουθήσαν ἀλλὰ δὲν μπόρεσαν νὰ τὸ πιάσουν. Ἔκανε ἐπιθέσεις σὲ κτήνη καὶ ἀνθρώπους. Κάποτε ἔφτασε καὶ στὸ κελλί τοῦ π. Ἰλαρίωνος. Τὸν εἶδε ὁ τελευταῖος ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ φώναξε τὸν π. Σάββα νὰ φέρει ἓνα σχοινί. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ λέξη σχοινί, ἀκούγεται τὸ ἴδιο ὅπως σκυλί, ὁ ὑποτακτικὸς νόμιζε ὅτι ὁ γέροντας τοῦ εἶπε νὰ φέρει τὸ σκυλί. Ἀφοῦ δὲν ἦταν μακριὰ ἡ ἀπόσταση, ἔτρεξε ἔξω, ἔπιασε τὸ σκυλί ἀπὸ τὰ αὐτιά, καὶ ἤθελε νὰ τὸ φέρει στὸν γέροντα. Μόλις τὸ σκυλί τὸν εἶδε ἄρχισε νὰ βγάζει ἀφροὺς ἀπὸ τὸ στόμα καὶ νὰ λάμπουν τὰ μάτια του. Ὁ γέροντας, ὀπισθοχωρώντας παρήγγειλε νὰ τὸ ἀφήσει, ἐπιπλήττοντας τὸν ὑποτακτικό. Τὸ σκυλί, ἔφυγε τρέχοντας χωρὶς νὰ πειράξει τὸν π. Σάββα καὶ πιάστηκε σύντομα ἀπὸ τὴν ἀστυνομία.

ΙΓ'. Ἡ κοίμησις τοῦ Γέροντος Ἰλαρίωνος

Ἀπὸ τὴν παιδική του ἡλικία, ὁ π. Ἰλαρίων διατηροῦσε ἰδιαίτερη ἀγάπη καὶ ἐνθερμη ἀφοσίωση στὸν Ἅγιο Μεγαλομάρτυρα Γεώργιο. Ὁ π. Σάββας ἐπιβεβαίωσε ὅτι ὁ Ἅγιος εἶχε ἐμφανιστεῖ στὸν π. Ἰλαρίωνα πολλὰς

φορές σὲ ὀλόκληρη τὴν ζωὴ του, προστατεύοντάς τον. Ὁ γέροντας εἶχε βαπτιστεῖ σὲ ἐκκλησία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, καὶ εἶχε περάσει τὴν παιδικὴ καὶ ἐφηβικὴ ἡλικία του σὲ Μοναστήρια ἀφιερωμένα στὸν Ἅγιο· στὶς Μονές, Ταμπακίни καὶ Ντρούτσι. Ἔτσι, δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἦταν ἀλλιῶς παρὰ καὶ ἡ κοίμησή του νὰ γίνει κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, στὸ κελλὶ ἐπ' ὀνόματί του.

Μία μέρα πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του, ὁ π. Ἰλαρίων ἐπέτρεψε στὸν π. Σάββα νὰ πάει καὶ νὰ λειτουργήσει στὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Ὁ γέροντας χειροτέρεψε ἀπὸ τότε καὶ προσευχόταν. Ταυτόχρονα, ὁ π. Σάββας ἄκουσε τὴν φωνή του νὰ τὸν καλεῖ: Σάββα, Σάββα. Ὅταν ὁ Σάββας ἐπέστρεψε βρῆκε τὸν γέροντα τελείως ἐξασθενημένο. Τὴν ἐπόμενη μέρα, στὶς 14 Φεβρουαρίου τοῦ 1864, ὁ γέροντας κοιμήθηκε, ἔχοντας συμπληρώσει τὰ 88 του χρόνια.

Ὁ γέροντας, βλέποντας ἀπὸ πρὶν, ὅτι οἱ μοναχοὶ τοῦ ῥωσικοῦ μοναστηριοῦ θὰ τὸν τιμοῦσαν σὰν Ἅγιο, εἶχε διατάξει τὸν π. Σάββα νὰ μεταφέρει κρυφὰ τὸ σκηνωμὰ του καὶ νὰ τὸ ἐνταφιάσει σὲ ἓνα ἄγνωστο μέρος. Ἔτσι, ἓνα βράδυ, ὁ π. Σάββας πῆρε τὰ λείψανά του καὶ τὰ ἐνταφίασε ὅπως πιστεύεται, στὴν Σκήτη τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῆς Μονῆς Ἰβήρων, ὅπου ὁ γέροντας εἶχε ἀσκητέψει παλαιότερα. Ὁ π. Σάββας ἀποκάλυψε τὴν ἀκριβὴ τοποθεσία τοῦ τάφου μόνο σὲ λίγους κοντινοὺς φίλους τοῦ γέροντα.

Ένας ἀπὸ αὐτοὺς, ὁ π. Βησσαρίωνας ὁ Γεωργιανός, ὑποτακτικὸς τοῦ π. Βενεδίκτου, ἤθελε νὰ προσευχηθεῖ στὸν τάφο τοῦ γέροντα. Ένα βράδυ πρὶν τὸ πραγματοποιηῆσει αὐτό, ὁ π. Βενέδικτος τοῦ παρουσιάστηκε στὸν ὕπνο του καὶ τὸν ρώτησε: Ποῦ πρόκειται νὰ πᾶς; Ὁ π. Ἰλαρίων ζεῖ καὶ εἶναι τώρα μαζί με τὸν Ἅγιο Ἀθανάσιο τὸν Ἀθωνίτη. Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ π. Βησσαρίωνας ζύπνησε καὶ ἔνιωσε νὰ τὸν γεμίζει ἓνα κῦμα χαρᾶς.

Γιὰ περισσότερο ἀπὸ 15 χρόνια, ὁ μεγαλόσχημος μοναχὸς Νικόδημος ὁ Βούλγαρος, πήγαινε πάντα στὸν π. Ἰλαρίωνα γιὰ ἐξομολόγηση. Τὴν μέρα τῆς κοιμήσεως τοῦ γέροντα μπῆκε ἓνας λογισμὸς στὸν Νικόδημο: Γιατί τόσα χρόνια ποῦ πάω στὸν γέροντα γιὰ ἐξομολόγηση δὲν τοῦ ζήτησα ποτὲ νὰ μοῦ διαβάσει τὴν συγχωρητικὴ εὐχή. Θὰ πάω αὔριο. Τὴν ἐπόμενη ἔμαθε ὅτι ὁ π. Ἰλαρίων εἶχε κοιμηθεῖ καὶ λυπήθηκε πολὺ. Τρεῖς μέρες ἀργότερα, μετὰ ἀπὸ θερμὴ προσευχὴ γιὰ τοὺς κεκοιμημένους, ὁ π. Νικόδημος κοιμήθηκε ἑλαφρά, μία ὥρα πρὶν τὸν Ὁρθρο. Ὁ π. Ἰλαρίων τοῦ παρουσιάστηκε με μεγαλοπρέπεια μέσα σὲ φῶς, χαρούμενος καὶ τοῦ εἶπε: Μὴν στενοχωριέσαι ποῦ ποτὲ δὲν σοῦ διάβασα τὴν εὐχή. Πήγαινε στὸν π. Σάββα καὶ θὰ σὴν διαβάσει αὐτὸς ἀντὶ γιὰ μένα. Ὁ π. Νικόδημος ζύπνησε, ἄρπαξε τὸ ράσο του καὶ πῆρε τὸ μονοπάτι γιὰ τὸ κελλὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Φθάνοντας, βρῆκε τὸν π. Σάββα σὴν ἐκκλησία, φορώντας πετραχήλι καὶ κρατώντας ἓνα χοντρὸ

βιβλίο, νὰ τοῦ λέει: Σὲ περίμενα! Ὁ γέροντας μὲ διέταξε νὰ σοῦ διαβάσω τὴν συγκωρητικὴ εὐχή. Καὶ ἔτσι ἔγινε.

Πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του, ὁ π. Ἰλαρίων ἐνημέρωσε τὸν Γέροντα τοῦ Ῥωσικοῦ, ὅτι ὁ π. Σάββας θὰ πήγαινε μετὰ τὴν κοιμήσή του στὸ κελλὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, στὴν Μικρὰ Ἁγία Ἄννα, ὅπου καὶ ἔζησε μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του τὸ 1908.

Τὸ 1867 εἶχαν ἐξαπλωθεῖ σὲ ὁλόκληρο τὸ Ὄρος φῆμες σχετικὰ μὲ τὰ λείψανα τοῦ π. Ἰλαρίωνος. Ὁ π. Σάββας ἐπιθυμώντας νὰ διαλύσει αὐτὲς τὶς ψεύτικες φῆμες, ἀποφάσισε νὰ ἀνοίξει τὸν τάφο τοῦ π. Ἰλαρίωνος. Ἔστειλε τέσσερα ἄτομα νὰ ἀνοίξουν τὸν τάφο του καὶ νὰ φέρουν τὰ λείψανα, ἀλλὰ ὁ ἴδιος παρέμεινε στὸ κελλί του γιὰ νὰ προσευχηθεῖ. Τὴν μέρα τῆς Ἀναλήψεως στὶς 25 Μαΐου, οἱ μοναχοί, ξέθαψαν τὰ λείψανα τοῦ ὁσίου γέροντος. Ὄταν ἔσκαβαν τὸν τάφο βγῆκε ἀρρήτη εὐωδία, ἡ ὁποία συνεχίστηκε σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς πορείας μέχρι τὴν Μικρὰ Ἁγία Ἄννα. Ἐκεῖ βγῆκε τέτοια ἀνυπερβλήτη εὐωδία ποὺ ἅπαντας –γύρω στὰ 78 ἄτομα- ἔμεινα κατάπληκτοι.

Μετὰ τὴν μετακομιδὴ τῶν λειψάνων, ἓνας ἐρημίτης εἶδε ἓνα ὄραμα· στὸ λαμπρὸ φῶς τῆς ἡμέρας, τὴν πέμπτη βυζαντινὴ ὥρα, εἶδε μία σφαῖρα σὰν νὰ ἦταν ἥλιος, πάνω ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ π. Σάββα. Ἡ σφαῖρα ἔστειλε παντοῦ ἀκτῖνες φωτός, καὶ ἦταν σηκωμένη

στον ἀέρα ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὸ κελλί. Αὐτὸ διήρκεσε περίπου μία ὥρα. Ὁ μοναχὸς ποὺ τὸ εἶδε αὐτό, ἤθελε νὰ τὸ πεῖ καὶ σὲ ἄλλους, ἀλλὰ ὅταν τὸ σκέφθηκε αὐτό, ἡ σφαῖρα ἐξαφανίστηκε. Συμπέρανε ὅτι πρέπει νὰ ἔγινε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ π. Ἰλαρίωνος. Κινούμενος ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸν κεκοιμημένο, πῆγε καὶ εἶπε στὸν π. Σάββα τί εἶχε δεῖ καὶ αὐτὸς τοῦ ἔδειξε τὰ λείψανα τοῦ γέροντα.

